

SCHOORLSE MENSEN

Jouke Minkema

oktober 1987

UITGEVERIJ PIROLA
SCHOORL

ISBN 90 6455 060 3

SCHOORLSE MENSEN

Jouke Minkema

PIROLA

SCHOORLSE MENSEN

Over Schoorl zijn al heel wat boeken en boekjes verschenen. Bijna in geen enkel daarvan wordt zoveel over de tegenwoordige bewoners van de gemeente geschreven als in dit boek.

Jouke Minkema is voor deze verhalen de juiste man, want vanwege zijn journalistieke werk kent hij de persoonlijke omstandigheden van de mensen tot in de details.

Wat de beschrijvingen in dit boek zo uniek maakt, is de grote mate van menselijkheid die Minkema daarin weet te leggen. Men herkent de 'Schoorlse mensen' als dorpsgenoten die in hun 'gewoon zijn' zo bijzonder zijn.

Jouke Minkema nam in dit boek dertig van zijn verhalen op met daarin o.a.: Jan Voetee, Giel van de Garde, dokter Brust, Jo de Leeuw, Piet Schekerman, vrouw Koel, Gerrit Dalenberg, Herman Bredewout, Gerbrand Masteling, Cobie Borkowski, Maarten van Teulingen, Doortje Goedhart, Michel Bijl, Wil Otten, Bertus Butter, Arie Ruis, Jaap Kerkmeer, Sijf de Leeuw, Egbert Goos, Piet Roos, Willem Wittebrood en vele, vele anderen. Mooie foto's maken van dit boek een fijn bezit!

ISBN 90 6455 060 3

UITGEVERIJ PIROLA
Oude Heereweg 12
1871 GS Schoorl N.H.

Als geen ander kent Jouke Minkema het mooie Schoorl. Hij schrijft over het dorp en zijn bewoners sinds 1955 toen hij ging meewerken aan het regionale weekblad 'De Duinstreek'.

Minkema heeft Schoorl op allerlei manieren leren kennen. Afkomstig uit een Horeca-familie – zijn vader begon in de jaren '30 een café-restaurant – doorliep hij alle rangen van het bedrijf: portier, kelner, barkeeper, buffetbediende, strandexploitant, om tenslotte in 1963 te eindigen als exploitant van de befaamde 'Berenuil', midden in de Schoorlse duinen. Als schrijver is Jouke Minkema autodidact.

In 1978 verschenen zijn gebundelde verhalen (met een aantal van Alphons Leijssen) in het Pirola-boek 't Is maar, dat je 't weet'. Het bundeltje 'Even Pauze' verscheen in 1984; het bevat gedichten en verhalen en beleefde reeds een herdruk.

Jouke Minkema met zijn hond Jansen.

Inhoud

Fijne Schoorlse mensen	6
1. Het 'van-alles-winkeltje' van Stam	7
2. Jo de Leeuw kan nog vlammen	10
3. Arie Ruis verlaat dodenakker	12
4. Piet Schekkerman: De praatpaal van het gemeentehuis met pensioen	15
5. Bertus Butter en Gerrit Kistemaker: klaar voor avontuur	18
6. Scheepsrecht	21
7. Vrouw Koel en d'r man voiftug jaar trouwt	25
8. Dokter Brust woont in een fijn dorp met plezierige mensen	28
9. Drie generaties 'Bakker de Bakker'	31
10. Piet Bakker en zijn 'zwarte brigade' samen 350 levensjaren	34
11. Aartsbedelaar Maarten van Teulingen	37
12. Barbier Piet Roos neemt met pijn afscheid	40
13. Giel van de Garde, van heel veel markten thuis	43
14. Kees Kleijer en Michel Bijl: Vijftig uur spanning op de Noordzee	49
15. Willem Wittebrood, de hippe buschauffeur kwart eeuw langs de weg	52
16. Gerbrand Masteling zette veertigduizend paarden op ijzers	54
17. Cobie Borkowski wil haar tweehonderd troetelkinderen niet kwijt	57
18. Willem Wognum terug in Groet	60
19. Egbert Goos en Jeroen, een unieke combinatie	63
20. Cor de Waard is er weer helemaal	67
21. Wil Otten zegt het met vrachtwagens vol bloemen	69
22. Jan Voetee, de rattenvanger en wespenverdelger van Schoorl	72
23. Herman Bredewout dankt zijn leven aan de bezetter	75
24. Bertus Stam halve eeuw achter de leest	78
25. Jaap Kerkmeer vecht tegen de zee en het onbegrip	81
26. Sijf de Leeuw: honderdvijftigduizend maal knippen en scheren	84
27. Drummer Wim Dekker sloeg duizend drumsticks aan splinters	86
28. Gerrit Dalenberg weg bij Staatsbosbeheer	89
29. Doortje Goedhart en haar ongelijke strijd tegen andermans vuil	91
30. Dirk Stoel: vijftig jaar kaartjes voor de voetbal	94
Verantwoording	96

*De verhalen in dit boek verschenen in de periode 1969-1986
in 'De Duinstreek' en het 'Noordhollands Dagblad'.*

Om de verhalen en de personen in dit boek goed in de juiste tijd te kunnen plaatsen, vermelden we hier de maand en het jaar waarin het bewuste artikel in de krant verscheen. Bij de inhoudsopgave is te zien waar bepaalde verhalen en personen in het boek te vinden zijn.

1 – Familie Stam: oktober 1984; 2 – Jo de Leeuw: januari 1984; 3 – Arie Ruis: juli 1983; 4 – Piet Schekkerman: maart 1984; 5 en 6 – Bertus Butter en Gerrit Kistemaker: juli en augustus 1978; 7 – Familie Koel: februari 1986; 8 – Dokter Brust: december 1983; 9 – Bakker de Bakker: maart 1973; 10 – Piet Bakker: april 1985; 11 – Maarten van Teulingen: oktober 1985; 12 – Piet Roos: augustus 1986; 13 – Giel van de Garde: december 1986; 14 – Michel Bijl en Kees Kleyer: oktober 1977; 15 – Willem Wittebrood: februari 1976; 16 – Gerbrand Masteling: februari 1969; 17 – Cobie Borkowski: januari 1986; 18 – Willem Wognum: mei 1981; 19 – Egbert Goos: augustus 1982; 20 – Cor de Waard: september 1972; 21 – Wil Otten: november 1984; 22 – Jan Voetee: februari 1977; 23 – Herman Bredewout: mei 1985; 24 – Bertus Stam: september 1972; 25 – Jaap Kermeer: mei 1970; 26 – Sijf de Leeuw: september 1985; 27 – Wim Dekker: mei 1973; 28 – Gerrit Dalenberg: augustus 1983; 29 – Doortje Goedhart: augustus 1984; 30 – Dirk Stoel: oktober 1986.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Lees dit ook eens

Theo Bakker e.a. – Duinen, van zand tot landschap
R.P. Goettsch – Schoorl, een mooi en rustig dorp met een rijk verleden; 1976*
J. Kok – Stoomtrams rond Alkmaar; 1981
L.G.M. Landzaat en Wil S. Janssen – Schoorl in Architectuur; 1984
Alphons F.J. Leijssen – Oude ansichten van Schoorl (deel 1); 1969
Alphons F.J. Leijssen, Piet Heystek, Wil S. Janssen, Henk Snip, Peter Vegter – Oude ansichten van Schoorl (deel 2); 1983
Alphons F.J. Leijssen – Oude prenten van Schoorl, 1970
Alphons F.J. Leijssen en Jouke Minkema – 't Is maar, dat je 't weet; 1977
Jouke Minkema – Even pauze; 1984*
Jouke Minkema – Simon Gutker, de strandvonder; 1985
Frans Nieuwenhuizen – Tussen binnenduin en zee-reep; 1979
Jan Pool – Het oude Schoorl; 1981
A. Schermer – De Hoge Geest; 1985*
J.J. Schilstra – De Hondsbossche; 1981*
Eli Vlessing – Kustvolk; 1986
E. Walsh – Russen en Engelsen in Noord-Holland; 1983

Al deze boeken zijn uitgaven van Pirola, Schoorl, met uitzondering van de met * aangeduide titels.

Fijne Schoorlse mensen

Mensen van Schoorl', Schoorlse mensen. Interessante mensen. Mensen, die in de samenleving veel betekenen of betekenden. Ook mensen, die wat op de achtergrond vertoeven. Toch allemaal gewone mensen. Mensen met een verhaal. Met wie het een voorrecht was te praten. Hun verhaal vast te leggen voor de krant. Maar, met respect, wat is dan een krant? Na een paar dagen rijp voor de kachel, de prullebak of recycling. En kranteknipsels? Ze vergelen, raken zoek en na enige tijd praat niemand meer over hem of haar, die de kolommen vulde. Daarom 'Schoorlse mensen' in boekvorm.

Mensen, die op deze manier bewaard blijven voor later. Hun verhaal ligt vast voor het nageslacht. Nogmaals, het is voor een 'stukjesschrijver' een bijzondere ervaring om met dorpse mensen te praten. Mensen, die soms hun diepste gevoelens uiten. Die niet altijd een klankbord kunnen vinden.

Schoorl is een fijn dorp om te leven, te wonen en te

werken. Schoorl heeft heel veel fijne mensen. Veel dorpsfiguren. Een aantal van hen is al talloze malen beschreven. Velen zijn niet meer onder ons. In het boek ' 't Is maar dat je 't weet' van Alfons Leijssen en ondergetekende, is al een aantal vereeuwigd. Dit boek laat mensen aan het woord, van wie er verschillende zijn overleden. De meesten zijn gelukkig nog 'springlevend'. Hun verhaal is een 'momentopname', genoteerd in 'De Duinstreek' of 'Noordhollands Dagblad'. Een 'momentopname', die we eruit plukten, omdat de hoofdpersoon een waardiger plek verdient dan tussen het oud papier. Om er een paar te noemen:

Ons aller Jo de Leeuw, Arie Ruis, de doodgraver, gemeentebode Piet Schekkerman, Vrouw Koel en d'r man, Cobie Borkowski met haar troetelkinderen, Willem Wittebrood, de buschauffeur, Jan Voetee, de rattevanger, Bertus Stam de dorpsschoenmaker, kapper Piet Roos en nog vele anderen. Allemaal fijne mensen. 'Schoorlse mensen'.

Schoorl, oktober 1987

Jouke Minkema

1 – Het ‘van-alles-winkeltje’ van Stam

Dit is het verhaal van het dorpswinkeltje. Het dorps winkeltje, gedreven door een dorps vrouw met op de achtergrond haar dorps man. Een verhaal in de dorpskrant. Dorps kan het niet. Het dorpswinkeltje van Catrijp. En met alle respect voor het handjevol kleinbehuide Schoorlse middenstanders, dat de nostalgie nog hoog in het vaandel weet te voeren, misschien wel het meest dorps winkeltje van allemaal. Het boterhammetje met het dunne schraapje boter van Annie en Jan Stam. Annie voorop, want zij is het tenslotte, die de zaken achter de toonbank regelt. Er werd gefluisterd, maar het bleef gelukkig bij fluisteren, dat de ‘Stammetjes’ hun handel in rookwaren zouden staken. De pijp dus aan Maarten zouden geven. Geen sprake van. Annie Stam stapt liever van haar geloof af. En dat wil wat zeggen voor de vrouw van een koster...

Ze zijn er gelukkig nog, de intieme dorpswinkeltjes. Nog niet opgeslokt door de grootschalige grootgrutters en andere ‘help-yourself’bedrijven. Zij, die zich hebben kunnen handhaven danken de lieve Heer op hun blote knieën dat zij nog een brokje hebben bewaard dat aan vroeger doet denken. En laten we eerlijk wezen, ze verdienen en krijgen de gunst van het publiek. En dat is een goeie zaak. We hoeven nog niet aandoenlijk te snotteren om de laatsten der Mohikanen.

Jan en Annie Stam zijn nog twee gelukkige mensen en met hen de hele buurt. De lintbebouwing aan de Heereweg maar ook de nieuwbouw in het Jan van Scorelpark. Om nog maar te zwijgen van de vele honderden toeristen die zomers dit overblijfsel van vóór de wel-

vaart belegeren. Een winkeltje van een luttel aantal vierkante meters. Een transactiezaakje waarover je in het verre verleden je benen brak. Dertien in een dozijn. Dikwijls een vertimmerde eetruimte, een laatste strohalm ‘om den brode’ voor een arme weduwvrouw. Waar het zo vol kon zijn als een dikke zak piepers. Waar de deur gegarandeerd klemde (en dat was maar goed ook...), en waar het rook naar werkelijk van alles door-elkaar. Het ‘boodschappen-haalwinkeltje’ van en voor moeder de vrouw. Vroeger, in de schaduw van het oude Catrijper godshuis, geen zaakje in comestibles. Hoewel het daar nog niet zo lang geleden veel op leek. Een snokker tentje, waar vandaag de dag voornamelijk nog rookwaren en snaaijerij over de toonbank gaan.

Peuken

Meer dan achtendertig jaar doet vrouw Stam ‘in peuken’. Haar man is hetzelfde aantal jaren de Joannes de Doper als koster trouw gebleven. Nam een poosje geleden als zodanig afscheid maar dook weer op het nest terug. Hij is er niet af te branden. Nog eventjes en hij verdient z’n eigen zebrapad. Ze kunnen hem daar nog lang niet missen.

Op 1 mei 1946 trouwden Jan Stam en Annie Koorstens. De landbouwerszoon kwam uit een gezin van zestien kinderen. Annie’s ouders hadden het wat rustiger aan gedaan. Negen. Een paar maanden eerder, in maart, was Stam zijn loopbaan als factotum bij de kerk begonnen. Tussen de bedrijven door had hij zijn middenstands- en vakdiploma gehaald. De zaak kon draaien en dat was de zaak van Cor Dongelmans. Daarvóór waren het achtereenvolgens Nic.

Het echtpaar Stam; het 'van-alles-winkeltje' bepaalt al tientallen jaren het beeld van Catrijp.

Venneker en Jan Kaandorp, die er hun handel in rookwaren dreven. Kaandorp leude zelfs nog met sigaren en sigaretten langs de huizen. Rond Sint Nicolaas had hij zo z'n vaste klantjes. Deze service zou zich in het 'tijdperk Stam' overigens niet voortzetten. Maar daar stond wel een heel andere tegemoetkoming te-

genover. Want zelfs mensen, die ooit het roken en het snoepen hadden afgezworen, hadden bij Stam zo nu en dan wel een of andere boodschap. Zo liep elk kwartaal nagenoeg de hele parochie te hoop als de vaste plaatsbewijzen voor de (oude) kerk bij Stam over de toonbank gingen. Ook heeft men een depen-

dance van de apotheek. Medicijnen van de artsen uit Warmenhuizen kunnen bij Stam worden afgehaald. Een regeling die al dateert uit de tijd van Jan Kaandorp.

Lange tijd konden in het winkeltje van Stam de prijzen worden afgehaald van de jaarlijkse loterij van de vereniging 'Vogelvreugd'. De post voor de wijk rond Catrijp wordt tijdelijk bij Stam gedropt. Het is allemaal liefdewerk, veel bijkomstigheid. Beslommeringen, die vooral mevrouw Stam raken. Maar dat is dan veel te krachtig geformuleerd, meent zij. Ze calculeert het eenvoudig in zonder er verder bij na te denken. Het hoort erbij. Een brok service van de bovenste plank die je nog maar zelden tegenkomt. 'Hebt u twaalf postzegels van vijftig cent?' 'Welzeker, moeten ze effies in een zakkie?' Elke middenstander bij wie ook maar even de exploitatiekosten in het achterhoofd spelen, zou vragen of er wellicht nog een Ansichtkaart te verkopen is. Maar nee. 'We benne in de wereld om mekaar...', legt de winkelierster simpel uit. En Stam vult zonder blikken of blozen aan: 'Laatst was er iemand die zegels tekort kwam voor rouwcirculaires. Of wij misschien konden helpen. We hebben toen Jaap Koeten gebeld van het Groeter postkantoor en alles werd geregeld'. Dat Stam er op z'n brommertje op uit ging om zelf de zegels te halen, vindt hij de gewoonste zaak van de wereld. Het is daar aan de Heereweg 168 in Catrijp al bijna veertig jaar z'n zelfde gangetje gegaan. In een voor deze tijd 'ongewoon' eigen sfeertje. Alsof de klok er een halve eeuw heeft stil gestaan. En dat is dan alleen maar heel positief bedoeld. De 'klingelbel' heeft een plekje gevonden in de kast en heeft plaats moeten maken voor een elektrische winkelbel. Dat is nodig, want hij moet door het hele huis te horen zijn. Bij benadering is niet te zeggen hoeveel maal per dag, en dan vooral in de zomer, de elektrameter zal reageren op de winkeldeur.

Wel is zeker dat alleen het belletje meer dan eens niet wordt terugverdiend. Wat te denken van het spekkie van een stuiver, het pakkie vloeit, het ochtendblad, of... weet u het nog?... een postzegel van een halve gulden. maar evengoed... 'bedankt maar weer en tot de volgende keer'.

Vakantie

Van vakantie willen Stam en zijn vrouw niet weten. Trouwens, ze kunnen niet weten wat het is, want ze zijn nog nooit geweest. 'We hebben er geen enkele behoefte aan en bovendien, we kunnen ons werk toch niet in de steek laten?' Annie Stam is aan haar winkeltje gekluisterd. 'Ik kan niet met de armen over elkaar'. De tien kinderen, die het huwelijk voortbracht, zullen haar daarvoor ook weinig gelegenheid hebben gegeven. Drie van hen zijn nog thuis en helpen af en toe in de winkel. Voor de rest komt alles op de vrouw neer. Van 's morgens vroeg tot... en dat is nog niet eens zo lang geleden... 's avonds laat. 'Het werd zaterdag wel eens twaalf uur, want dan wist ik dat er nog iemand om een pakkie 'Old Mac' kwam. Maar 's morgens in alle vroegte was ie er al weer om z'n krant.

De mensen die hier pas komen wonen, vragen bij ons de weg naar de leveranciers en naar andere belangrijke adressen. Als ze hier dan een paar keer geweest zijn, zeggen ze dikwijls: dit winkeltje hè, dat moeten jullie nooit weg doen. Dat moet er altijd blijven. 'Nou dan, wat moet ik dan, weg gaan soms? Ik prakkezeer er nog niet over. Bij ons is nog sprake van persoonlijk contact. Dat willen de mensen. Er is al zo veel wat dat betreft verloren gegaan.'

En zo is dat. Catrijp kan z'n VVV-tje nog lang niet missen.

2 – Jo de Leeuw kan nog vlammen

Jo de Leeuw is de laatste vier jaar vele malen door een diep dal gegaan. Onafgebroken deed de 'sloophamer' aanslagen op zijn lichaam. Hij takelde af. Hij trok jasjes uit. De specialisten in het ziekenhuis fronsten de wenkbrauwen en schudden het hoofd. De sympathieke Schoorldammer was ernstig ziek. Hij zou afhaken. Het niet lang meer maken. Er is voor zijn leven gevochten. En Jo zei: 'Gien gejangk. Gien gepeeuw'. Tegen iedereen, die het maar wilde horen. Jo wilde leven. Door zijn wilskracht en doorzettingsvermogen krabbelde hij weer overeind. Hij is er weer, tot ieders stomme verbazing. Jo heeft een instelling, die grote bewondering afdwingt. In het ziekenhuis zag hij mensen lijden. Ernstig zieken, die het niet meer zagen zitten. Jo beurde hen op. Stak hen een hart onder de riem. Sommigen van hen zaten later rechtop in bed en zongen met hem het hoogste lied. Later, tijdens een controlebezoek aan het ziekenhuis, had de dokter gezegd: 'De Leeuw, man, de patiënten hebben het niet in dank afgenomen, dat ik je naar huis heb gestuurd'.

Jo staat weer op de planken. Geen avondvullende programma's, maar zo nu en dan een kwartiertje. Op bijeenkomsten en partijtjes. Een halve eeuw in het artiestenvak. En dat hij samen met zijn vrouw Ans, weer de hort op kan, zijn grappen en grollen rondstrooiend, daarvan had hij alleen maar durven hopen. Hij beschouwt het als een geschenk uit de hemel.

Jo de Leeuw heeft de laatste jaren in een hoek gezeten waar de klappen zijn gevallen. Schoorl hoorde of zag weinig van hem. De provincie moest het zonder zijn humoristische conferences stellen. Jo leek in de 'achtermiddag' te raken. De problemen begonnen toen

Jo de Leeuw, Schoorlse kracht in Westfriesse humor.

zijn vrouw Ans haar heup brak. Daarna een aantal tragische gevallen in de directe familie, gevolgd door persoonlijke moeilijkheden en een slechte gezondheid. Problemen met het bloed, die hem aan huis, haard en bed kluisterden. Een gebroken achillespees.

En alsof het allemaal nog niet genoeg was, een flinke hernia. Al met al zo'n 22 weken in het ziekenhuis.

Narigheid

En toch, in alle narigheid wist Jo 'zijn vlam', zijn humor, die hem nimmer in de steek liet, over te laten slaan op anderen. Hoge koortsen hebben hem meerdere malen bijna gevelde en hem daarna gemaakt tot een kasplantje. Maar niet voor lang. Want Jo de Leeuw wilde leven. Eenmaal sloeg hij in het ziekenhuis de ogen open, nadat hij de dood had gezien en zei tegen zijn behandelende specialist: 'Zo dokter, we hebben het WEER gered'. De dokter had geknikt en gezegd: 'Ja, ja De Leeuw, hoe lang nog?' maar dat is al weer een poosje geleden en Jo gaat weer prima. In zijn woninkje aan de Rijksweg in Schoorl schrijft hij en werkt hij aan zijn programmaatjes, waarmee hij de provincie intrekt.

Jo: 'Het was wel weer even een kwestie van wennen. Die eerste keer na een paar jaar viel niet mee. In het voorjaar van 1983 trad ik op voor de Provinciale Waterstaat. Voor die tijd had ik een hele poos op non-actief gestaan. Door die hernia raakte ik er weer uit, tot dat ik op de bruiloft van een goeie kennis weer op de planken stond. Dat was in oktober. Tussen Kerst en Nieuwjaar voor een gezelschap in een Schoorls pension en nu staat er ook al weer een aantal avondjes genoteerd in de agenda.'

Jo had een lange aanloop nodig naar zijn jubileumjaar. Maar wat hij altijd heeft gewild, is gelukt. Vijftig jaar op de planken. Met tussenpozen weliswaar, maar dat is niet anders. Om precies te zijn is het 26 januari een halve eeuw geleden, dat het allemaal is begonnen. In feite 'deed hij al eerder aan toneel'. Hij was al tien jaar lid van het Groeter toneelgezelschap 'Elk wat Wils'. In 'Klavertje Vier' maakte hij z'n debuut bij de dilettantengroep. Maar in 1934 werd er officieel aan de weg getimmerd. Toen vormde Jo de

Leeuw met Wim Lakeman het toen en later bijzonder populaire duo 'WI-JO'. De Alkmaarder Nico Splinter schreef een revue en Jan van der Brink maakte er de muziek bij. 'Achter de wolken scheen de zon'. Zo heette het stuk.

Goochelaar

Het duo groeide uit tot een gezelschap, want ook de goochelaar Cor Sijpbeer, alias professor Remidol voegde zich bij hen. En ook werden de drie 'Kamiki Hawaiians' aangetrokken. Wi en Jo gingen als Sien en Saar uit elkaar en Jo de Leeuw ging verder door het Westfriese leven als Saar en boer Jaap. Vele malen was Jo te beluisteren voor de radio. Hij trad op met artiesten als Annie de Reuver, Thérèse Steinmetz, Toon Hermans en vele anderen. Jo was zelfs te horen in een radioluisterspel.

Jo de Leeuw heeft lange tijd in de schaduw van Kees

Stet gewerkt. Toch hebben telkens volle zalen hem bejubeld. Eenmaal had hij voor een zieke Stet moeten invallen. De zaal had niks gemerkt... 'West Friesland Plat' luidt de titel van de elpee, waarop Jo de Leeuw voorkomt en met anderen een belangrijk aandeel levert aan een brok Noordhollandse humor en cultuur.

Hij kreeg een groot aantal carnavalsonderscheidingen. Uiteraard geen aanzienlijke tekenen van waardering. Immers, het gebeuren rond carnavaleske toestanden valt wat buiten alle nuchterheid. Toch... en daar ziet De Leeuw met genoegen en met trots op terug, ontving hij in 1980 de 'Geinprijs' van de carnavalsvereniging uit Hoorn. Een onderscheiding die eerder werd toegekend aan een Toon Hermans, Jan Blaazer en André van Duin, om er maar een paar te noemen.

Jo de Leeuw. In Schoorl, in hotel 'Lands Welvaren' zag hij het levenslicht, en dat is het tegenwoordige restaurant 'De Band'. Vanaf zijn prille jeugd trok het toneel. Al op de lagere school organiseerde hij circusvoorstellingen. Een egel, een mus en een tamme uil

waren het middelpunt. Entree één cent, voor een uitverkocht erf. Huug Laurman was de directeur en Jaap Kuiper de clown. Na de school werd Jo boerenknecht, want de kost moest worden verdiend. Toch, nadat de stamgasten van 'Lands Welvaren' de vader van Jo hadden aangeraden zijn zoon van het artistenvak af te houden, stond Jo toch op zijn zestienjarige op het toneel. En hij staat dat nog.

'Ik heb mij al een aantal dingen moeten ontszeggen. Zo heb ik mijn volkstuintje afgezegd. Maar mijn hang naar toneel en muziek blijft. Het is de beste therapie.' Want niet alleen het toneel, maar ook zijn aandeel in de Schoorlse fanfare is nog steeds niet weg te poetsen. Als het effe kan is hij paraat bij de optredens van De Vriendschap, waarvan hij 58 jaar lid is. Jo zat 21 jaar in de Schoorlse gemeenteraad, was 21 jaar lid van de BB, deed 42 jaar mee in het Schoorlse voetbal met een bestuursfunctie. Zat verder in het bestuur van de VVV-Schoorl, de Middenstandsbond, de EHBO. Voor de meeste functies bedankte hij al lange tijd geleden. Maar toneel en muziek blijven hem boeien.

3 – Arie Ruis verlaat dodenakker

Doodgraver met humor

Het klinkt wat tegenstrijdig, maar bij dit werk mag je het plezier in het leven beslist niet verliezen. Humor, zeker, da's belangrijk'. En met die tegenstrijdigheid bedoelt hij te zeggen, dat 't kerkhof

nu niet bepaald de plek is voor 'n dijenkletser. Voor grappen en grollen. En toch kon hij na een dagtaak tussen de grafzerken thuis komen en tegen zijn vrouw zeggen: 'Dat was weer eens lachen vandaag'. Weet u,

Doodgraver Arie Ruis, 'humor op de dodenakker niet verliezen'.

Arie Ruis is ook maar een mens. Net als ieder ander. Zeker ook een gevoelsmens. Maar stel, dat je je als doodgraver de confrontatie met de sores van anderen blijft aantrekken. Dan ga je er steevast onderdoor. Dan moet je kappen. Kom je vanzelf tot de slotsom, dat het beter toeven is tussen de levenden.

Arie Ruis, de laatste dertien jaar vóór de VUT doodgraver op de algemene begraafplaats aan de Molenweg. In dienst van de gemeente Schoorl. Dat dienstverband duurde overigens zo'n twintig jaar. Toen grafdelver Willem de Klerk afhaakte werd Arie gevraagd om de

zaken op het meest rustige plekje van Schoorl te behartigen. Hoe wonderlijk kan het toch allemaal lopen in het leven. Want als men hem toen, in 1963 had verteld, dat zijn werk bij de dienst openbare werken nog eens zou eindigen op de dodenakker, dan zou zijn pijp ongetwijfeld voor Maarten zijn geweest. Arie weet: 'Man, het idee alleen al, de rillingen liepen over m'n lijf. Als hij eerder, vanaf zijn 'hoge positie' op de gemeentelijke vuilnisauto, een begrafenisstoet liet passeren, 'dan kreeg ik gewoon de zenuwen.'

Hij is die zenuwen trouwens tot voor kort nog steeds niet de baas geweest. Tot en met de laatste teraardebestelling heeft Arie Ruis, samen met de voorloper en het dragersvolkje, gestreefd naar perfectie. 'De laatste eer' in praktijk brengen. Zo hoort het. Maar altijd weer gespannen. Altijd weer de hoop (en dan alweer zo'n paradoxale uitspraak) dat het goed afloopt.

Stoet opwachten

In die laatste dertien jaar 227 begrafenisstenen helpen verzorgen. Aan de poort van het kerkhof de stoet opwachten. De verlofbrief in ontvangst nemen. Een ambtelijk stuk, waarin de doodgraver gemachtigd wordt 'de laatste hand te leggen'. De plechtigheid te besluiten. De doodgraver. Hij is het immers, die alleen blijft met de dode mens wanneer bedroefde familieleden afscheid hebben genomen. Daarmee heeft Arie Ruis het in de beginjaren wel bijzonder moeilijk gehad. De doden. Soms waren het mensen uit zijn omgeving. Een goede kennis, een buurvrouw, een kind, geval van zelfdoding, verdrinking of een verkeersongeluk. Het verhaal van de man, die een paar dagen tevoren nog een bezoek aan het kerkhof bracht. Met een bloemetje voor een dierbare. Een praatje maakte, en nog een grapje in de trant van: 'Mij krijgen jullie voorlopig niet'. Ruis: 'Kom ik een paar dagen later in de aula en daar ligt ie. Je mag natuurlijk bij zulke gevallen niet stil blijven staan, maar dan gaat

er toch wel iets door je heen'. Wanneer de doodgraver oog in oog staat met ons aller eindstation, het zand definitief de dood van het leven scheidt, dan blijkt eens te meer, hoe onverbrekelijk diezelfde dood met het leven is verbonden. Hoe betrekkelijk alles maar is. 'Het is op den duur wel een kwestie van routine, maar soms dacht ik wel: tjonge Joop of Jan, dit is het laatste, daar ga je dan.' Zo is het leven, zo is de dood.

Veel contacten

Arie Ruis heeft op de begraafplaats veel contacten met mensen gehad. Ook daarvan heeft hij geleerd. Heeft veel levenservaring opgedaan. De doodgraver heeft ook een sociale taak. Dat is Ruis te weten gekomen. De opvang van nabestaanden, en dan in de meeste gevallen de weduwen.

Vrouwen, die zomaar, ongevraagd hun hart komen uitstorten. Komen vertellen over het laatste contact met hun dierbaren. De doodgraver kan in veel gevallen een steun en toeverlaat in moeilijke momenten zijn. Soms, alsof het begin van het hiernamaals in zijn handen ligt. Arie Ruis heeft het meerdere malen ervaren. Heeft er ook naar gehandeld. Dikwijls ook woorden van troost en moed voor de toekomst gesproken. Wat badinerend klinkt het nu: 'Ik heb mij op het kerkhof nooit verveeld'. Want naast het delven van graven valt het werk op de begraafplaats in het kader van de plantsoendienst. Het gazon bijhouden, maar ook de ramen lappen van de aula. In het algemeen heeft Arie weinig goede woorden voor het onderhoud van de graven. Er zijn er bij, die het aanzien niet waard zijn. De graven, het gezicht van het kerkhof. Ruis vertelt, dat hij er een aantal heeft bijgehouden, omdat familie en nabestaanden hier niet meer wonen of zelfs zijn geëmigreerd. 'Voor een pepermuntje soms, maar ik heb het graag gedaan.'

'Ik heb meegemaakt', vertelt hij, 'dat snikkende families het kerkhof verlieten. Je zag ze later nooit meer terug. En dan heb ik me wel eens afgevraagd: heeft hij dat nu verdiend?' De doodgraver, ook dikwijls een vraagbaak. Ruis: 'Ze komen soms uit alle uithoeken van het land, wel eens van de andere kant van de wereld. Emigranten, die naar de laatste rustplaats komen van familieleden. Of mensen, die geboorte- en overlijdensdata willen weten voor het bijhouden van een stamboom. Ik heb er velen de weg gewezen.'

4 – De praatpaal van het gemeentehuis met pensioen

Schekkerman heeft er slapeloze nachten van

Een knots van een wegwerpgebaar als de omstandigheden hem dwingen het middelpunt van de belangstelling te zijn. Altijd opvallend door onopvallendheid. En toch twaalf jaar de 'bezige bij' van het Schoorlse gemeentehuis. Bode Piet Schekkerman. Hij schuwt publiciteit. Maar nu komt hij er niet onderuit. Tijdens een gezellig onderonsje nam de gemeenteraad afscheid van hem. Het was zijn laatste raadsbijeenkomst. Het was bar spontaan na afloop van de vergadering. Klein toespraakje, borreltje, verdraaid leuk en origineel kado. 'Kijk, dat vind ik nou prima. Zo met een klein groepje, echt ongedwongen onder elkaar. Maar al die poespas hoeft niet voor mij.' Een aai over

Arie Ruis heeft leden van een bepaalde geloofsgenootschap begraven, waarbij de nodige ceremonie werd gehouden. Het eten van rijst met krenten aan het graf door de nabestaanden. Het hoort er allemaal bij. Nog niet zo lang geleden was Ruis als gemeentewerker aanwezig bij een boomplantdag door de Schoorlse schooljeugd. Wat gingen de kinderen tekeer. Hij had toen tegen zijn collega gezegd: 'Bij mij zijn ze doorgaans veel rustiger.' Kijk, grapje van de doodgraver. En dat moet ook kunnen.

de bol komt bij hem aan als een mokerslag. Zo is ie, die Schekkerman.

Schek trekt de deur van het raadhuis achter zich dicht. Hangt overigens geen uniform aan de kapstok. Zegt: 'Een uniform is iets voor collega's in de grote stad. Ik wil, ook in m'n werk als gemeentebode, mezelf zijn. Jij bent jij niet meer in een uniform. Het versluiert je persoonlijkheid.'

Piet Schekkerman weg als bode bij de gemeente Schoorl. . . Raad en college, het voltallig personeel, ze moeten allemaal op z'n zachtst, nog even aan het idee

wennen. Immers, Schekkerman heeft altijd een brok menselijkheid in zijn werk weten te deponeren. En dat maakte hem tot een buitengewoon gewaardeerd collega. Meer nog, voor velen binnen, maar ook buiten het raadhuis, een praatpaal. 'Vriendelijk, hulpvaardig, nooit chagrijnig en altijd aanspreekbaar. Jammer, erg jammer dat ie vertrekt', zo vertolkt een van de ambtenaren de gevoelens van alle werkers aan de Duinweg nummer 35.

Dijenkletser

Piet Schekkerman laat er geen twijfel over bestaan, dat er gewerkt wordt. En hij elimineert hiermee de tot de draad versleten dijenkletser van de 'ambtenaar en de slak'. Het is hier een bedrijf en velen hebben daar geen weet van. Mensen, die het nodig vinden hun kritiek over het 'raadhuis' te spuien, zou ik er met de haren bij willen slepen.' In dat bedrijf neemt bode Schekkerman een wel uitzonderlijke plaats in. Een plek, van waaruit hij met de mensen om zich heen een band heeft weten te leggen. In Schekkerman's piepkleine werkruimte zijn harten uitgestort, is aan de andere kant menig hart onder de riem gestoken. Er zijn schouderklopjes uitgedeeld en bemoedigende woorden gesproken. Aan adressen, waar deze meer dan op hun plaats waren. Schekkerman serveerde dagelijks aanzienlijk meer bakkies koffie en thee dan gepland. Dat is hem nooit verboden. Nam hierin volledig de vrije hand. En elke keer, wanneer er over Schekkerman wordt gesproken, dan is het over de mens Schekkerman, over zijn menselijke gevoelens, die hij pleegt over te brengen op anderen. En daarin als weinig anderen slaagt. Mensen met problemen, de minder bedeeden. Piet Schekkerman heeft een warme plek in zijn hart. Vindt altijd nog dat glimpje zon waaraan anderen zich kunnen koesteren. Duizenden heeft hij voor zijn loketje gehad. Van groot tot klein. De kin-

Piet Schekkerman, z'n koffiepoot pruttelde, ook voor 'niet-klanten'.

deren kenden 'ome Schek'. Wisten ook op een prik z'n 'babbeldoosje' te staan.

'Het gemeentehuis heeft voor sommigen nu eenmaal een vrij hoge drempel. Ik heb altijd geprobeerd mensen met gebalde vuisten of met andere minder vrede-lievende bedoelingen op te vangen. Ze zitten dan met een of andere moeilijkheid en moeten die kwijt op een afdeling of bij een wethouder. Als ze dan toch met

een glimlach verder hun weg zoeken in het gemeentehuis, ben ik een tevreden man. Jaren geleden hebben we een 'bijna bezetting' van het raadhuis meege maakt. Alle kampeertereinhouders kwamen hier omdat er iets was met de toeristenbelasting. Ze waren razend. Ze moesten de loco-burgemeester spreken. Die was er niet. Ze weigerden te vertrekken. Ik heb ze allemaal koffie gegeven. Geintje gemaakt, maar intussen wel de loco gebeld. Ik zei: wel als de sodemieter maken dat je hier komt, anders loopt het fout. Hij kwam en de boel werd gesust. De terreinhouders gingen vrolijk weg.

Kleine dingen

Schekkerman is een blij mens. Zeker omdat hij dit allemaal heeft mogen doen. Iets te betekenen voor anderen. Het bevorderen van intermenselijke verhoudingen en contacten. In een maatschappij, die vele rotte plekken vertoont. Waar we met z'n allen steeds verder weg raken van... van die kleine dingen in het leven. En die dat leven zo kunnen veraangename. Schekkerman wordt door anderen vaak in vertrouwen genomen. Gewoon, omdat hij dat vertrouwen ook uitstraalt. Het geeft hem iets vaderlijks en zonder ijdel te zijn streelt hem dat. 'Het valt me iedere keer weer op, dat, wanneer ik op m'n fiets waar dan ook door de gemeente rij, bijna iedereen me groet. Dan denk ik wel eens: zouden er nog mensen zijn die me niet kennen? Nou, en ik wil gerust bekennen, dat me dit goed doet.'

Piet Schekkerman, van beroep eigenlijk coupeur, is lange tijd docent geweest aan de Alkmaarse ambachtsschool (tekenen en kleermaken). Daarna was hij een kwart eeuw in dienst van de firma Spaander, eveneens uit de Kaasstad. Hij solliciteerde naar de functie van gemeentebode. Zijn voorganger en zwager Jaap Mulder was al gepensioneerd, toen deze het bodewerk nog deed. Op een gegeven ogenblik zei ie: 'Ei-

genlijk ben ik net gek, ik zit hier m'n eigen tijd op te vreten.' En weg was Mulder. En daar was Schekkerman. Gemeentebode? Wat doet een gemeentebode? Schekkerman: 'Ik ben lid van een bodebond, en op bijeenkomsten wordt uiteraard over het werk van gedachten gewisseld. Dan blijkt elke keer weer, dat het voor de meesten erg verschillend is. Sommigen doen niets anders dan trouwerijen. Anderen moeten alleen maar koffie rondbrengen. Mijn werk speelt zich in hoofdzaak af in het raadhuis. Wel bezorg ik nog de gemeenteraadstukken. Voor het overige is het ontzettend gevarieerd. De hele dag komen er dingen, die je tijdsindeling doorkruisen. Het zijn allemaal korte-termijnzaken en daarbij mag de aandacht geen moment verslappen. Wel heel anders dan vroeger.' Schekkerman heeft het er, zo zegt hij, in het begin wel vrij moeilijk mee gehad. Het was dan ook een hele omschakeling van kleermaker naar gemeentebode. Midden in de nacht is hij een keer van huis naar het raadhuis gefietst om te zien of hij de ventilator in de raadzaal wel had uitgezet. Zo niet, dan zou er nog niets aan de

hand zijn geweest. Maar het illustreert zijn opvattingen over zijn werk, voor alles wat hij doet. Dat moet honderd procent zijn.

Politiek

Schekkerman heeft twaalf jaar gewerkt in het huis, waar politiek bedreven wordt. Bij raadsvergaderingen serveert hij koffie en glazen fris. Doet zijn werk en luistert soms naar de discussies. De raad wordt door vijf fracties vertegenwoordigd: 'Maar er is er niet een, die mijn gevoelens vertegenwoordigt. Politiek is, zo zie ik het, je afvragen wat het meest haalbare van de dingen is, die zich op dat moment voordoen. Ik heb daar als Bellamist, zo m'n eigen mening over. (Edward Bella-

my stond een gelijkheid brengend staatssocialisme voor.) Maar begrijp goed, ik heb respect voor andermans mening. En wat de gemeenteraad betreft, in menselijke gevoelens zullen ze toch echt niet veel van elkaar verschillen.'

Afscheid van Schekkerman: 'Ze hebben me nog gevraagd of ik een jaartje wilde blijven. Eerst zei ik nog 'ja'. later besepte ik, dat de 65 er zit aan te komen. Jaartallen? Hang me daar niet aan op. Er komt straks een zee van tijd voor hobby's. En voor m'n vrouw, met wie ik veertig jaar getrouwd ben. Zij heeft het tenslotte veel avonden zonder mij moeten doen. En al werd het nog zo laat, ze wachtte en dan dronken we samen nog een borrel.'

5 – Bertus en Gerrit klaar voor avontuur

Enkele reis Great Yarmouth-Camperduin: ±250 km

In Schoorl raakt men al aardig in de ban van het grote zee-avontuur, waarin Bertus Butter en Gerrit Kistemaker zich eind deze maand zullen storten. In een van polyester vervaardigde Canadese kano, verder uitgebouwd tot een zeewaardige roeiboot, zal het tweetal een poging doen de afstand tussen het Engelse Great Yarmouth en Camperduin roeiend te overbruggen. Er zal, uiteraard mede afhankelijk van de weersomstandigheden, zo'n slordige 250 kilometer moeten worden geroeid. Hemelsbreed gaat het om 210 kilo-

kunnen het allemaal wat langer maken. De mannen weten dan ook bij benadering niet na hoeveel dagen en nachten zij vaste voet zullen zetten aan het strand van Camperduin.

Eén ding is zeker. Na een tweetal mislukkingen moet de onderneming ditmaal slagen.

In de zomer van 1974 waagde Bertus Butter met een aantal vrienden de oversteek. Toen ging het om Calais-Dover vise versa. In de meest letterlijke zin pakten zich echter donkere wolken samen boven de notedop, die door hoog opzwiepende golven heen en weer werd geslingerd. Een snel opstekende

wind was er de oorzaak van dat de roeiers moesten afhaken en aan boord werden genomen van de volgboot.

In juli van het jaar daarop haalden de Schoorlse avonturiers weer de internationale pers. Opnieuw gingen zij bij Calais te water. In een houten roeiboot met een

Bertus en Gerrit, dagelijks hun kilometertjes – of beter zeemijlen – in training, met ellebogenstoom.

gewicht van 450 kilo. Wederom was het de onberekenbare Noordzee, die roet in het eten gooide. Slechts een glimp van de Engelse kust hebben de jongens mogen zien, even nadat zij bijna waren overvaren door een snelle Hovercraft.

Conditie

Aan de conditie van de roeiers heeft het ook toen niet gelegen. Ze waren uitstekend voorbereid. Maar de woeste elementen in de stroomversnelling van het Nauw van Calais waren in 1975 eveneens de spelbrekers.

Gerrit en Bertus hebben de hele afgelopen winter aan hun nieuwe boot gesleuteld. De 'Noor' is 5 meter 50 lang en heeft een breedte van 1 meter 40.

De mannen beseffen dat het hen aan niets mag ontbreken, wanneer zij zee kiezen. Bovendien staan hun sponsors op het standpunt dat niet over ijs van één nacht mag worden gegaan. Men zal niets aan het toeval overlaten. De vier briefjes van duizend die op tafel moeten komen zijn niet uit de lucht komen vallen. Van Lint Staalbouw uit Schagen en Stolk CV maakten de zaak financieel rond. De sponsors vinden het echter onverantwoord wanneer Butter en Kistemaker zonder volgboot vertrekken. De roeiers evenwel hebben steeds op het standpunt gestaan dat slechts 'ellebogenstoom' hen van Engeland naar Holland zal brengen. Zonder pottekijkers. Het sportieve element moet centraal staan. Maar zij zijn uiteindelijk gewicht voor het 'safety first'. Dus kwam er een volgboot. Een kotter, die de tocht op een paar steenworpen afstand ('niet op ons lip', zeggen de roeiers) zal begeleiden. Het is de 'Assistant' van Willem Hanen uit Den Helder die gewoonlijk wordt ingezet bij de bevoorrading van de booreilanden op de Noordzee. De 'Assistant' kwam er op initiatief van een aantal Schoorlse particulieren, en de financiële garantie

komt voor rekening van Damco van Swieten, Oliehandel D. Feemstra, Visgroothandel Kalkman, allen uit Den Helder en 'De Duinstreek' uit Bergen.

Reisplan

Frits Vogtsmidt van Smit Lloyd uit Rotterdam, met wie het reisplan is doorgesproken, heeft zijn maatschappij bereid gevonden de 'Noor' van een complete en extra uitrusting te voorzien. Vogtsmidt gaat mee aan boord van de kotter, evenals fysiotherapeut Arne Hart uit Egmond, in wiens handen de eventuele medische verzorging ligt. Donderdag 27 juli vertrekt de kotter met de roeiboot aan boord vanuit Den Helder naar Great Yarmouth.

Vrijdag is er een rustdag, opdat Butter en Kistemaker zich optimaal kunnen voorbereiden op de oversteek. Zaterdag 29 juli om kwart over zeven 's morgens 'steekt men van wal'. Bertus Butter: 'Wanneer we een gunstige wind treffen dan brengt 'Noor' ons binnen de kortste keren in Camperduin. In dat geval kunnen ze ons daar zondagavond al verwachten. Zo niet, dan wordt het maandag, of desnoods dinsdag. We hebben tijd zat'.

Aan Bertus en Gerrit zal het niet liggen. Zij hebben er al vele honderden kilometertjes roeien op de Noordzee op zitten. En dagelijks zijn ze bij redelijk weer voor Camperduin te zien voor lichte en zware trainingen. Hun conditie is uitstekend. Met scheepsbeschuif, water uit een blikje en met druivensuiker zullen zij de negenentwintigste van deze maand het ruime sop kiezen. In noodgevallen is er nog altijd de 'Assistant' met een appeltje voor de dorst.

Dag en nacht zal er worden geroeid. Men zal elkaar aflossen voor een hazetukje. Bij slecht weer op zee, zal het drijfanker worden uitgegoid. 'Maar Camperduin zullen we halen. Met "ellebogenstoom"', zeggen Bertus en Gerrit.

6 – Scheepsrecht

De helden van de overtocht per roeiboot

De nacht van zondag op maandag. Het is half vier in de ochtend. In het strandpaviljoen Luctor et Emergo in Camperduin houdt het feest nog steeds niet op. Een compacte mensenmassa deint heen en weer. Heft het ene glas na het andere. Er wordt geproost op de helden.

Op het strand voor het paviljoen ligt een vijf meter lange polyester roeiboot. Heeft veel weg van een kano. Is het ook.

Het Canadese type. Geen massaproduct. Met mensenhanden gemaakt. Rond de boot een aantal kijkers. Bewonderen het vaartuig. Een hunner buigt zich voor de zoveelste maal voorover en zegt: 'Nee, één ding weet ik zeker. Met dat ding krijgen ze mij niet eens in een moddersloot'.

Een half uur eerder hebben Bertus Butter en Gerrit Kistemaker de 'Noor' door de branding op het strand van Camperduin gemanoeuvreerd. Na een tocht over de grote waterplas vanuit het Engelse Great Yarmouth over een afstand van zo'n slordige 240 kilometer, inclusief de 'ommetjes', de ongewilde koerswijzigingen, die ervoor zorgen dat het duizendkoppige publiek vele uren moet wachten, alvorens de stoere roeiers aan wal komen.

‘Wat een mensen. Wat een mensen'. Dat is voorlopig alles wat Gerrit Kistemaker weet uit te brengen. Inderdaad, wat een mensen. En terecht. Want het duo verdient een warm onthaal. Ver-

dient het om te worden bedolven onder bloemen. Bloemen van familie, van kennissen, maar ook zomaar, van wildvreemden. Maar de wijze waarop Gerrit en Bertus in Camperduin worden verwelkomd, als helden worden gehuldigd, kun je je alleen maar voorstellen bij het behalen van een Europacup.

Wat een feest op dit nachtelijk uur aan het strand. Onvergetelijke tonelen. Kinderen, dikwijls nog heel kleine, delen mee in de vreugde. Worden bijna onder de voet gelopen. Alles verloopt echter zonder ongelukken.

In het magazijn van het strandpaviljoen ploft Gerrit Kistemaker neer op een stapel bagage van opvarenden van de volgboot. 'Wat een mensen. In Engeland werd ook veel aandacht aan ons besteed. Er waren daar veel mensen van de krant. Maar dit? Nee, dit slaat alles'.

Die Gerrit. Hij heeft het dan toch maar gefikst. Immer in de schaduw van zijn vriend Bertus Butter. Altijd op het tweede plan. Als reserve 'opgesteld' voor de overtocht van Calais naar Dover. Eens het met zorgen omringde kasplantje. De knaap met polio. Een aantal malen geopereerd. Later lopend op krukken. Maar nu zelfstandig. Een jongen die verschillende schoppen kreeg van Bertus. Schoppen in de juiste richting. Voor het verkrijgen van een goede mentaliteit. Voor een goede instelling. Maar ook een jongen met wilskracht, vastberadenheid en doorzettingsvermogen. Gerrit heeft het allemaal. De tekortkomingen van de benen worden ruimschoots goedge maakt door

de kracht in de armen. De spierbundels die hem in staat stellen samen met Bertus Butter het karwei te klaren.

Herinnering

Om even in de herinnering terug te roepen: Tweemaal

De grandioze intocht na een lang avontuur op het strand van Camperduin.

mislukte het roeiavontuur van Butter en de zijnen om Calais-Dover te overbruggen. Veel wind en hoge zeeën maakten aan alle illusies een einde. 'Driemaal is scheepsrecht', dacht Bertus Butter. Al twee jaar had hij met het plan rondgelopen zelf de boot te fabriceren, die hem met zijn maat (toen nog niet wetende dat dit Gerrit Kistemaker zou worden) over de Noordzee

zou moeten brengen. Zij het over een veel grotere afstand dan Calais-Dover, maar met veel minder risico's.

In de afgelopen winter is de boot er gekomen: 'Noor', een zeewaardig prima uitgebalanceerd vaartuig en voorzien van liefst zeven luchtkamers.

De man achter de schermen, Engbert Smid uit

Schoorl, laat bij de gehele organisatie niets aan het toeval over. Talloze voorzorgsmaatregelen worden genomen.

Zeeziek

Donderdagmorgen om negen uur vertrekt het gezelschap. De Schoorlse helden komen bij van spannende uren op zee.

schap, negentien man groot, uit Den Helder naar Great Yarmouth. 'Noor' is aan boord van de 'Assistant' gehesen. 's Nachts om twaalf uur arriveert men in Engeland, maar niet nadat een aantal passagiers zeeziek is geweest. Het mag in Den Helder dan wel schitterend weer zijn, op de Noordzee is het anders.

Vrijdagmiddag vijf uur. Een dag eerder dan is gepland, begint voor Bertus en Gerrit het grote avontuur. Veel belangstelling van Engelse zijde in en aan de haven van Great Yarmouth. Toch krijgt al dit Engelse geweld nog een echt Hollands tintje. De gebroeders Rezelman uit Groet, leden van de Schoorlse reddingsbrigade, zijn naar Great Yarmouth gereisd om Bertus en Gerrit uit te zwaaien. Verscheidene toeschouwers verklaren de roeiers voor gek. Dit kan eenvoudig niet. Het zal allemaal niet goed aflopen, zo wordt voorspeld. Butter en Kistemaker beginnen de eerste twintig mijl met het tegendeel te bewijzen. 'Noor' heeft vleugels. Roeien in dit stadium is een fluitje van een cent. Het gaat bijzonder snel. Te snel. Later zal de man met de hamer komen.

Na bijna twintig uur roeien komt de eerste inzinking. De tol voor een gehaaste opening. Daarna blijkt, dat vooral een nauw contact met de bemanning van de volgboot heel belangrijk is. Gerrit en Bertus mogen dan lichamelijk uitstekend op de tocht zijn voorbereid, mentaal liggen de zaken lang niet zo eenvoudig...

Van tijd tot tijd komt de 'Assistant' langzij. Worden bemoedigende kreten geslaakt. De mannen krijgen de mentale opkikker die zij nodig hebben. 'Roeien en nergens aan denken'. Woorden van Bertus Butter. Vele malen uit hij ze voor de overtocht. Maar nu is de tijd gekomen om de daad bij het woord te voegen.

Eén uur op, één uur af. De roeiers hebben in de nachtelijke uren wisseldiensten. Een hazetukje is onont-

beerlijk. Alles gaat verder voorspoedig op een tweetal incidenten na. Met volle kracht stevent een vrachtschip op de notedop af. 'Noor' dreigt te worden overvaren. De 'Assistant' voorkomt door radiocontact erger.

Om elf uur zondagmorgen harde wind en een regenbui. Zal alle moeite vergeefs zijn geweest? Er heerst een angstige spanning. De strijd tegen de woeste elementen wordt echter gewonnen. Het is nu wel zeker. Bertus en Gerrit zullen het halen.

Voorbereidingen

Inmiddels worden op het strand van Camperduin de nodige voorbereidingen getroffen voor een warm onthaal. Aankomst half twaalf zijn de laatste berichten. De walky-talky's laten echter een ander tijdstip horen. Het zal zeker veel later worden. Het strandpaviljoen zit stampvol wachtenden. Kelners lopen af en aan. Het bier vloeit er rijkelijk. Voor de exploitant nog een welkome toegift na de toch al zo drukke stranddag. Het is een zwoele nacht. Aan de vloedlijn vele honderden die staren in het nachtelijk duister. Er wordt met talloze bloemstukken gezwaaid. Er wordt gezongen om de tijd te doden. Kleine kinderen spelen in het zand. Zijn over de slaap heen. Anderen slapen in de armen van mamma. Slechts een handjevol kijkers geeft de pijp aan Maarten. Pikken nog een paar uurtjes slaap.

Twee uur: Gemeld wordt dat het niet lang meer kan duren. Vijf motorvlets varen uit om 'Noor' op te halen. De TROS-tv maakt opnamen op zee van de naderende roeiers.

Klokslag drie uur: de grote menigte die zich op het strand heeft verzameld, stormt tot over de knieën in het water. Gerrit en Bertus zetten hun boot, waaraan ze precies 57 uur waren gekluisterd, op het strand. Inmiddels is de bemanning van de kotter ook gearriveerd, inclusief kapitein Willem Hanen.

Het gejuich is niet van de lucht. Het wordt een grootse happening. De roeiers krijgen het te kwaad. Familieleiden en kennissen van de jongens vallen elkaar van blijdschap in de armen. Een bloemenzee is dank en de waardering van het enthousiaste publiek. De felicitaties van burgemeester Bernard van Schoorl namens het gemeentebestuur gaan vergezeld van twee flessen geestrijk vocht.

Allemaal momenten om nooit te vergeten. In het

berghok van Luctor et Emergo geven de dolgelukkige, maar dodelijk vermoeide roeiers een geïmproviseerde persconferentie. Echter niet voor lang. Ze zijn druipnat van het zweet, tranen en zeewater. Dokter De Witt Hamer heeft beider bloeddruk opgenomen. Iets te hoog. Kan het anders? De mannen gaan onder de douche en duiken te bed.

Voor Gerrit Kistemaker en Bertus Butter is het voorlopig: 'Over en sluiten maar.'

7 – *Vrouw Koel en d'r man voiftug jaar trouwt*

*H*uib en Grietje benne murgen voiftug jaar trouwt. En leet ik jullie vertellen, dat dut een grôôt feest wordt. In hotel Skorl an de Laanweg houe ze resepsie van half voif tot zes uur en jullie benne hierboi allegaar nôôd om 't bloie stel te filseteren. Huib en Grietje Koel van de Damweg alweer een halve eeuw boi mekaar. Weer bloift de toid? Van de week wazze we van de Duinstreek effen boi ze overhuis. Ze zate te kaarte en we kwamme d'r haast niet tussen. Da's een hobbie van Griet en Huib, kaartje leggen. Maar woi wouwe vanselft effen over die voiftug jaar prate. Nou benne d'r echtpare van zestug jaar en nag langer boi mekaar. Maar woi dochte dat de Koeltjes met hun halve eeuw best wel in de krant mochte. Want weet jullie. Vrouw Koel is toch ien van onze beste krachte. Ze skroift haast iedere week een mooi stikkie an de redaksie. En deer benne woi van de Duinstreek bar bloid mee. Vandeer datte woi ok onze

*filsetasies overbrenge. Den maar op deuze manier.
Van harte!*

De vijftig jaar zijn omgevlogen. Wanneer je er tegenaan kijkt, lijkt het allemaal bijzonder lang maar nu... het is haast niet te geloven, zo snel', zegt Huib. 'Vind je het geen geweldige prestatie?' vult Grietje aan. Nu eens geen eerste kennismaking op de kermis. Niet een potje vrijen na een rondje zweef. Nee, Huib en Grietje troffen elkaar omdat zij de vriendin was van zijn zus. Ja, en dan ga je met elkaar naar een uitvoering van de plaatselijke fanfare in 'De Roode Leeuw'. 'Armpie deur nee huis, of meskien nag niet'? Het begin van vijftig jaar, zoals we dat noemen, wel en wee. 'Maar' voegen beiden er onmiddellijk aan toe 'schrijf maar meer wel dan wee. Want we hebben heel fijne jaren gehad'.

‘Voiftug jaar, is ’t gien prustasie?’

En toch... toch was er niet zoveel reden om uitgebreid feest te gaan vieren. Immers, nog niet zolang geleden verloor de familie Koel een dochter, 42 jaar, veel te jong. Een zwarte bladzijde in het familieboek. ‘Het wordt dan ook eigenlijk niet meer dan een gezell-

ig onderonsje met de familie. Tja, en wat er op de receptie komt dat wachten we maar af’.

Timmerfabriekje

In 1911 kwam de familie Koel in het timmerfabriekje aan de Damweg. Ondernemer Keetman was er in failliet gegaan. Cornelis Koel kocht de zaak en het bedrijf floreerde. 'Het klinkt misschien wat overdreven maar we hebben zo'n beetje half Schoorl gebouwd', meldt Huib. De woningen aan de Damweg stonden eveneens op het bouwprogram van de firma Koel. De vijf dubbele woonhuizen, waarvan er eentje voor de helft wordt bewoond door Huib en Grietje zelf, kwamen in 1934 van de grond. 'Toen ze klaar waren mocht ik ze schoonmaken, een knaak voor een huis; dus dat tien keer; reken maar uit, dat was vijftientig piek. Een hoop geld in die jaren en vlak voor ons trouwen. Dat kwam goed van pas', lacht vrouw Koel. Vrouw Koel overigens, die haar werk begon als dienstbode in het café van Klaas Breed in Petten. Later zocht zij het in talloze werkhuisjes en ook het bakken was haar niet vreemd.

Omdat het timmerbedrijf van Koel 'uit het goede hout gesneden' was, heeft Huib niet zozeer de crisistijd van voor de oorlog aan den lijve ondervonden. Integendeel: 'Misschien hebben we een heleboel geluk gehad met het werk, feit is, dat er vrijwel altijd werk was. Dus centjes ook. Maar mensen, wat kon je allemaal niet doen voor een gulden. Zeven pilsies voor een piek en een heleboel lol. Wat dat betreft is het leven wel erg ten nadele veranderd', menen Huib en Grietje. Wat zag Schoorl dam er anders uit in vroeger tijden. Kermis op de Rijksweg, zweefmolens en koekhakken. En als er onverhoopt wat verkeer kwam, dan werd het rustig om de kermis heengeleid. Makkelijk zat. En dan straks weer een 'noodlottige' ingreep in het

Schoorl damse. De nieuwe Rijksweg 9, dwars door de Damweg. Koel: 'Natuurlijk zal de minister wel gelijk hebben, maar zonde is het. Voor mij zou nog altijd de S3 de juiste oplossing zijn voor de problemen. maar ja, wie ben ik?'

Gepensioneerd

Huibert Koel is nu ook alweer zeven jaar gepensioneerd. Zoon Kees heeft het driekwart-eeuw-lange tijdperk Koel voortgezet. Vader Huib zegde niet alleen zijn werk vaarwel, ook van zijn nevenfuncties nam hij afscheid. Hij was lid van de raad van toezicht van de plaatselijke Raiffeisenbank, lid, erelid en vaak manus van alles voor de voetbalclub. Koel maakte deel uit van de toneelvereniging als decorbouwer. En ook de inmiddels opgeheven 'Hulp in nood' kreeg zijn beste krachten. Het hoeft voor Huib Koel allemaal niet meer. Hij geniet van z'n pensioen, ziet toe hoe het zijn bedrijf onder leiding van Kees, net zo goed gaat als vroeger. En Kees doet niet vergeefs een beroep op pa als er weer eens een draaitrap moet worden gemaakt. Zijn specialiteit.

En vrouw Koel? Tien jaar geleden schreef zij haar eerste cursiefje voor De Duinstreek. Een heel lang verslag overigens van de Rabo-reis naar Parijs. Honderden verhaaltjes kwamen daarna van haar hand. Vaak kleine niemendalletjes. Daarom juist zo leuk. En straks, na de receptie, komt er vast weer één. In het Westfries. 'Nô-ja, d'r sal grust welderus een letter skeef staan of fout weze. Maar Jo de Leeuw zait dat 't goed is. Nou, en hai ken 't wete'.

8 – Dokter Brust woont in een fijn dorp met plezierige mensen

‘Best zin om te stoppen’ en ‘Zal het wel heel erg missen’. Ze spreken het dikwijls in één adem uit. Mensen, die voorgoed afscheid nemen van hun werk. Van hun beroep. Omdat de pensioengerechtigde leeftijd zich aandient. Omdat de VUT hen die kans biedt. Of gewoon, omdat ze het na een X-aantal jaren genoeg vinden en nog wat fijns van hun verdere leven willen maken. Tot deze laatste groep behoort dokter B. Brust. Haar ‘gereedschapstas’ gaat over een paar weken voorgoed de kast in. De dokter houdt het voor gezien. Na 28 Schoorlse jaren. ‘Nog wat van het leven willen genieten’. Maar daarmee wil zeker niet gezegd zijn, dat deze 28 jaar op zich geen geweldige jaren zijn geweest. Integendeel. Maar alles op z’n tijd. Aan alles komt een eind. Dokter Brust: ‘Vrouwelijke artsen mogen met zestig jaar stoppen. Er komt nu een tijd, dat ik nog wat aan mezelf toe kom. En dat is in dit vak nu eenmaal erg moeilijk’.

Maar het zal voor velen verdraaid ‘even wennen’ zijn dokter Brust niet meer over de vloer te krijgen. Als huisarts dan. Zelf zegt zij: ‘Dat gevoel is wederzijds. In het bejaardenhuis woont een patiënte van mij. Ze is 95. Ze zei: dokter, moet ik nou op mijn leeftijd, na 28 jaar nog een andere huisarts nemen? Dat is toch ook wat! Ik wil maar zeggen, er is met heel veel mensen een band ontstaan en ik ben ervan overtuigd, dat er een grote omschakeling, een verandering in m’n leven komt’.

Per 1 januari, als de nieuwe huisarts, dokter Jos Kramer, de praktijk overneemt, woont dokter Brust al in

haar huisje aan de Hargerzeeweg. Ze zal zich zeker niet vervelen. Lezen, handwerken, tuinieren, het huishouden. Ze zal echt de dag vol kunnen maken. Bovendien weet ze zich omringd door veel vrienden en kennissen. ‘En waar ik mij ook erg op verheug is een wat langere vakantie dan tot nu toe het geval is geweest. Dat was altijd veertien dagen. In ons vak overigens genoeg, want je kunt het een collega, die voor je waarneemt, niet aandoen, langer te gaan’.

Boerendochter

Een boerendochter werd huisarts. En dat heeft heel wat voeten in de Groningse aarde gehad. Zestig jaar geleden in Harkstede, niet ver van Slochteren, geboren als dochter van een landbouwer, zou het meisje Brust gewoon, net als alle anderen, de lagere school gaan bezoeken. Maar het stond bij haar al vast, dat ze ‘door zou leren’.

‘Ik heb er wel erg voor moeten vechten om het zover te laten komen. Het hoofd van de school heeft het er bij mijn ouders min of meer doorgedrukt. Daarvoor zal ik hem altijd dankbaar blijven. Het was midden in de crisistijd, dus voor de boeren ook niet best. Het laat zich raden, dat het voor mijn ouders niet goed uitkwam om mij verder te laten leren’.

Na een jaar ULO ging ze naar de HBS en die kans was echt wel, zoals ze zegt: ‘een geschenk uit de hemel’. Het meisje uit het dorp, dat medicijnen ging studeren, was haar voorbeeld. Niet alleen de romantische voorstelling, die zij er van had, maar ook de studie lokte haar. Vrouwelijke huisartsen waren dun gezaaid,

Dokter Brust: 'Een fijn dorp met fijne Schoorlse mensen.'

maar dokter Brust koos er voor. Van een specifieke opleiding voor huisarts was toen nog geen sprake. Deze bestond in hoofdzaak uit stagelopen. Dat deed zij bij dokter Broekema uit Diever, bij wie zij, in zijn praktijk, ervaring opdeed met bevallingen. Toen kreeg zij de smaak te pakken van het huisartsenvak. In 1953 kwam ze naar Schoorl. Eigenlijk toevallig:

'Er stond een advertentie in het Tijdschrift voor Geneeskunde. In een kustplaats werd een semi-arts gevraagd om tijdens het seizoen te assisteren. Ik dacht: God zegene de greep'. Ze werd aangenomen en assisteerde bij dokter Risselada. Ze nam waar tijdens de vakantieperiode van de Schoorlse huisarts, voordat ze naar Purmerend ging, waar ze in een klein ziekenhuis

als assistente ging werken. Deze verbintenis duurde anderhalf jaar. Intussen was er al een vriendschap ontstaan met de familie Risselada, en in december 1955 kwam er een 'tweemansassociatie'. Schoorl werd te groot voor één arts.

Brommertje

Was haar vervoermiddel aanvankelijk een brommertje, later, toen dokter Brust zich ging vestigen in 'De Kroft' bij mevrouw Heringa in Groet, ging het al met een vierwieler. Zes jaar later, in 1961, heeft zij haar eigen woning en praktijkruimte laten bouwen.

De bevolking van Groet en Schoorl? 'Ja, er is mij wel eens gezegd: Westfriezen zijn erg stug. Maar ik heb daar niets van gemerkt. Ik heb de mensen altijd plezierig gevonden. Er is natuurlijk erg veel veranderd. De gemoedelijkheid is gebleven, maar aan de andere kant is het allemaal veel zakelijker geworden.

Tot voor enkele jaren deed ik ook nog bevallingen. Gebeurde dat tijdens het spreekuur, dan namen de patiënten in de wachtkamer daar genoeg mee. Dat ging zonder morren. Men kwam graag de volgende morgen terug. Tegenwoordig kan dat niet meer'. Dokter Brust vindt het wel een verlies voor het vak, dat er geen bevallingen meer in de praktijk zitten. 'Het is heel moeilijk in te passen in de organisatie, omdat er op afspraak wordt gewerkt. En voor een heleboel mensen is tijd nu eenmaal geld'.

De hedendaagse huisarts wordt met een ander soort problemen geconfronteerd dan vroeger. En dat geldt uiteraard nog meer voor de stadsdokter. Meer psychische en sociale moeilijkheden.

Mondiger

De patiënt van tegenwoordig is ook veel mondiger geworden. Dokter Brust: 'Vroeger was het zo: als de dokter het zegt, zal het wel zo wezen. Daar werd niet

verder over gediscussieerd. De veranderingen komen geleidelijk aan, maar vereisen wel aanpassing. De huisarts moet veel doorverwijzen. Natuurlijk, zoals gebruikelijk, naar specialisten, maar tegenwoordig meer en meer naar maatschappelijke diensten en bureaus voor huwelijksproblemen. Als de onlangs in Alkmaar geïnstalleerde voorzitter van de Landelijke Huisartsenvereniging, dokter De Regt, in een interview zegt: 'We', en hij doelt op de huisartsen, 'moeten terug naar vroeger, met de hele eerste-lijnszorg naar een centrale plaats', dan is dokter Brust het daar van harte mee eens. De Regt vindt, dat er zoveel hulpverleners over de patiënt worden uitgestort, dat deze door de bomen het bos niet meer ziet. 'Ze raken er de weg door kwijt'.

Brust: 'Er moet inderdaad een aantal zaken meer en beter worden gecoördineerd. Nu is dat op het platteland beter geregeld dan in de stad, omdat de bevolking daar veel sterker wisselt. Hier leer je de patiënt beter kennen, waardoor je over het algemeen een goed beeld van hem of haar krijgt. Voorbeeld is, dat ik bevallingen heb gehad bij vrouwen, die ikzelf nog ter wereld heb geholpen. Je ziet ze dan opgroeien en een gezin vormen. Dan zit er een bepaalde lijn in en worden de contacten verstevigd'.

Continuïteit

Dokter Brust heeft haar praktijk overgedaan aan haar opvolger, dokter Kramer. Maar in zekere zin is er toch sprake van een continuïteit. Mevrouw Lankhaar, in Groet en omgeving beter bekend als Bep, blijft assistente bij de nieuwe arts. En als Bep ter sprake komt, wil dokter Brust nog wel even kwijt dat: 'Het beroep van huisarts voor een vrouw toch wel moeilijke kanten heeft, omdat je altijd iemand achter de hand moet hebben die de 'achterwacht' verzorgd. In wezen heb je 24 uur iemand nodig. Ik mag mij echt gelukkig prijzen, dat ik bijna achttien jaar lang de-

zelfde assistent heb gehad, die niet alleen als zodanig heeft gewerkt, maar die altijd bereid was om meer te doen. En dat was Bep'.

Een afscheid met plezier, een fijne Schoorlse tijd: 'Ik wil hier dan ook graag blijven wonen. Het is een prachtig dorp. Ik realiseer mij nog niet helemaal wat het is om geen patiënten om mij heen te hebben. Maar ik heb er nu toch echt wel zin in. De vrijheid lokt wel. Ik heb hier erg bewust naar toe geleefd en heb altijd gezegd: op m'n zestigste stop ik'.

Dokter Brust. Ze komt bij sommigen wat koel over. Dikwijls onbewogen, zo lijkt het. Maar emoties passen nu eenmaal niet bij een arts. En toch, als straks, tijdens de ongetwijfeld bar druk bezochte receptie in De Blinkerd, zij het middelpunt van de belangstelling is, dan zal de bloeddruk wel even boven normaal zijn. En dan is er geen dokter, die haar op dat moment kan helpen.

9 – Drie generaties 'Bakker de Bakker'

De zware voorhamer lag al weken lang klaar. Immers, eens zou het toch moeten gebeuren. En al zeiden vrienden en bekenden dan ook: 'Mensen, hoe kunnen jullie dit nou doen, dit is toch een aanval op de romantiek'.

Natuurlijk, vrienden en bekenden hadden gelijk, het winkeltje, het bakkerswinkeltje van Bakker, de bakker in Catrijp, deed het toch helemaal? Nou en..., waarom dan?

Een ruimte van pakweg twee bij twee, voor en achter de toonbank inbegrepen, is niet meer. De sloper heeft abrupt een eind gemaakt aan het kleinste winkeltje van Schoorl. Weer een stukje romantiek minder, zoals er in de laatste jaren al zoveel is verdwenen, dat nog aan vroeger deed denken. Slopen en nieuwbouwen, of desnoods verbouwen, maar in ieder geval ruimte creëren, want we groeien uit ons jasje.

De gebroeders Bakker hebben het tijdens de sloop talloze malen moeten aanhoren: 'Het is toch zonde, 't was juist zo knus'. Jawel knus was het, in dat zuurballen- en stokzoethoutgevalletje aan de Hereweg in Catrijp. Een onvervalste deurbel, en werd-ie niet gehoord of bleef-ie vastzitten, nou, dan riep je met twee handen aan je mond: volluuuuk, of je gaf een paar hengsten op een deurtje, waarachter vandaan na soms lange tijd wachten iemand kwam kijken, welke eigegebakken stoet er van eigenaar kon worden verwisseld. Lang wachten? Wat zou 't, tijd genoeg, geen reden om van ongeduld een kuilte in de grond te trappen. Maar de tijden veranderen en zakelijk heb je je daaraan gewoon aan te passen, anders red je het niet. De gebroeders Bakker hebben dit ingezien en het mes gezet in de romantiek van weleer. Ook in Catrijp, in het Jan van Scorelpark rijzen de woningen als paddestoelen uit de grond. Een bevolkingsconcentratie moet worden opgevangen, ook door de bakker, vandaar.

De slopershamer heeft z'n werk gedaan. Nieuwbouw legde de romantiek horizontaal; Piet, Siem en Jan Bakker

gaan met hun tijd mee.

Een aantal appartementen is bij elkaar getrokken waardoor een royale winkelruimte is ontstaan. Honderd jaar Bakker, de bakker in Schoorl.

Niettemin, als je het de jongens vraagt, halen zij de schouders op. Piet, Siemon en Jan die het bedrijf met zijn filialen leiden, zeggen, dat het inderdaad al heel lang geleden moet zijn, dat opa Kees in het oude pand begon, maar precies... nee.

Bovendien is vader Klaas nog niet zo lang geleden overleden, waarmee tevens een informatiebron verdween. Een veel jongere zuster en broer van Klaas tasten eveneens volkomen in het duister, waar het gaat om die beginperiode. Tijdens de sloop kwamen oude kranten van 1928 tevoorschijn, alles wat aan vroeger doet herinneren. En toch... op een steenworp afstand, van de bakkerij staat het bejaardentehuis 'Sint Jan ter Duin'. Een van de bewoners van dit tehuis is de 85-jarige Kees Spaans, die je zo voorrekent, dat de Bakkers al een eeuw bakker zijn in Schoorl.

Spaans: 'Toen mijn vader en moeder trouwden (Klaas Spaans en Afra Kager) zei m'n vader tegen Kees Bakker: 'Kees jongen, als jij een goeie vrouw zoekt, dan weten wij er wel een, onze diensbode'.

Nou, en daar had Kees Bakker wel oren naar. Ten slotte was Antje Stam niet de eerste de beste. Bij Spaans was het altijd een beste hulp geweest.

Hoe dan ook, Kees en Antje trouwden en trokken in de bakkerij, nadat zij deze hadden overgenomen van Doris Immink, die erin failliet raakte.

Bakker Immink had het precies achttien jaar volgehouden. Schoorl telde toen negen bakkers en 't viel niet mee je hoofd boven water te houden. De bakkerij werd publiekelijk verkocht en ene Jaap Duin bleef er aan hangen, doch zag er verder geen brood in.

Wie er letterlijk wel brood in zag was Kees Bakker. Duin kreeg zijn strijkgeld en voor ruim drie mille brak een lang Bakkeriaans tijdperk aan.

Het gezin Kees Bakker zou negen kinderen gaan tel-

len, allemaal in het bedrijf, dat hoorde vroeger zo. Het was overigens een gecombineerd bedrijf want Bakker had naast de bakkerij ook nog een bouwerij en boerderij. Later zou men zich meer gaan concentreren op de warme bollen.

Klaas en Piet Bakker volgden vader Kees op en leidden het bedrijf 33 jaar lang.

De oude kapberg moest verdwijnen, het onderkomen voor de paarden van kerkgangers werd magazijnruimte. In de plaats van de z.g. takkebosovens kwamen modernere ovens.

Kerfstok

Ook het roggetrappen behoorde tot het verleden. De rogge, die door de boeren werd aangevoerd, en voor wie de bakker de broden bakte. Onmisbaar in die tijd was de kerfstok, waarop werd aangegeven voor hoeveel geld men bij elkaar in de schuld stond. Men rekende n.l. eens per jaar af.

Je moet er nu niet meer aan denken dat Klaas nog met de hondewagen het brood aan de man bracht. Twee sterke honden voor een kar met houten wielen en ijzeren banden.

Veel moderner werd dat toen paard en wagen op de (zand)wegen verscheen. Maar toen zo rond de eeuwwisseling de eerste pensiongasten in Schoorl kwamen, introduceerde Bakker de bakker de zeer snelle bak- en transportfiets. De gasten moesten immers op hun wenken worden bediend. Klaas en Piet gingen uit elkaar, de laatste ging naar Castricum en begon... een bakkerij. Klaas bleef in Catrijp en werd bijgestaan door zijn zoons.

Traditie

Met z'n viere zouden ook zij blijf geven van hun liefde voor het bakkersvak. Piet vestigde zich in Schoorlham in de zaak van bakker Jan Nottelman.

Siemon werd hoofdbewoner van het pand in Catrijp, terwijl Jan in 1968 het bakkersbedrijf van Cor Hoogvorst in Groet overnam.

Ook Kees (stamhouder) kwam van Texel naar Schoorl, om bij te dragen in deze unieke voortzetting van een dynastie. In Catrijp bakken en verdienen de vier gebroeders Bakker hun brood.

Moderne apparatuur, ovens en machines en een wagenpark aan rijdend materieel staan hen ten dienste. Na de ingrijpende verbouwing zal straks niets meer herinneren aan een tijd, dat pionier Kees Bakker met zijn vrouw Antje in de schaduw van het r.k. godshuis in Catrijp begon aan een eeuw lang 'Bakker de bakker'.

10 – Piet Bakker en zijn 'zwarte brigade' samen 350 levensjaren

Vijf mannen in het zwart, vier dragers en hun uitvoerder; hun voorloper. Gevijsen vertegenwoordigen zij ruim 350 levensjaren. En dan te bedenken, dat de jongste maar een broekje is met z'n 55 jaar. Even voorstellen: De begrafenisvereniging 'De Laatste Eer' uit Schoorl. En met alle, zeg maar, de meeste eerbied gilt dit respectabel aantal jaren om verjonging. Het bestuur kijkt al geruime tijd om zich heen, steekt de voelhoorns uit en plaatst advertenties. Men krijgt geen respons. 'De Laatste Eer' op sterven na dood. Oorzaak: een chronisch tekort aan dragers. Een toenmalige voorzitter met een drievoudige functie, want ook de penningen en de administratie vielen onder zijn beheer. Anderhalve bestuursvergadering in het jaar en ledenbijeenkomsten die reeds bij de aankondiging werden beëindigd. Er is in tien jaar nagevoel niks veranderd...

En 'De Laatste Eer' suddert voort. Ondanks de vergrijzing onder het dragersbestand. Klaas Bregman, de benjamin: 'Wat moeten we? Gezond is het natuurlijk niet maar we

zijn er nog'. Bregman is lid van het bestuur, hij is draager en hulpuithoeder en ook de vaste aflegger. 'In wezen werk ik in dienst van mezelf. Een absurde situatie maar voorlopig zal daarin nog geen verandering komen'. Tja, en dan het hoofdstuk apart van 'De Laatste Eer'. De man om wie alles draait. Want dat mag je gerust zo stellen. Piet Bakker. Ruim eenendertigjaar geleden, toen hij met zijn broers een druk tuinbouwbedrijf runde, kwamen ze hem vragen of hij wilde invallen. Een van de dragers moest verstek laten gaan. Bakker liet de toenmalige voorloper 'Ome' Sjoerd Minkema niet in zijn hemd staan. 'En ik geef toe, het pak van de uitvaller zat mij als gegoten. Sjoerd had me meteen te grazen. "Je bent van nu af aan vaste kracht", zei hij. En zo is het gekomen'. Niet lang daarna volgde Piet Bakker Ome Sjoerd op. En ook dat zou maar tijdelijk zijn...

Moeilijke uren

Bakker, de allesregelaar bij een sterfgeval. De praatpaal, steun en toeverlaat in de meest moeilijke uren

*De bejaarde 'Zwarte Brigade' van Piet Bakker.
Maar wat heet oud? Hart en liefde voor hun werk, dat is
't 'm.*

die mensen soms moeten doormaken. Hij is nu bijna 78 maar je moet er niet aan denken dat hij vandaag of morgen zijn hoge hoed aan de wilgen hangt. Of eigenlijk zou je er wel aan moeten denken wat ook Piet Bakker heeft niet het eeuwige leven. Maar afgezien

daarvan is Bakker de eerste die toegeeft dat met het klimmen der jaren de perfectie in het werk afneemt. En juist in dit werk is die perfectie een eerste vereiste. Want hoe menselijk fouten ook zijn, je bent met iets bezig, eerbiedwaardig werk, dat geen dissonant tole-

reert. Er is een uitstekende samenwerking onder het dragersvolkje van 'De Laatste Eer'.

Een begrafenis vraagt de grootste toewijding. Het is hen toevertrouwd maar ook die eer houdt men graag aan zichzelf. Daarom is het zo belangrijk dat jonge dragers zich aandienen anders zal 'De Laatste Eer' haar eigen graf graven en zal er in Schoorl een brokje cultuurgoed verdwijnen. De vereniging zou kunnen opgaan in een associatie. Men kan zichzelf opheffen en dan komen 'er vreemden over de vloer'. En dat is nou net wat 'De Laatste Eer' niet wil, met name voor de gemeenschap. Een eigen begrafenisvereniging met eigen mensen heeft een eigen karakter. Geeft iets eigens en kan bij nabestaanden veelal een gevoel van troost en bescherming brengen. Want hoewel Bakker er de man niet naar is om over te lopen van emoties, hij staat open voor alle, maar dan ook alle problemen die zich bij een geval van overlijden voordoen. Of de dood nu plotseling komt of na een langdurige ziekte, direct volgt er paniek. En op die momenten is daar de uitvoerder van de begrafenisvereniging, die zich kan ontpoppen als een sociaal werker.

Kandidaten

Piet Bakker heeft over zijn werk gesproken met mensen van wie hij ook maar even dacht, dat het potentiële kandidaten zouden kunnen zijn om hem op te volgen. Zelfs een vrouw heeft hij benaderd. 'Ja, waarom kan zulks in andere plaatsen wel. Ik zou niet weten waarom de voorloper geen vrouw zou mogen zijn'. Vraag is alleen of Bakker in zulke gevallen het achterste van zijn tong laat zien. Want hoewel het regelen van een begrafenis geen automatisme dient te zijn, kan het niet anders of er speelt een stuk routine mee. Tussen het verzorgen van de rouwkaart en het tekenen van het condoleanceboek liggen bergen werk, waarbij

zelfs het reizen over de landsgrenzen niet vreemd is. De menselijke benadering in het sterfhuys speelt de belangrijkste rol. 'Er zijn ogenblikken dat het moeilijk is je emoties de baas te blijven, denk aan kennissen of jonge mensen die je ontvallen maar de reacties komen dikwijls later. Bij de mensen thuis ben ik, hoe vreemd het ook klinkt, in de eerste plaats zakenman. En daar passen geen emoties. In de meeste gevallen ontmoet je die vanzelf en wij zijn ervoor om die op te vangen en te verwerken'.

Martelgangen

Piet Bakker heeft de tijd van 'het rondzeggen' gekend. De buurt 'kond doen' van een overlijden door huis aan huis te gaan. Bakker heeft de martelgangen van een oude aftandse begrafenisauto meegemaakt. 'We vroegen ons af, of we het kerkhof haalden. Het portier aan mijn kant moest van buiten worden geopend. Aan de binnenkant was het slot defect. Een oorverdovende klapband met dezelfde auto in de stilte van de dood. Krakkemikkig gereedschap bij en op het kerkhof. Het is allemaal verleden tijd. Materiaal en materieel zijn in de loop der jaren verbeterd'.

Echter, de mensen, die ermee omgaan zijn ouder geworden. Eigenlijk zouden hun sporen op het kerkhof al jaren geleden moeten zijn uitgewist. Neem Piet Bakker. Hij bracht duizend mensen naar hun laatste rustplaats. 'De Laatste Eer' werkt al enige tijd met dragers van zustervereniging 'St. Barbara' van de r.k. gemeenschap. Mannen ook, die hun werk met inzet en overgave doen. Plechtig en indrukwekkend. Maar zij hebben hun tijd gehad. En hun uniformen hebben daarmee gelijke tred gehouden. Voorloper Bakker, hoe immer actief ook: 'Er zal eerst wat met me moeten gebeuren denk ik en dan komt er vanzelf een oplossing'.

Een andere Piet Bakker

Piet Bakker, 78 jaar 'jong' maar still going strong. Sportman in hart en nieren. Een speld van de voetbalbond voor zestig jaar Schoorls voetbal. Actief in de wei, lid van het bestuur. Elftalcommissie, grensrechter, leider. Nu nog steeds leider/coach van het zaalvoetbal. Als zijn team punten verzamelt, de smaak van de winst heeft geproefd, dan staat Bakker met beide armen omhoog. Hij juicht. Als vijf minuten daarna een huiskamer in rouw is gedompeld en er om zijn aanwezigheid wordt gevraagd dan deelt hij mee in

de nederlaag die de dood heeft toegebracht. Een heel andere Piet Bakker ineens. Later, als alles gepasseerd is, want je mag er niet bij stil blijven staan, weer Bakker. Maar dan met een grote sigaar, een beste borrel en een brede grijns over het gelaat. Piet Bakker, privé, sport en de dood. 'Maar laat ik niet merken, dat mensen die drie dingen door elkaar gooien, dat ze gaan combineren. Want dan zet ik mijn begrafenisspulletjes aan de weg'. Voor deze man, dertig jaar, langer zelfs, die enorme inzet voor dit facet in de samenleving, was er tot nu toe slechts een 'Vetleren Kwal' een onderscheiding van de Schoorlse Carnavalsvereniging. En dat mag nooit een laatste eer zijn.

11 – Aartsbedelaar Maarten van Teulingen

'Ik doe graag wat voor oude mensen'

*A*ls in het bejaardenhuis Westerkimme Maarten van Teulingen zijn strategische plaats inneemt naast de sjoelbak of bij het knikkerbord, dan zit ie daar als toeschouwer. Misschien nog om wat aanwijzingen te geven. De sjoelschijven op te stapelen. Zelf zal hij ongetwijfeld ook nog wel een gokje wagen bij het spelement tijdens de komende bazar. Misschien valt ie nog in de prijzen. Gaat ie met een pot jam, een fles wijn of een pak koffie naar huis. Maar de absolute hoofdrol zal Maarten niet meer spelen. Het 'fijne' werk, dat altijd aan deze gezellige fancy-fair voorafging, alle honderdvijftig prijzen bijeenscharrelen,

zeg maar schooien. . . dat is er niet meer bij. Van Teulingen haakt af. Maarten geeft de pijp aan een ander. Niet alleen omdat hij een dagje ouder wordt, maar ook omdat hij zoals hij zegt: 'het nog druk heeft met heel veel andere dingen'.

*E*n dat zal vreemd zijn. Maarten van Teulingen niet meer langs de weg met zijn wagen of fiets, vol prijsjes voor de Westerkimme-bazar. Voor de 'mini-markt' van de Hervormde Vrouwengroep in de kerk. De potjes pindakaas, het blikje zalm, flessen limonade en licht alcoholische

drankjes, het bosje bloemen, rollen koek en noem maar op. Ze zijn met sjoelen of erwten raden nog wel te verdienen, maar de prijsjes zijn niet bijeengebracht door Van Teulingen. De aartsbedelaar zal menig middenstander of particulier niet meer 'lastig vallen'. 'Ho, ho, dat

Maarten van Teulingen: 'Als ik weer een prijsje of een paar centen bemachtigde, dan zei ik: "Best gaan, Maarten".'

mag je niet zeggen. Natuurlijk er zullen mensen zijn geweest, die dachten of zachtjes zeiden: 'Tjee, daar heb je die schooier ook weer. Waar komt ie nu weer voor. Maar ik heb de indruk, dat dit nooit lelijk bedoeld werd', lacht Van Teulingen. 'En ze gaven het altijd heel blij, dat mag ik wel zeggen'.

En Maarten van Teulingen is te bescheiden om erbij te zeggen dat de manier waarop hij er immer mee kwam de doorslag gaf.

De nog vitale Maarten van Teulingen is altijd in de weer geweest voor anderen. Nooit deed men vergeefs een beroep op hem. Verenigingen, instellingen en het bejaardenhuis. Van Teulingen heeft zich er steeds voor ingezet. Toen de UVV een aktie ondernam ten behoeve van pannensets voor het project 'Tafeltje Dek Je', was het Maarten van Teulingen, die er op uit trok om centjes bij elkaar te scharrelen. En die centjes werden guldens. Drieduizend!!!

Tot zijn zeventigste stelde hij zich in dienst van de VVV-Schoorl. Reizend ambassadeur, bemiddelaar, inspecteur en klantenbinder. Een belangrijke schakel tussen het gehele VVV-gebeuren en de toerist. Twaalf jaar stond hij op de bres voor toeristische zaken. Van Teulingen, de vroegere kruidenier, die tweeëndertig jaar in 'comestibles' deed, zag Schoorl sluimeren en heeft Schoorl zien groeien naar een van de meest aantrekkelijke recreatiecentra van ons land. Maarten was voor de VVV ingezet als contactpersoon tussen bestuur en leden. Hij drukte nieuwe leden de hand, een eerste kennismaking, een heel belangrijke taak. Maar zijn taken breidden zich uit. Hij hield zich bezig met het samenstellen van de gids. Daar was hij vijf weken mee bezig. Drie maanden seizoen betekenden voor hem veertienurige werkdagen. Zijn inmiddels overleden echtgenote, die hem overigens zijn werk en hobby graag gunde, merkte meer dan eens op: 'Ben je nu met mij of met de VVV getrouwd'? En Maarten zei dan: 'Ik houd niet van half werk. Als er vroeger een half pondje vermicelli ontbrak bij de boodschappen, trokken de klanten ook aan de bel. Dan bracht ik het na en zo hoort het ook'.

Deel van zijn leven

De Schoorlse VVV was voor Van Teulingen een deel

van zijn leven. Veel huisbezoekjes. 'Ik leek de dominee wel'. De logies met ontbijtverstrekkers hadden in Maarten een prima vraagbaak. Een onmisbare adviseur. 'Van Teulingen, wat moet ik m'n gasten nou geven, bruin- of witbrood, roomboter of margarine? En welk beleg raad je ons aan'? Of: 'Ik heb een jong stel in huis en dat blijft de godganse dag op de kamer. Wat moet ik daar nou mee'? Van Teulingen wist raad. Trad steeds bemiddelend op en smoorde opkomende ruzies of onenigheden in de kiem. De VVV betreurde zijn vertrek. Maar voor Maarten van Teulingen betekende dat zeker niet het einde van zijn werk voor anderen. Hij bleef de Schoorlse 'Gijs langs de weg'.

En als hij vertelt over 'het doen' voor anderen, vooral in de weer voor ouderen, dan vergeet ie, dat ie zelf al in de tachtig is. Van Teulingen vindt het trouwens de gewoonste zaak om te helpen waar nodig.

'Ik moet me erbij neerleggen, dat het nu allemaal wat teveel wordt. Ik kan het niet meer 'bevlorten'. En eigenlijk komt dat ook omdat er vaak een praatje bij komt. Als ik op pad ben om prijzen, dan heb ik tevoren een lijstje met adressen gemaakt. 'Ik pik er vandaag tien, denk ik dan. En als ik dan 's avonds thuis ben, dan merk ik pas, dat het er maar drie zijn geweest. Even binnen, praten over koetjes en kalfjes, je weet hoe dat gaat. Veel mensen vragen me: 'Van Teulingen, wat moet ik nou geven'? Dan noem ik zo'n beetje alles op. Maar geld mag natuurlijk ook. En waar de centjes blijven, willen sommigen ook weten. Ik leg dan uit dat, als er na de bazar wat overblijft, dat bestemd is voor een avondje zang of toneel voor de bewoners. Nou, en dan is 't goed. Soms moest het uit een bar chagrijnige portemonnee komen. Maar als ik dan een knakie te pakken had, dan liep ik gniffelend naar m'n fiets en dacht ik: 'Best gaan, Maarten'.

12 – Barbier Piet Roos neemt met pijn afscheid

*T*waalf jaar was ie. Toen zette z'n vader hem op de stoof, drukte hem de scheerkwast in de kleine knuisten en brulde: 'inzepen'. En Piet zeepte in; vader was proefkonijn. Had uit voorzorg het meest stompe mes, dat er in huis was, uitgezocht. Hier en daar een klein schrammetje, maar grote ongelukken bleven uit. De lange loopbaan van kapper Piet Roos uit Schoorl was begonnen, daar aan de Laanweg en onder de rook van het stoomtrammetje van Alkmaar naar Warmenhuizen. Bijna vijftig jaar later houdt Piet het voor gezien. Zijn gezondheid laat te wensen over, vandaar. Al een hele poos werkt Roos 'op afspraak' en dat is hem prima bevallen. 'Dat had ik eigenlijk veel eerder moeten doen. Aan de andere kant', zo voegt hij er gelijk aan toe, 'had ik dan heel veel gezelligheid moeten missen. Het keuvelen van de klanten met elkaar'. Zaterdag knipt Piet Roos zijn allerlaatste klant. Dan is het gebeurd. Dan gaat de schaar voorgoed in de kast. Een fijne tijd? 'Nou en of. Een heerlijk vak. Een vak ook, waar je niet rijk van wordt. Ik mag gerust zeggen, dat ik hard gewerkt heb. Veel armoede gekend heb. Maar ook gelukkig, en dat is het allerbelangrijkste'.

Van school naar een baas. Zo heette dat vroeger. En een jaar nadat Piet zijn vader die 'zeper' had gegeven, ging hij naar Alkmaar. Op de Koorstraat zat kapper Wessels en aan hem moest het eerste leergeld worden betaald. Dit dienstverband duurde anderhalf jaar, waarna de jonge Schoorlse haarsnijder naar Stompetoren ging. Wim Lakeman, van het bekende duo Wi-Jo werd zijn

nieuwe werkgever. Daar werd één gulden vijftig in de week getoucheerd. Maar dat mocht dan ook wel want er moest wat voor worden gedaan. Een vrije dinsdagmiddag, dat wel, maar voor het overige was het een werkdag van acht tot acht. Zeven uur van huis en kwart voor negen erin. Dan wachtte moeder Roos met de warme prak.

Piet vertelt: 'Wim Lakeman trad dikwijls op met Jo de Leeuw en dan had ik het rijk alleen. Maar wat heet? Hartstikke druk zul je bedoelen. Knippen en scheren aan de lopende band voor een kwartje en een duppie. Soms zat er van een goeie klant een plak (tweeëneenhalve cent) aan de strijkstok. Dat was feest natuurlijk'.

Bij Lakeman leerde Piet het damesvak. Maar dat leerschooltje was van korte duur. Piet: 'Ik werd daar werkelijk doodzenuwachtig van. Lastige wijven. Dan was 't te kroezig, dan te krullerig en dan weer teveel verbrand. Ik zeg tegen Lakeman: Hier stop ik mee anders hoepel ik op'.

De vakschool voor Piet duurde vier jaar. In die periode werden er klanten geknipt die nog een kwartje toe kregen. Ze stonden natuurlijk in de rij. Proefkonijnen waren het voor de leerling-kappers.

In de jaren vlak voor de Tweede Wereldoorlog had nog niemand gehoord van cosmetica. Een stukje sunlightzeep, dat was alles. Maar wel acht modellen erin prenten.

'Heel wat anders dan tegenwoordig. Ze volstaan nu met één model en de rest 'violen' ze er gewoon bij. Creatief? 't Mocht wat! Moet je zien hoe sommigen

Piet Roos: 'Vlinders in m'n buik als ik aan m'n laatste klant denk'.

erbij lopen. Daar kan ik mij aan ergeren. Heel veel koppies doen het echte kappersvak geweld aan'.

Naar Bergen

Piets nieuwe baas werd Kuis in Bergen. Een kapper,

die het bijzonder arm had. 'Ik was er zogenaamd in de kost maar kreeg haast niet te eten. Daar konden die mensen natuurlijk niks aan doen, maar het betekende wel, dat ik toch weer naar moeder Roos ging om de warme hap. Fles melk en een dubbele snee brood mee te werk'. Zes weken bleef Piet bij Kuis waarna hij

naar Sint-Pancras ging en bij Willem Pool in dienst kwam. In Sint-Pancras heeft Piet zijn vrouw leren kennen. Het was oorlog en hij lag, zat en hing meer ondergedoken dan dat er aan kappen werd gedaan. In 1944 vestigde Piet zich in Schoorl als zelfstandige. Was vader Roos eerder begonnen aan de Damweg en daar als loonwerker in zijn vrije tijd aan het knippen en scheren, Piet richtte het achterkamertje van het huis aan de Laanweg in als 'scheersalon'. Negentien jaar lang was dit zijn domein. Het begin van weer hard werken en armoede kennen. Er waren weken, dat Piet negen gulden op tafel kon leggen. Positief resultaat uit het bedrijf. 'Daar moesten we alles van doen. Geen wonder, dat we er allebei moesten bijwerken. Mijn vrouw ging te schoonmaken bij anderen en ik deed ook van alles. Heb als kelner gewerkt bij De Roode Leeuw, Honky-Tonk, in Langedijk en Petten. Maar ook stond ik bij bakker De Jong ijs te scheppen. Op die manier hebben we het etende weten te houden. Nogmaals, van het bedrijf moesten we het in de jaren vlak na de oorlog zeker niet hebben. En laat ik je vertellen, dat er gewerkt werd. Zondags en in de week. Tweede Paas-, Pinkster- en Kerstdag waren we ook open met de kapperszaak. Mensen wilden er dan 'gnappies' uitzien. We hebben met z'n tweetjes wel eens honderddertig man op een zaterdag geschoren. Altijd maar staan. Ik was op 't laatst net een ooievaar. Stond soms tijden op één poot.

De persoonlijke benadering van de klant heeft bij Piet Roos steeds voorop gestaan. 'De mensen hebben zich hier altijd thuis gevoeld. Niet alleen door de gezelligheid, die zij trouwens ook zelf ook meebrachten, maar eveneens door de behandeling. 'Kijk', legt hij uit: 'het echte ouderwetse kappersvak lijkt aan het uitsterven. Kapperszaken worden steeds meer fabrieken. Je bent een nummer en zo ben je bij velen ook genoteerd. Nummertje 324, meneer Jansen zit in het kaartstelsel met de scheiding wat naar links, achter wat opgekamd. Goed bevallen? Doen we het weer zo,

oké. En Jansen knikt. Nee, als wij vroeger een haar krenkten, dan was je een klant kwijt, zeker weten'. Zo'n jaar of tien, twaalf geleden verliet de laatste scheerklant de salon van Piet Roos. Hij vergeet het nooit. Het was Jan Heman, de man van het 'diadeem'. 'Ik kon hem gewoon niet kwijtraken. Hij kwam telkens weer terug. Ik zei hem dan: Heman, luister 's, ik scheer niet meer. Jij bent nog maar de enige. "Nou, da's dan mooi", zei ie en hij ging zitten. Op het laatst werd het me te gortig. Niet dat ik de man niet mocht, integendeel, maar het werd me te lastig. Ik zei 'm toen: m'n goeie man, je krijgt van mij een elektrisch scheerapparaat als je niet meer terugkomt. Wat denk je wat ie zegt? Ik moet die moderne troep niet aan m'n lichaam. Nou, uitgepraat was ik. Later werd Heman in het bejaardenhuis hulpbehoevend. De zusters moesten hem toen scheren. Elektrisch!!'

Piet Roos neemt straks met pijn in het hart afscheid van met name zijn oudere klanten. 'Ik ken er een, vijftig jaar geleden kwam ie al bij me, op gele klompies en z'n blauwe jassie. Hij komt nog steeds. Het zullen wel are klompies wezen en 't kielkje zal ok niet meer het ouwe wezen. Maar het is nog altijd hetzelfde manje. Ik heb wel mannen in de winkel gehad die wat woorden hadden wie het eerst was en wie het laatst geholpen zou moeten worden. Het eind van het liedje was, dat ze, voordat zij er erg in hadden, alle drie klaar waren'. De tijd in de 'scheerwinkel' van Piet Roos is altijd omgevlogen. Gezelligheid troef, getuige het kaartersronde van tijd tot tijd in de salon. Piet: 'Ik weet, verdomd als het niet waar is, van een heleboel mensen hun hele hebben en houden. Hun plezier, maar ook hun verdriet. Heel intieme zaken ook. Ik ben kapper en pastoor tegelijk. Soms een echte biechtvader. Dat komt ook, omdat ik een verschrikkelijk oud wijf ben. Daar kom ik rond voor uit. Daarom praten de mensen ook graag tegen mij. Maar ik ben er ook eentje van horen, zien en zwijgen. Ook een kapper heeft zijn ambtsgeheim'.

Piet Roos, de Schoorlse barbier. Hij houdt er mee op. Er werd een fikse aanval op zijn gezondheid gedaan. Zijn immer opgewekt humeur wist die aanval af te slaan. Een man met een gulle lach. Een welgemeende

lach ook. Hij knipte duizenden koppies, scheerde tienduizenden glad. Een bezoek aan de kapperszaak van Piet Roos betekende meer dan alleen wat haar of een baard inleveren. Het zal stil zijn op Laanweg 59.

13 – Giel van de Garde, van heel veel markten thuis

*E*ven voorstellen, zoals maar weinigen hem kennen: Michiel Walraven van de Garde. Beetje van adel? 'Was 't maar waar'. Twee achternamen mischien? 'Ja, heel vroeger schijnt Walraven een achternaam te zijn geweest. In de loop van de tijd is het een voornaam geworden. In de oorlog had ik een zetkaart als oorlogsslachtoffer, een soort vrijstelling. In Haarlem hadden we een bombardement gehad (tweeëneenhalf pond vlees uit m'n bil geslagen). Geen deportatie naar Duitsland dus. Op die zetkaart stond ik vermeld als Walraven Van de Garde. Dubbele achternaam. Maar bij officiële zaken en in persoonsregisters kwamen ze op die manier telkens twee namen tegen; nou, en dat was dikwijls hinderlijk. Ik heb dat toen laten veranderen in een voornaam. Vier generaties M.W. van de Garde, waarvan de laatste drie zich manifesteerden als Schoorlse horecadynastie en waaraan in 1973 een einde kwam.

Michiel Walraven Van de Garde, in maart wordt hij 73 jaar. Een leven van hard werken. Hotelhouder in hart en nieren. Verenigingsbestuurder tot op het bot. Liefst vijfendertig jaar voorzitter van de VVV-Schoorl. De vierde 'V' staat voor vissen, zijn belangrijkste hobby, die ze hem met geen tien paarden kun-

nen afnemen. Wel zal hij volgend jaar oktober zijn voorzittershamer van de botenvisclub 't Hont bos' overdragen aan een jongere kandidaat. 'Ze willen het nog niet, maar een ouwe vent moet nu maar eens het veld ruimen'. Nog negen maanden achter de bestuurstafel en dan is het gebeurd. 'Beter voor mijzelf, voor de leden, maar niet in de laatste plaats voor mijn vrouw, die om gezondheidsredenen mijn hulp dagelijks nodig heeft'.

Giel van de Garde (vergeet u Walraven maar). Een interessante man met een interessant verhaal. Een indringend verhaal ook. En nog steeds een stem, die nooit, bij welke gelegenheid dan ook, een microfoon nodig had. 'Zet dat ding maar weg, ik red het zo wel', zei ie dan. Die stem, daar ging gezag van uit. Die deed 't hem vaak. Zijn visitekaartje.

Michiel van de Garde werd geboren in Middelburg, op 30 maart 1914. Zijn geboortehuis was hotel Du Commerce, dat werd beheerd door zijn ouders. 'Toevalig zag ik de zaak een paar weken geleden nog op de televisie'. Ook Van de Garde senior was een Zeeuw van geboorte. 'Een jaar of vier geleden ben ik voor

het eerst naar het plaatsje geweest waar vader oorspronkelijk vandaan komt. Dat is Noord-Gouwen, eveneens in Zeeland. Daar staat een kerk op een terpje. Daar omheen allemaal huizen, achter een gracht.

En daar staat ook de school waar mijn opa hoofdonderwijzer is geweest'.

In 1918 kwam de familie Van de Garde naar Schoorl en vestigde zich in het toenmalige Pension Torenweg

*Giel van de Garde (links) met zijn visvriend Gerrit Ende-
veld. Horeca, besturen, vissen, VVV en wat al niet meer?*

aan de Burgemeester Peecklaan. Een jaar later werd ook Pension Multi-Flora aan de Omloop geëxploiteerd. Pensionprijs twee piek per dag. Daarna kocht vader Van de Garde het huis aan de Laanweg, de eerste door de firma Wildeboer gebouwde woning, waaraan later een hotelaccommodatie werd gebouwd. Op 3 juni 1922 werd Hotel Van de Garde officieel geopend. Men kon dertig gasten onderbrengen. De kleine Giel was toen acht jaar maar hij werd al meteen met zijn neus op de business geduwd:

'Het was een verdraaid arme tijd en ik herinner mij nog goed, dat vader de consumptienten pachtte op het terrein dat nu het voetbalveld is. Tweemaal per jaar was daar paarderennen en ik moest er met mijn oudste zus Tannie in een houten Rademakerbak chocola verkopen aan de bezoekers'. Een van Van de Garde's (noem het goede, noem het slechte) eigenschappen: een barre rivaliteit. Het zat er al heel jong in. Hij vertelt: 'We liepen die chocola aan de man te brengen. Tannie verkocht die eerste keer meer dan ik, en daar had ik gruwelijk de pest over in. Zo ben ik nu eenmaal. Als jij iets kunt dan wil ik het gewoon beter kunnen. Met vissen is dat ook nog zo. Ik streef er naar om de grootste vis aan de haak te slaan'.

Van de Garde heeft als kind al in de horeca gewild. 'Toen ze mij vroegen wat ik wilde worden dan zei ik altijd 'vader'. Daar hoef je niet zoveel moeite voor te doen', zeiden ze dan. Begreep ik veel? Later hield ik het er maar op, dat ik net als vader wilde. Veertien was ik, toen ik naar Alkmaar ging. Als leerling-banketbakker op de Laan bij Zwakman en bij de toenmalige Valks' lunchroom. In Enschede heb ik vervolgens een paar beste leerjaren gehad. Begonnen dus in de banketbakkerij. Als je het koksvak wilt leren begin je in de banket. Na Enschede ging ik naar het Jaarbeursrestaurant in Utrecht. Vader had in de horeca veel connecties zodat het voor mij niet zo ontzettend moeilijk was om een baas te vinden'.

Tien jaar heeft Giel van de Garde daarna gewerkt in

Haarlem, bij de 'Grote Brinkman'. 'Toen vader in '44 naar Haarlem kwam om me te halen, heb ik aanvankelijk geweigerd. Ik had het daar uitstekend naar mijn zin en bracht het tot sous-chef. Ik was getrouwd en we hadden twee kinderen. We hadden goed te eten in die toch wel slechte tijd. Het werd in de zaak in Schoorl drukker en vader kon het allemaal niet meer aan. Later kwam hij nog een keer en zette mij als het ware voor het blok: 'In de zaak, anders neem ik een ander'. Uiteindelijk koos ik voor Schoorl en in '44 verhuisden we dus naar de Laanweg, waar we aanvankelijk samen met vader en zijn tweede vrouw de zaak dreven. In april 1945 vestigden zij zich in Cleyn Martijn en ging vader in advocaat doen. Op 1 mei van dat jaar namen wij de zaak officieel over'.

Van de Garde jr. had zich nog maar net geïnstalleerd of hij kreeg inkwartiering van een twintigtal Canadese officieren. 'We hebben het toen erg rijk gehad. De fouragewagen reed door heel Noord-Holland met ons hotel als eindstation. Wat er allemaal overbleef was voor ons. We kregen thee, koffie, bonen, rijst, eipoeier. Je kan het zo gek niet opnoemen of we deelden erin mee. Dat was een geweldige opsteker, want binnen een paar weken hadden we een gigantische voorraad. Diezelfde zomer hebben we een seizoen gemaakt tot zelfs in november. De Canadezen waren inmiddels vertrokken en we hielden het toen op hotelgasten. Het gevolg van die inkwartiering was dus, dat we onze gasten het beste van het beste konden voorzetten'.

Gerepatrieerden

Op de laatste dag van 1945 werd Van de Garde gevraagd of hij ruimte had voor gerepatrieerden uit Indonesië. 'Jawel hoor', antwoordde ik, 'we staan overal voor open'. Bijna zeventien jaar lang heeft hotel Van de Garde zo'n zestig gasten uit het vroegere Nederlands-Indië ondergebracht. 'We wisten het zo voor

elkaar te krijgen, dat er in het voorjaar, wanneer het aantal wat minder was door nieuwe huisvesting, geen aanvulling kwam. Zodoende hadden we nog voldoende accommodatie voor seizoengasten'.

Van de Garde heeft in die tijd gewerkt als een paard. Hij deed nagenoeg alles zelf (zo herinner ik mij, omdat ik in die periode twee jaar lang bij de familie werkte, JM). Hij verbouwde groenten voor de zaak, aardappels, fruit. Hij weekte heel veel groenten voor de winters. De kelder onder de keuken stond er vol van. Van de Garde slachtte kippen, schilderde het huis; alle kamers werden door hem behangen en gewit. Niets was hem teveel'. Was het keuken- en ander werk voor hem, mevrouw Van de Garde verzorgde de administratie, ontving de gasten en had de leiding over alle medewerkers en medewerksters. Kortom, een hotelhoudersechtpaar, dat van wanten wist en dat er voor zorgde, dat de zaak tot ver over de landsgrenzen bekendheid kreeg.

Intussen had Hotel Van de Garde een reeks van verbouwingen ondergaan. De eerste keer was dat in 1932 toen een tweede etage werd aangebracht. Er kwamen meer kamers. De hele verbouwing kwam op ruim tweeduizend gulden! In 1952 kwam er een nieuwe serre en een ruimere bedrijfskeuken, drie jaar daarna gevolgd door een vleugel aan het gebouw, waarop later, in 1958, een etage werd gebouwd. Eisen naar de tijd, maar de echte sfeer, die zo kenmerkend was voor het bedrijf, werd nimmer uit het oog verloren.

In 1973 kwam het hotel in andere handen. Een jaar eerder waren er onderhandelingen gaande met de familie Mathot, in die tijd directeur van het Alkmaarse Wapen van Heemskerk. Mathot huurde aanvankelijk voor een jaar met optie. Later zou het pand definitief in zijn handen komen. De exploitatie verliep evenwel niet zoals mocht worden verwacht, zodat Hotel van de Garde uiteindelijk een nieuwe eigenaar kreeg in de persoon van Rob Munter, die het bedrijf omdoopte in

Hotel Schoorl. Het beheer onder de naam Van de Garde heeft daar aan de Laanweg precies een halve eeuw geduurd.

Zijn eerste bestuurlijke functie

Voordat Giel van de Garde bestuurslid van de Schoorlse VVV werd, had hij duidelijk behoefte aan wat ervaring op bestuurlijk niveau. Ervaring om met mensen om te gaan was er niet of nauwelijks geweest. Hij vertelt:

'Als kok ging je 's morgens de zaak in op weg naar de keuken. Je zag eigenlijk de hele dag geen mensen, buiten je collega's. Het was zelfs zo dat, wanneer je op een bepaald moment even door de zaak liep, er direct iemand van de directie op je afstoot en zei: 'Zeg chef, daar komen gasten aan hoor, maak dat je wegkomt'. Zo was dat in die tijd. Een kok was in wezen geen mens. Een kok was een kok, meer niet. Als er een schip verging dan was dat een schip met zeventien bemanningsleden en een kok. Op die manier kwam je zo min mogelijk in aanraking met de dingen van alledag, in het bijzonder met mensen. Ik wil er maar mee zeggen, toen ik naar Schoorl kwam, wist ik niet eens wat het verenigingsleven was. In 1945 had bijna elk dorp en stad zijn eigen buurtvereniging opgericht. Dat betekende feest vieren. Ik was nog een jonge kerel, keek hoog op tegen meneer Goettsch en de oude heer Van Wijk. Toch waren zij het, die mij vroegen om voorzitter van ons buurtcomité te worden. En zo kwam het. We gaven een knalavond in de Rustende Jager. Een bomvolle zaal en ik moest de mensen verwelkomen en toespreken. Ik stond te trillen op m'n benen. Ze zeiden dat ik het er goed had afgeschoten. Daarna is in Schoorl de Kunstkring opgericht en daarvan werd ik ook maar meteen voorzitter. Die Kunstkring verzorgde drie keer per jaar een toneelavond. Veel Schoorlaars waren er lid van. Vlak na de oorlog hadden de mensen weinig of niets'.

In 1945 trad het voltallig VVV-bestuur af

In de oorlogsjaren had de plaatselijke VVV nagenoeg op non-actief gestaan. Na de bevrijding kwam het bestuur bij elkaar en men wilde aftreden. Van de Garde was nog maar nauwelijks geïntroduceerd in het VVV-wezen. 'Maar dat kon natuurlijk helemaal niet. Ik heb gezegd: dit is toch al te gek. Schoorl kan toch niet zonder VVV. Zelf zat ik al in het bestuur. Liet weten dat ik best solidair wilde zijn met de anderen door ook af te treden, maar ik wilde mij weer direct herkiesbaar stellen. Dat deden toen ook de heren Blankestijn en Zevenhuizen. De anderen hadden er geen idee meer in'. Van de Garde werd voorzitter.

Het VVV-bestuur werd al meteen geconfronteerd met een belangrijke klus, die heel direct te maken had met de recreatie. De gemeente Schoorl wilde een deel van de Schoorlsezeeweg (toen nog Duitseweg) opbreken, de stenen eruit halen en die gebruiken voor woningbouw. De Duitsers hadden die weg gedeeltelijk aangelegd, zo halverwege Schoorl aan Zee. Verder waren ze niet gekomen. Het VVV-bestuur zorgde er voor dat de stenen bleven liggen. Sterker, dat de weg verhard zou worden doorgetrokken naar Schoorl aan Zee. De toenmalige burgemeester van Schoorl, Jochems, heeft zich daar ook voor ingezet. De VVV-voorzitter stapte naar het Staatsbosbeheer met de vraag of de Duitseweg en de nog eerdere Munnikenweg konden worden veranderd in Schoorlsezeeweg. En aldus geschiedde! Het vroegere 'kolengruispad' werd een riant fietspad.

Een fusie van beide VVV's is er ten tijde van Van de Garde nooit gekomen

Het VVV-bestuur van Schoorl heeft er onder voorzitterschap van Van de Garde altijd naar gestreefd om een fusie aan te gaan met de zustervereniging Groet-Camperduin. Het is er in de periode-Van de Garde nimmer van gekomen. 'En ik zie het voorlopig

ook niet. Toch hoop ik dat het nog eens voor elkaar komt, want twee VVV's is onzin in onze gemeente. Aan de andere kant, het doet me niets meer. Je blijft natuurlijk wel op de hoogte van het reilen en zeilen van de vereniging. Je blijft belangstelling houden voor het totale toeristisch bedrijf, maar zelfs als ere-voorzitter van de VVV maak ik geen vergaderingen meer mee. Ook al en juist om de gezondheid van mijn vrouw'.

De fusiegedachte was eind 1971 wel een bijzonder heet hangijzer. Er werden in november van dat jaar voorbereidingen getroffen voor een referendum onder de leden van de beide VVV's. Dat referendum zou later aantonen, dat er, althans voor wat Groet betreft, geen enkele behoefte was voor een 'huwelijk'. Het idee van samenvoeging dateert al uit een grijs verleden. Voormalige colleges van B en W hebben zich steeds voorstander getoond. Vooral oud-burgemeester Bergh voelde veel voor bundeling van krachten. Rond dat referendum sprak Van de Garde destijds:

'Ik hoop dat ik 't beleven mag, één VVV in de gemeente Schoorl. Eén bureau, dit werkt goedkoper en misschien wel zo prettig, je hebt alles in een hand'. En verder: 'Wij kunnen toch evengoed twee evenementencommissies hebben. Twee VVV's in deze gemeente, nee, dat gaat niet meer. We worden te groot en we groeien eruit. Vroeger moest je alleen maar reclame maken voor Schoorl, maar nu doe je dat voor de Kop van Noord-Holland. De leden moeten gaan inzien dat niet te eng moet worden gekeken en gedacht. Ook de Groeters moeten beseffen dat wij een eenheid dienen te vormen'.

Dat is dus vijftien jaar geleden. Van de Garde voegde er aan toe, dat, mocht het komen tot een fusie, hij als voorzitter zou aftreden. Dat er in dat geval een onafhankelijke en krachtige figuur zou moeten komen,

bijgestaan door enige adviseurs uit de beide te ontbinden VVV-besturen. Maar nogmaals, het bleef slechts een utopie.

Natuurschoon

Giel van de Garde is steeds voorstander geweest van weinig drukte, van een gemeente Schoorl waarin, naast de recreatie, voldoende ruimte moest zijn voor het natuurschoon. Geen grote publiekstrekkers, geen Valkenburgachtige toestanden. Wat dat betreft lag hij op een lijn met vrijwel alle gemeentebesturen tot nu toe.

Van de Garde: 'Schoorl heeft zoveel natuurschoon en juist de rust en de natuur doen het hier. Het is gebleken, dat de gasten daar juist op afkomen. We hebben het met organiseren van verschillende evenementen ook gezien. Die moet je houden in combinatie met de natuur. Er mag dan wel een mentaliteitsverandering hebben plaatsgevonden, het uitgaanspatroon is veranderd, maar ik blijf erbij, dat onze gasten hier voor hun rust komen. Mensen uit de stad mijden herrie en lawaai. Wel, en als men dan eens iets wil, dan gaat men maar naar Bergen of Alkmaar waar dat vertier te halen is'. (Die uitspraken zijn de vroegere VVV-voorzitter door een groot aantal plaatselijke ondernemers niet altijd in dank afgenomen)

Van de Garde heeft een periode in zijn leven gekend, dat hij in zestien verschillende besturen zitting had. Belangrijkste waren onder meer, naast de VVV-Schoorl, de federatie van VVV's in Noord-Holland. De Kamer van Koophandel, de recreatiecommissie, de Schoorlse Gemeenschap, een overkoepelend orgaan van plaatselijke verenigingen, de Schoorlse IJclub en de Bond van Staatspensionering.

Met pijn in het hart neemt hij afscheid

Als hij volgend jaar oktober, tijdens een algemene le-

denvergadering officieel afscheid neemt van de 250 leden tellende botenvisclub 't Hontbos', dan doet Van de Garde dat met enorm veel pijn in het hart. 'Maar', zo beklemtoont hij: 'Vroeger, als ik op vergaderingen zat en achter de bestuurstafel keek, dan dacht ik: 'altijd die ouwe mensen in het bestuur. Dat zal mij niet gebeuren'. Ik heb mijzelf dan ook voorgenomen om op mijn 65ste te stoppen. Nou en op de visclub na, heb ik mij daaraan gehouden. Ik heb daar zeven jaar geleden ook al voor bedankt. Maar men wist me toen toch weer over te halen. Na weer een periode stond ik erop, dat er een schriftelijke stemming werd gehouden. Met algemene stemmen werd ik toch weer gekozen. Tja, en wat moet je dan? Maar volgend jaar is het dan toch definitief. Weet je, ik wens niet mee te maken dat ze zeggen "die ouwe moet opdonderen"'. Als ze vinden dat het jammer is dat ik wegga, dan is het precies op tijd'.

Samen met Frans Stins is Van de Garde een van de oprichters van 't Hontbos'. De leden komen uit alle delen van het land, zelfs uit het buitenland, buiten de 250 leden ook nog eens 50 donateurs. Een bloeiende vereniging, die mede dankzij de inzet van de voorzitter een potje kan breken bij het Hoogheemraadschap, de beheerder van de zeewering waarvan de boten van 't Hontbos' zee kiezen en daarvoor van 'het schap' een uitstekende accommodatie hebben gekregen.

Ex-hotelhouder M.W. van de Garde, (hij rookt niet en hij drinkt niet; wat strijdig is met het horeca-vak) meeneer de voorzitter van talloze verenigingen. Dikwijls op handen gedragen, maar ook verguisd en bekritiseerd. Hij had en heeft een speciale vergadertechniek. Kan erg fanatiek zijn. Kan in een vergadering zomaar iemand het woord ontnemen. Houdt niet van geouwehoer en zegt zelf waar het op staat. Op een manier die wel eens keihard aankomt. Maar dat bedoelt-ie dan niet zo. Maar ja, die stem hè?

14 – Vijftig uur spanning op de Noordzee

Hachelijk avontuur van sportvissers

Dit is het verhaal van twee sportvissers. Zondagmorgen vroeg kozen zij zee. Het plan was een paar uurtjes te dobberen op de rustige deining, een paar kilometer voor de kust van Schoorl aan Zee. Enkele kilo's vis verschalken. De vrouwen thuis mochten er vast op rekenen. Het zou die avond vis worden. Hoe anders zou het lopen...

Zondagmorgen negen uur. Strandexploitant Michel Bijl en zijn maat Kees Kleyer ontkoppelen hun boot van de Landrover. In de vloedlijn blijft de vierwieler achter. Het is eb. Bij opkomend tij zullen ze weer terug zijn. Een lekker rustig zeetje. Weinig of geen wind. Wat mistig, maar die zou in de loop van de dag optrekken. De mannen hadden het weerbericht goed gehoord. En mocht men, hoe dan ook, even uit de koers raken, het kompas zal uitkomst brengen.

Nog maar even liggen de hengsels in het water of het is al raak. Een dikke paling aan de haak. Bijl en Kleyer buigen zich voorover om de gladde worstelaar binnen te halen. Bij deze manoeuvre plonst het kompas te water. Geen nood. Ze kunnen de Landrover nog zien. Ze besluiten niet ver te gaan. Afsproken was om half twee terug te keren. Rond het middaguur breekt de zon door. Drie kilometer voor de kust van Hargen ligt de boot van de heer Vet uit Hoevelaken, lid van 't Hontbos'. De mannen zwaaien naar elkaar en verliezen elkander even later uit het oog. Plotseling komt er een

dikke mist opzetten. Mist die het tweetal de komende dagen parten zal gaan spelen.

Claxon

Half vijf in de middag komt de twaalfjarige Michel Bijl, zoontje van Michel sr. in Schoorl aan Zee pools-hoogte nemen. De dichte nevel heeft inmiddels ook het strand bereikt. De Landrover staat in het water. De kleine Michel wordt ongerust, klimt in de auto en drukt een aantal malen op de claxon. Herhaalt dit. Pappa en Ome Kees zullen ongetwijfeld op dit geluid afkomen. Dat gebeurt niet. De mannen horen niets. Erger nog, ze zien ook niets. Zij leunen tegen een dikke muur van mist. Zoontje Michel gaat om half zes naar huis. Bij Bijl en Kleyer worden de familieleden ongerust. Natuurlijk kan het zijn, dat de mannen voor Petten hebben afgemeerd om een bezoek te brengen aan de Pettemer kermis. Na informatie blijkt dit echter niet het geval te zijn. De avond valt. De onfortuinlijke sportvissers besluiten het anker uit te gooien. Varen heeft geen enkele zin.

Lopend vuurtje

Het nieuws van de vermissing gaat als een lopend vuurtje door Schoorl. Nieuwsgierigen en belangstellenden haasten zich naar het strand van Camperduin, Hargen en Schoorl aan Zee. Er wordt geschreeuwd,

Kees Kleijer (links) en Michel Bijl (rechts) met hun vrouwen Marta en Jannie. Burgemeester C. Bernard in het midden. Een zee-avontuur om nooit te vergeten.

geslagen op alles wat maar geluid produceert. Zware lampen schijnen in de mist, richting zee. Op alle manieren wordt geprobeerd de aandacht te trekken. Tevergeefs. Het anker van de 'Schoorl 29' moet om onverklaarbare reden zijn gelicht. De boot drijft af, de mannen weten niet waarheen. Bijl en Kleijer laten de moed niet zakken. Denken meer aan thuis dan aan

zichzelf. Hen kan immers weinig gebeuren. De boot is goed, mankeert niets. Reddingsmiddelen daargelaten. Maar Bijl heeft geen kat in de zak gekocht. De 'Schoorl 29' is een voormalige 'waterduivel' van Giel van de Garde, de voorzitter van de botenvereniging. Volkomen zeewaardig.

Het wordt maandagmorgen. De mannen hebben de nacht doorgebracht, elkaar aflossend voor een 'hazetukje' onder de buiskap.

Maandag zullen zij de hele dag varen. Het zullen grote circels worden op de immense waterplas, weer gehuld in dichte mist.

Aan de wal wordt alles in gereedheid gebracht voor een grootscheepse zoekactie. Politie, mensen van Rijkswaterstaat, particulieren, vrienden, bekenden zijn in rep en roer. Zoeken het strand af tegen beter weten in. Op zee is het speuren ook in volle gang. Reddingsboten en leden van 't Hontbos' 'kammen tientallen kilometers af'. Een Neptune van de Koninklijke Marine wordt ingezet. Vanuit de lucht is het resultaat evenwel ook nihil; de 'Schoorl 29' is in noordelijke richting verdwenen. Angst hebben de sportvisserij tot maandagavond niet gehad.

Dan plotseling slaat de schrik hen om het hart. Ze zitten boven op de 'Razende Bol' een zandbank voor Den Helder. Tot dan toe hebben de woeste elementen het laten afweten. Geen hoge schuimkoppen. Geen metershoge golven. Maar wel die verrekte mist. Op de Razende Bol degradeert de oersterke boot voor luttele ogenblikken tot een notedop.

Coaster vaart door

Maandagavond tien uur; op nog geen twintig meter van de 'Schoorl 29' passeert een coaster. De vissers krijgen een enorme afknapper. Ze worden niet opgemerkt. Schreeuwen helpt niet. De coaster vaart door. Even later worden zij bijna overvaren door een kolossaal vrachtschip. De mannen beseffen, dat zij in de grote vaarroute liggen. Maar dat is dan ook alles voor enig houvast.

Weer valt er een avond, een nacht. Een lange nacht. Bij toerbeurt wordt weer geslapen en gewaakt. Kleyer

krijgt het even moeilijk. Ziet een goede afloop van het avontuur niet meer zo zitten. Hij krijgt een mentale injectie van zijn lotgenoot. Er wordt overleg gepleegd. Eigenlijk het eerste serieuze overleg. Wat te doen. Varen of niet? Dinsdagmorgen breekt zowaar de zon door. We zullen worden gered, dat is zeker. Michel en Kees geloven er in.

Wanneer er weer een nacht mocht vallen, dan zullen zij vasthaken aan een brulboei. De 'Schoorl 29' ligt vlak bij het lichtschip Texel.

Dan ineens komt het bevrijdende moment. De 'Amsterdam', een groot jacht, stevent op de 'Schoorl 29' af. 'We zitten vanavond bij moeder thuis', schreeuwen de mannen elkaar toe. 'Mogen we aanpikken', vragen zij. Dat mag, maar niet meer dan dat. Niet eerder dan wanneer men van Scheveningen radio heeft vernomen, dat het gaat om een tweetal vermiste sportvissers. De twee worden aan boord genomen. Ze krijgen een borrel en een pilsje aangeboden. Onbegrijpelijkerwijs zijn de verfrissingen aan boord van de 'Schoorl 29' nagenoeg onaangeroerd gebleven. Een paar slokken tomatensap en water namen de mannen tot zich. Gegeten hebben zij niets. Was er overigens ook niet. In uiterste noodzaak zou de rauwe vis uitkomst brengen.

Het jacht vaart in de richting Den Helder, waar het gezelschap wordt opgewacht door de vele familieleden en bekenden. Ook de beide burgemeesters van Den Helder en Schoorl zijn bij de gelukkige begroeting aanwezig. In heel Schoorl slaakt men na het nieuws van de redding een zucht van verlichting. De twee behoeven niet ter observatie in een ziekenhuis van Den Helder te worden opgenomen, aldus de conclusie van een arts. Ze mogen naar huis.

In Groet aan de Talingstraat en Plevierweg is het feest. In de huiskamers van de familie Bijl en Kleyer staat een schat aan bloemstukken. Lange bange uren en dagen zijn voorbij.

15 – Willem Wittebrood, de hippe buschauffeur kwart eeuw langs de weg

Vijfentwintig jaar hetzelfde traject, Alkmaar-Camperduin, Alkmaar-Bergen-Bergen aan Zee. Blindelings weet hij de weg. Eentonig? Vervelend? Steeds dezelfde gezichten. Weinig of geen variatie. Willem Wittebrood uit Schoorl zou niets anders meer willen. Niet voor niets kwam uit de kring van zijn collega's vier jaar geleden het dringende verzoek bij de NZH, na de overname van de Noordhollandse Autobusdienst Onderneming, (NHADO) 'de mannen van Schalkwijk' daar te laten waar ze waren. Hen de vertrouwde omgeving niet te ontnemen.

Het verzoek werd ingewilligd. In wezen veranderde er dus maar weinig. De blauwe bussen van Schalkwijk maakten plaats voor gele, maar de bestuurders bleven, en daarmee schoot de NZH in de roos. Het jarenlange contact tussen passagier en chauffeur zou niet worden verbroken.

Het is vijfentwintig jaar geleden dat Willem Wittebrood zijn bus voor de eerste maal in beweging zette. Tevoren had hij zes jaar als vracht- en melkrijder gewerkt bij de gebroeders Meereboer uit Schoorl. Een jaar lang zelfs zonder rijbewijs. 'Nooit aangehouden', lacht hij.

Van Gend en Loos werd zijn tweede werkgever, en het was eigenlijk een toevallige samenloop van omstandigheden, dat hij na twee jaar bij de NHADO terecht kwam. Het trammetje van Alkmaar naar Bergen aan Zee bleek in de wintermaanden een onrendabele zaak. Om de vaste passagiers niet in de kou te laten staan

werd op deze route een tweetal busjes ingezet. Wittebrood greep zijn kans. In feite reed hij voor de Nederlandse Spoorwegen (hij kreeg een echte conducteur aan boord) maar hij was in dienst bij de toenmalige NHADO.

Na de opheffing van het boemeltje kregen de NHADO-bussen vaste greep op Bergen aan Zee. Wittebrood bleef. Willem Wittebrood heeft zich in al die jaren laten kennen als een sympathieke buschauffeur, correct, amicaal en behulpzaam. Met name door de schoolgaande jeugd die per bus gaat, geschetst als de 'hippe chauffeur'.

Romantiek

Niettemin moet het hem van het hart dat er in een kwart eeuw veel is veranderd. De rijtijden zijn knapper geworden. De regels zijn stringenter. Hiermee is wel een brok romantiek verloren gegaan. De jubilaris herinnert zich nog dat hij vóór elke vroege dienst vijf passagiers moest wekken.

'Er was er één bij, die niet uit zijn bed was te branden. Met een lege melkbus heb ik slaande met het deksel om zijn huis heen gelopen om hem zijn nest uit te trommelen. In ondergoed kwam de man in de bus. Aankleden kwam onderweg wel.

Een vrouw die drie dagen de stad uit was, vroeg mij of ik haar kat wilde uitlaten, melk in het schuurtje doen en of ik gelijk het gaspitje wilde uitdraaien. Dat kon toen allemaal. Het stak niet zo krap met de tijd'.

Op de heenweg naar Alkmaar een briefje afgeven bij de slager in Bergen. Op de terugweg het pakje ophalen. Een vaatje haring voor de Schoorlse visboer meenemen vanuit Alkmaar. Strandhout van een jutter vervoeren. Bromfietsen de bus inmartelen van kelners die het als weggebruiker niet helemaal meer zagen zitten. In de Bergerhout, het voormalige eindstation van de bus, even een fiets pikken om in de stad een boodschap te doen. Alles kon.

Zwarte dag

Willem Wittebrood denkt nog met plezier aan die tijd terug. Plezierige, maar ook minder prettige herinneringen overigens. Een hele eer om Prinses Irene als passagier in je bus te mogen begroeten. Dat gebeurde zo'n vijftien jaar geleden. De prinses stapte in bij de halte Bokkesprong in Hargen. Zij bracht met een gezelschap een paar dagen door in de Volkshogeschool in Bergen.

Langer dan een half jaar heeft Wittebrood het erg te kwaad gehad met een dodelijk ongeval met zijn bus. Buiten zijn schuld, maar zoiets vergeet je je leven niet meer.

Duizenden, tienduizenden mensen heeft Willem in de afgelopen vijftientwintig jaar verplaatst. Mensen, die zich in zijn bus nimmer 'ingeblikt' hebben gevoeld. Integendeel, een glimlach, een praatje, een grol, en je proeft direct de sfeer, die Willem Wittebrood in de bus weet te scheppen.

Buschauffeur Willem Wittebrood. Jarenlang hetzelfde traject. Vervelend? 'De allermooiste ritten van Alkmaar naar Camperduin'.

16 – Gerbrand Masteling zette veertigduizend paarden op de ijzers

Een paard: 'sterk en fraai viervoetig last- en trek-dier', zo staat het in de Van Dale, last- en trek-dier dus, maar dan toch wel tot op zekere hoogte. Wij mensen mogen het paard gebruiken voor werk en plezier, het is een vriend van ons, althans behoort het te zijn, maar hoe dikwijls wordt er niet meer van verlangd dan die éne p.k. die het tenslotte maar kan leveren.

Gerbrand Masteling, de hoefsmid van Groet met eigen werkplaats en travalje van Schoorl, praat graag over het edele dier. Kan ook niet anders; bijna 54 jaar heeft hij het paard 'schoenen' aangemeten, zoals hij zelf zegt, 54 jaar lang paarden beslaan, ruim veertigduizend. Dat betekent zo'n honderd zestigduizend ijzers, honderd zestigduizend maal het smidsvuur aanwakkeren, dat in dag uit.

'Misbruik maken van een paard, ja, dat is eenvoudig, maar het de behandeling geven waarop het recht heeft, dat wordt jammer genoeg nog af en toe vergeten', zegt hij. 'In de landbouw gaat men al meer en meer over op het mechanische paard en dat juich ik toe, want ik weet dat er in vroeger jaren tal van onze viervoeters zijn afgebeeld. Kijk nu bijvoorbeeld naar de ruiters, goed, een pracht sport, gezond, maar hoe ondeskundig wordt er dikwijls niet met het paard omgesprongen, heuvel op, heuvel af totdat... , vergeet niet, dat ook een paard aan het eind van zijn krachten kan komen. Hulde aan hen, die inzien, dat het zo nu en dan moet rusten, en niet voor je zakgeld eruit scheuren wat erin zit. Wij beseffen het soms niet,

maar ook een paard heeft 'koppie-koppie', en kan zijn berijder, die met de sporen zit te donderjagen heel gemakkelijk van zich afschudden'.

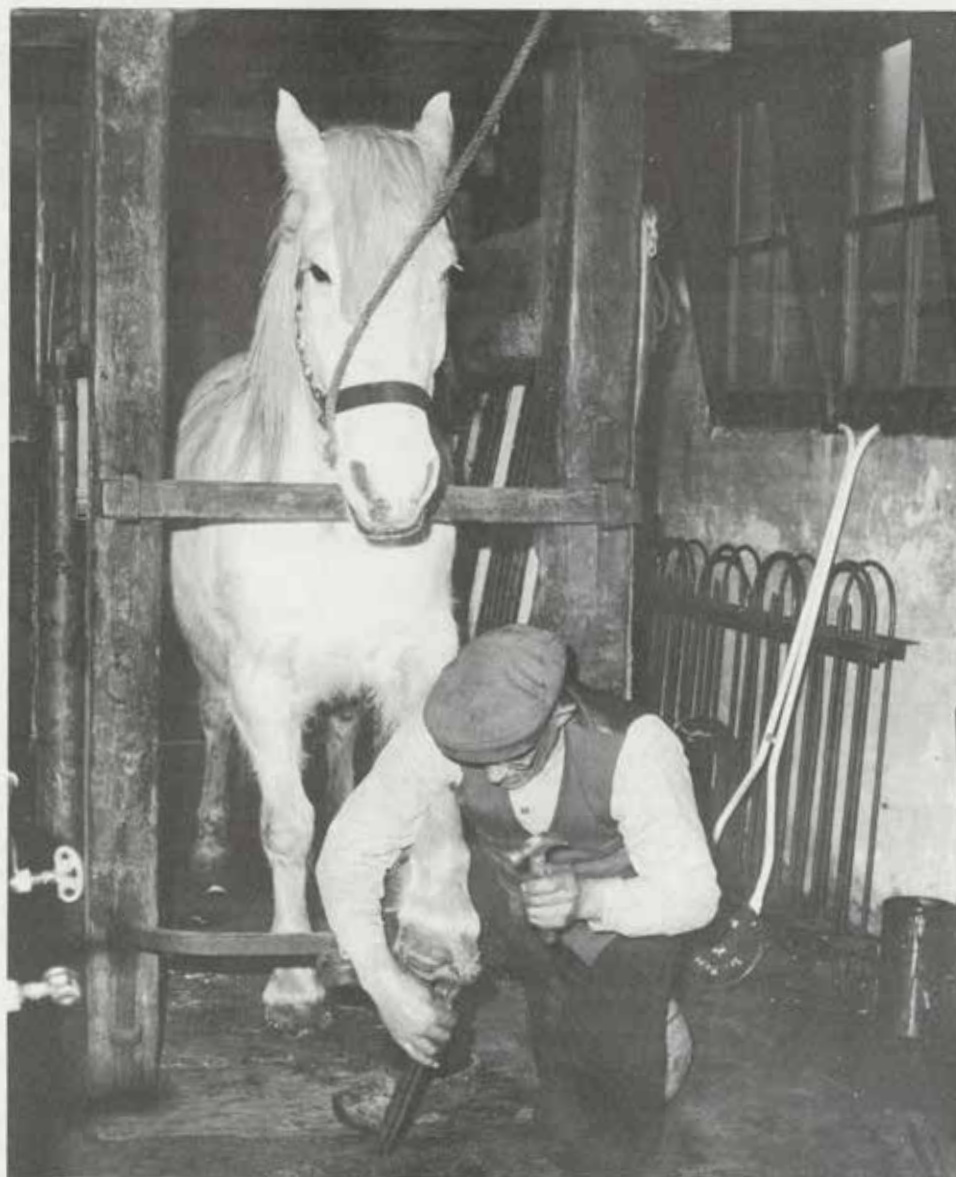
Masteling zit niet graag in het zadel, is het ook niet gewend. 'Mijn vader zei vroeger: hier stap op en breng dat knol naar die boer, een klap op z'n kont en daar ging ik, zonder zadel, zonder beugels en ik heb nooit anders meer gedaan. Met optochten heb ik als ruiter meegereden, burgemeesters en jonge priesters ingehaald, allemaal op de blote rug van het paard.

Gerbrand Masteling is geboren in Wogmeer op 10 april 1901. Zijn vader was hoefsmid, al 100 jaar is dit het vak van de familie Masteling. De jonge Gerbrand bleek er aanvankelijk te licht voor, zodat hij op z'n veertiende jaar de boer op moest om paarden te scherpen. Maar al gauw kroop het bloed waar het niet gaan kon, en hij ging naar een baas; na vier werkgevers had hij het tenslotte onder de knie, of liever gezegd boven de knie, want het aanbrengen van paardenschoeisel gebeurt boven kniehooft. In december 1928 kocht Gerbrand Masteling het eeuwenoude pand aan de Heereweg in Groet van Jaap Smit.

Een knus smederijtje met een kleine woning, geen rijk stuk brood, maar toch allemaal voldoende om in februari 1929 te gaan trouwen.

Voor een knaak

'Een paard beslaan voor een knaak, inclusief halen en brengen, wat denk je?' Maar goed, het was toch een brok service en goodwill dat Gerbrand Masteling in zijn bedrijf stak. Bovendien gaven tal van andere

*Gerbrand Masteling, het
paard en de travalje.
Onlosmakelijk aan elkaar
verbonden.*

klusjes en 'n benzinepomp de garantie voor een redelijk bestaan.

De paarden werden beslagen in de open lucht, de travalje stond buiten, de 80-jarige hoefstal, waarin nog namen zijn aangebracht, die dateren uit een grijs verleden.

'Een prachtig stuk speelgoed voor de kinderen van de buurt, ze hadden niets anders, als ik 's maandags de deuren van de smederij opende, moest ik eerst een emmer vol pindadoppen wegvegen, toch wel een leuke tijd, daar. Buurman Bakker heeft er nog in gespeeld, kun je nagaan, die is ook zo jong niet meer'.

Na de verbouwing in 1935 kwam de travalje onder dak en werd er van de woonruimte een winkeltje gemaakt, waar fietsen en huishoudelijke artikelen werden verkocht.

Masteling toont nog een oude kogel, die bij de verbouwing uit een der muren tevoorschijn is gekomen en afkomstig is uit de Frans-Russische oorlog.

In de Tweede Wereldoorlog werkte de Groeter hoefsmid voor de bezetter. 'Moest wel', zegt hij, 'je werd er gewoon aangezet, of je wilde of niet, en als je nou praat van werken, dan is er toen gewerkt. Op Dinsdag werden er niet minder dan vijfentwintig paarden beslagen'.

Later werd het eigenlijk plezieriger, werken voor je eigen mensen, de boeren uit de omgeving, er veranderde veel in Groet, er werd gebouwd en verbouwd, grote zakenpanden verrezen, het toerisme kwam op gang, en weer kwamen de oosterburen, maar nu met meer vreedzame bedoelingen.

Iets uit de oude tijd bleef bestaan, het smederijtje van Masteling. De deuren nog geen meter van de rijweg, dat heeft overigens een passerende automobilist geweten. Een beslagen paard stapte achterwaarts uit de travalje, ramde de auto en zat bij de chauffeur op schoot. (Hoe krijg je een paard in een auto?).

Honderden keren is Gerbrand Masteling in zijn werk vereeuwigd, vooral door zomergasten, die het vak van

hoefsmid een bijzonderheid vinden. Ook komt hij voor in de dorpsfilm van Alphons Leijssen.

Masteling is indertijd nog gevraagd vaste hoefsmid te worden op de renbaan in Alkmaar. 'Mij niet gezien', had hij gezegd, 'als je 't in zes dagen niet kunt verdienen, dan kan ik beter kappen'.

Hij heeft nu nog zeven vaste klanten. Een ervan is het paard van Jaap Polle van de Achterweg, die de allereerste schoenen krijgt. Het is een Russisch paard en is wat schuw. 'Vrij logisch', zegt Masteling, 'die heeft al heel wat op z'n donder gehad tijdens het transport, ik weet precies hoe dat gaat'.

Vakkundig wordt de hoef afgekap, een snelle blik is voldoende om de maat vast te stellen. Het ijzer ligt enkele minuten in het vuur, wordt dan keurig in model geslagen, en de volgende fase toont het ware vakmanschap van deze kleine man, die zijn krachten gaat meten met de logge viervoeter.

Zweet op voorhoofd

En wanneer dan na precies 35 minuten de beide ijzers zijn aangebracht, onder de goedkeurende blikken van de boer, en na veel 'hō en braaf'-geroep, strekt Masteling zijn nog kaarsrechte rug, veegt het zweet van zijn voorhoofd en zegt: 'Ik denk van dit jaar nog, maar dan schei ik eruit'. 'Geen sprake van', antwoordt de boer, 'we kunnen je nog lang niet missen'.

Maar het besluit van moeder Masteling is onherroepelijk. Zij is er niet gerust op, dat haar man er mee doorgaat. Gisteren was zij precies 40 jaar met de hoefsmid getrouwd en zij tekent er nog graag tien jaar bij. Ook zoon Freek geeft toe: 'Het is een van de gevaarlijkste beroepen, de verzekeringspremie ligt heel hoog'. Hij is beslist niet van plan in vaders voetstappen door te gaan.

Het oude pand heeft in 1965 plaatsgemaakt voor een moderne zaak in elektrische en huishoudelijke artikelen, met daarachter de werkplaats en smederij en dat

is voor Freek en zijn vrouw meer dan genoeg. De houtworm knaagt lustig in de oude travalje, en zal hierin ongetwijfeld na een jaar niet meer gestoord worden door paardensite.

Jammer, want al heeft Masteling zijn sporen in het beroep van hoefsmid ruimschoots verdiend, er gaat in

Groet en eigenlijk voor heel Schoorl een brok romantiek verloren, een eeuwenoud en vertrouwd beeld, de hoefstal, het paard en de smid die ruim een halve eeuw de metalen voorwerpen door de vingers liet gaan die geluk voorspellen, geluk wellicht in het verdere leven van Gerbrand Masteling.

17 – Cobie wil haar tweehonderd troetelkinderen niet kwijt

Ziekenboeg financieel niet langer te handhaven

*E*ven voorstellen, voorzover dat nog nodig is: Cobie Borkowski van de Voorweg 24 in Schoorl. Meerdere malen in het nieuws geweest. Positief nieuws. Fijne, plezierige berichten, wanneer haar troetelkinderen, haar vele tientallen vogels, weer eens centraal stonden. Maar ook triest nieuws, toen zij vocht voor het leven van haar man Wacek. Hij leed aan een ernstige spierziekte en is inmiddels overleden. De Borkowski's zijn zwaar beproefd. Cobie bleef na de dood van Wacek alleen achter. Of toch niet, want nog meer dan tot voor kort, voelt zij zich omringd door heel veel menselijke warmte van buurt en kennissen; maar, niet minder belangrijk, ook van haar meer dan tweehonderd vogels. Vrolijke kwetteraars, maar ook zieken en gewonden, invaliden en oudjes van dagen. Vogels, die vaak door anderen, door andere 'liefhebbers' zijn afgestoten. Niet kunnen meepronken met je eigen veren. Dan pas je niet in het representa-

tieve dierenbestand. Juist deze exemplaren vinden bij Cobie Borkowski een goed onderkomen. Een uitstekende verzorging en ze gaan soms langer dan vijftien jaar mee. Echter, het troetelvrouwtje van de Voorweg dreigt afstand te moeten doen van haar geheel uit de hand gelopen hobby. Het is financieel allemaal niet meer op te brengen.

Cobie Borkowski, een vrouw, die zich nimmer in de publiciteit heeft gewerkt. Er zijn zo van die mensen, die in alle bescheidenheid 'zomaar doen'. Goed doen en er niet of nauwelijks over praten. Gewoon, omdat ze menen, dat het zo hoort. Cobie is één van hen. Toegegeven, Cobie praat graag, omdat ze graag praat. En dan praat ze over haar 'kinderen', haar vogels. Maar ze praat zich niet in de kijker. Ze timmert niet aan de weg met haar problemen. Maar een ieder zal begrij-

pen, dat door het overlijden van haar man, haar onmisbare hulp als het ging om de wat zwaardere klussen, is weggevallen. Maar dat dit tevens een aanzienlij-

ke financiële aderlating betekende. Juist daarom vindt Cobie het zo moeilijk er over te praten. Het verlies van je man en de financiële gevolgen. Het één is

Cobie Borkowski. Het begon met een gewonde duif. Ze sneed duizenden broden voor 'haar troetelkinderen'.

natuurlijk veel erger dan het andere. Maar het is wel de realiteit. En mensen moeten zich in dergelijke gevallen soms bepaalde dingen ontfeggen. En voor Cobie Borkowski betekent dit afstand doen van haar grootste liefhebberij. Maar wanneer aan deze liefderijke verzorging noodgedwongen een einde komt, dan zal Cobie diep ongelukkig worden.

Liefde voor de dieren. Voor de vogels; voor het konijn, een afdankertje met drie poten; een duif met verschillende mankementen; een eend met één poot; een aftandse kip, die zes eitjes per jaar legt; voor haar twee teckels, die waken over al dat vogelgeweld. Dat allemaal mag niet stoppen.

Gewonde duif

De woning van Cobie Borkowski is één grote voliére. En da's niet overdreven. Alles, maar dan ook alles in en rond het huis verraadt de grote liefde voor het gevederde spul. En dat is ruim vijftien jaar geleden allemaal begonnen, toen Cobie tussen Bergen en Schoorl, aan de Duinweg, een gewonde duif aan de kant zag liggen. Zij nam het dier mee naar huis. Samen met een lotgenoot, die voor haar woning door een auto werd aangereden, werd de duif in een kooi gestopt. En gemakshalve kreeg ook de kanarie, tot dan toe het enige huisdier van de Borkowski's, onderdak bij het duivenduo. Vanaf dat moment raakte Cobie onder de indruk van gewonde en weerloze vogels. Heel veel dieren heeft zij in de loop der jaren weer op poten of wieken geholpen. De buurt wist dat en weet dat nóg. Men wist en weet haar te vinden met gewonde dieren. Vaak komt men uit alle windstreken naar haar toe met kneusjes. En al zal het jaren duren van lappenmand naar de vrije natuur, Cobie blijft zich er voor inzetten. Cobie en Wacek hebben altijd hun geld in de hobby gestoken, altijd hun eigen middelen aangewend. Nooit hebben zij een beroep gedaan op overheid en

andere instanties. En er gaat donders veel geld inzetten. Het karretje van de supermarkt zit tweemaal in de week vol. De inhoud is bijna helemaal voor de dieren. Cobie en Wacek hebben zichzelf heel veel ontfegd. Van uitgaan was nooit sprake. Hun hobby was hun leven.

Waardering

Schoorl heeft waardering voor Cobie. De carnavalsvereniging stak die waardering niet onder stoelen en banken. Cobie werd gehuldigd en kreeg een onderscheiding. Via radio Veronica werd haar het 'bloemetje van de week' gestuurd. Er rolde een enveloppe met inhoud op de deurmat. Van een onbekende. Van de Dierenbescherming komt er van tijd tot tijd een zak voer voor de buitenvogels, voor de eenden in het wak van de vijver en van de ijsbaan. Daar gaan ook hele partijen brood heen. Broden, die zij koopt en die zij ook van de buurt krijgt.

Alles is voor de vogels. In de woonkamer is nog plek voor een kast barstensvol prijzen. Bekers en medailles gewonnen bij tentoonstellingen van de plaatselijke club 'Vogelvreugd'.

Cobie: 'De laatste jaren nam ik voerbonden, als ik in de prijzen viel. Daar had ik meer aan. Ik ben nog steeds lid van de vereniging maar niet zo actief meer. Dat kwam natuurlijk door de ziekte van m'n man. Hij was er even bezeten van als ik. Maar de laatste tijd had hij het telkens over het opruimen van de vogels. Dan zei hij: 'Cobie, als ik er niet meer ben, wordt het allemaal veel te druk en te duur voor je'. Ik heb toen steeds de boot afgehouden en hem verteld, dat ik niet over die dingen wilde praten. Trouwens, wat moest ik in vredesnaam wegdoen? Wie wil er een heel stel kneusjes overnemen? Moet ik een selectie toepassen en de afvallers de nek omdraaien? Ik prakkezeer er niet over. Ik verzorg ze graag zelf en het liefst zo

lang mogelijk. Voor mezelf vraag ik niks maar m'n dieren zijn m'n alles'.

Toevluchtsoord

Voorweg nummertje 24. Het toevluchtsoord voor de hongerigen, de verschoppelingen en de minder bedeel- den onder de vogels. Honderden doen zich 's morgens tegoed aan de lekkere dingen, die op het dak van een hok achter het huis worden gedeponerd. Dat deel van de fladderaars is nog gezond. Dat geldt eveneens

voor de meeste bewoners van de buitenvolières. Maar binnen verblijven de zorgenkindjes. De kasplantjes. Een interieur dat al jaren is afgestemd op vogels. Die eigenlijk niet meer weg te denken zijn uit de woning en uit het leven van Cobie Borkowski. En dat moet zo blijven.

En zo is het ook gebleven. Het weekblad De Duinstreek opende een bankrekening. Giften van klein tot groot stroomden binnen en Coby Borkowski kon haar zo belangrijke werk voortzetten. De reacties uit Schoorl en wijde omtrek waren hartverwarmend.

18 – Willem Wognum terug in Groet

*E*en schat aan bloemen en planten in een gezellige huiskamer vormt het decor van wat best een sprookje had kunnen zijn. Van blijde mensen, die elkaar na dertig jaar weer ontmoeten. Broer en zus Willem en Marie Wognum. En dat had niemand twee maanden geleden voor mogelijk gehouden. Willem Wognum terug bij zijn familie in Groet aan de Reigerweg nummer 11.

In 1952 vertrok Willem Wognum vanaf Schiphol met de bestemming Rhodesië. Samen met vijftig landgenoten zouden zij daar aan de slag bij de spoorwegen. Vijftig Hollandse jongens, die de toekomst in hun eigen land eigenlijk niet meer zagen. In het verre Afrika zouden zij een nieuw leven beginnen. Velen keerden na jaren weer terug. Anderen bleven. Zochten hun eigen weg in de meest uiteenlopende werkkringen.

Willem Wognum kwam niet terug. Wel was daar aanvankelijk nog een vrij regelmatige briefwisseling met Holland. Maar zestien jaar geleden kwam het laatste teken van leven. Daarna werd het stil rond Willem. Angstig stil. Inmiddels overleden de moeder, de vader en één van Willem's zusters. Het verlies zou aan Willem voorbij gaan. In het verre Rhodesië bereikten hem geen berichten uit Groet meer. De wederzijdse brieven werden onderschept, geretourneerd of vernietigd. Ieder contact werd verbroken. Marie had eigenlijk inmiddels ook de moed opgegeven voor een mogelijk weerzien met haar broer. Er kon daar in Afrika van alles gebeurd zijn. Wel, en dat is er ook. Want hoewel Groet, en niet alleen Groet, grote vraagtekens ging plaatsen, toen door artikelen in de krant

Willem Wognum met zijn zus Riet. Wat heeft-ie Groet lange jaren in grote spanning gelaten.

bekend werd, dat Willem Wognum nog in leven was, zijn toch wel de verklaringen voorhanden, dat Groet verstoken is gebleven van een levensteken. En daar zijn de politieke situatie en de grote spanningen in het voormalige Rhodesië, wat nu Zimbabwe is, niet vreemd aan.

Op dit moment is dat allemaal niet meer belangrijk. Willem Wognum is terug in Groet. Hij en zijn zus Marie kunnen hun geluk niet op. De directe aanleiding is een verhaal in de Alkmaarsche Courant geweest. Maar zonder de hulp van buurman Cor Rus zou Willem nu nog steeds het 'grote mysterie' zijn geweest.

Een droom

Willem en Marie kijken elkaar aan. Zij denken beiden hetzelfde. 'Eigenlijk is dit een droom'. Hoe is het allemaal begonnen?

Emigreren naar Afrika. De harten van een groot aantal jonge energieke knapen zijn sneller gaan kloppen. Dat zou het zijn. Daar, in Rhodesië is geld te verdienen. Bij de spoorwegen. Willem Wognum is er bij. Heeft het in Holland na zijn schooltijd eigenlijk nooit erg kunnen vinden.

Is als jongen gek op alles wat met uniformen heeft te maken. Moet in militaire dienst en gaat naa Aruba. Komt na een jaar weer thuis. En dan op die gedenkwaardige dag in mei 1952. Op Schiphol. Een paar uurtjes eerder heeft Groet hem uitgezwaaid. Zijn vader en moeder en zijn beide zusters, maar ook de buurtjes.

Bij het vliegtuig wordt hij op 'de kiek' gezet. Jas over de arm, koffer naast hem op de trap. En het is deze foto, die in het verdere verhaal een belangrijke rol gaat spelen.

Met alle anderen vliegt Willem Wognum naar Rhodesië. Krijgt een goede baan bij de spoorwegen. Raakt later aan zijn oog gewond en wordt voor dit werk afgekeurd. Daarna doet hij 'duizend-en-een' klusjes, en verdient goed geld. En daar gaat het tenslotte om. Hij is dan ook niet van plan naar Holland terug te keren. Groet blijft op de hoogte van Wim's reilen en zeilen. De brieven uit Bulawayo blijven niet onbeantwoord. Geen vuiltje aan de lucht dus. Willem ontmoet in een winkel een Engels meisje. Het wordt zijn vrouw.

In de jaren zestig wordt de politieke situatie er in Rhodesië niet rooskleuriger op. Een van de redenen waarom het contact met Willem wordt verbroken. De familie in Groet wordt ongerust. Blijft schrijven en via diverse instanties als het Rode Kruis en het consulaat

informereren naar de verblijfplaats van hun zoon en broer.

En dan ineens komt er toch nog een brief. Een geschenk uit de hemel. Wim schrijft, dat hij goed gezond is, maar over de hele situatie in Rhodesië laat hij weten: 'alleen de zon schijnt hier nog'. Een veelbetekende kreet!!

Groet is blij. Er worden lang brieven geschreven en geld gestuurd voor de terugkeer van Willem. Maar Wim krijgt niets van dit alles in zijn bezit. En dan laat Willem het afweten. Meent, dat de familie hem laat vallen. Het allergrootste misverstand dat maar denkbaar is. Groet probeert het nogmaals via bevoegde instanties. Het resultaat is nihil. Er verstrijken jaren.

De Duinstreek

In De Duinstreek staat een verhaal over Frans Wezel, oud-Schoorlaar. Hij verhaalt hierin van een Joden-transport in de bezettingsjaren vanuit Schoorl naar Duitsland. Wezel heeft dit van nabij meegemaakt. Het heeft hem nooit losgelaten. Heeft er met bijna niemand over gesproken. Toch wil hij zijn verhaal kwijt. Het komt in de krant.

Marie Janssen-Wognum leest het artikel. Zij kent de gevoelens van Wezel. Marie zoekt beslist niet de publiciteit, maar komt er door een toeval toch mee in aanraking. Zou er dan toch een mogelijkheid zijn om via de media, in dit geval het dagblad, nog wat te weten te komen over haar broer Willem?

En dan die foto, die Willem Wognum naar zijn ouders liet sturen. Zorgvuldig bewaard door Marie. De foto komt in de krant, compleet met verhaal. Een verhaal over die dekselse Willem Wognum, die het bestaat om Groet zoveel lange jaren in het onzekere te laten.

Een van zijn mede-emigranten is Cos Rus. Jaren geleden naar Holland teruggekeerd. Rus woont in Groet, aan... de Reigerweg. precies tegenover de woning

van de familie A. Janssen, tegenover Marie Janssen-Wognum. Niet bekend echter met de familierelatie. 'Maar ook Cor Rus is destijds bij zijn vertrek op Schiphol op de gevoelige plaat vastgelegd. Hetzelfde beeld. Die jas. Die koffer. Al bladerend in de krant ziet Cor de foto van Willem Wognum. En wie schetst zijn grote verbazing, wanneer hij leest, dat de zus van Willem Wognum nota bene op pak-weg, tien stappen bij hem vandaan woont.

Telefoonboek

En eigenlijk is de rest gauw verteld. Rus heeft in Bulawaijo kennissen wonen. Het krante-artikel wordt naar deze familie verstuurd. Het telefoonboek daar is gewillig. Er komt contact met Willem. Maar deze raakt nog niet erg onder de indruk van het pagina-grote bericht uit Holland. Dooeenvoudig, omdat het niet tot hem doordringt, waarbij ook de taalbarrière een grote rol speelt. Aan de Groeter Reigerweg komt een paar dagen later een telegram... Van broer Willem... Uit Bulawaijo. 'Ik leef, brief volgt'. En dan dat onvergetelijke telefoongesprek. In zijn flat

neemt Willem de hoorn op. Via de telefoniste krijgt hij de stem van zijn zus Marie.

Wim en zijn vrouw drinken een liter brandewijn. Van vreugde. Om het hernieuwde contact met zijn familie. Met zijn zus. Iedereen, ook zijn collega's (Willem werkt als hoofd van de dienst gemeentewerken) raakt in de ban van de gebeurtenissen. Willem Wognum moet naar Holland, dat staat vast. Naar Groet. Zo spoedig mogelijk. Er volgen nog wat visumformaliteiten. Maar dan komt hij. En daar zit hij, bij zus Marie, bij zwager Arie en de jongens.

In Bulawaijo had Willem nog naar televisiebeelden gekeken van de Alkmaarse kaasmarkt. Dat was vorige zomer. Wie weet komen er familieleden of kennissen in beeld. Jammer. Maar ook ten huize van de Janssens worden de reportages vanuit Zimbabwe nauwkeurig gevolgd. Speld in een hooiberg natuurlijk. Het hoeft allemaal niet meer. Willem Wognum is terecht. En over een maand vertrekt hij weer naar zijn vrouw. Het leed zal spoedig tot het verleden behoren. Een groot brok blijdschap komt er voor in de plaats. Twee gelukkige mensen, twee dolgelukkige mensen is het resultaat van een 'opsporing verzocht'.

19 – Egbert en Jeroen, een unieke combinatie

'Windei' werd paardenpension

Een ontiegelijk bedrijvige man. Komt voor een buitenstaander wat onverschillig over. Springt van de hak op de tak en bij hot en her staat zijn hobby

centraal. Daar is ie helemaal bezeten van. Het paard. Het aangespannen paard. Zijn eigen Jeroen, waarmee hij nationale successen oogstte. Zeventig keer aan de

Egbert Goos met vrouw en kinderen. Een bar bedrijvige man, maar 'kijken naar de kont van het paard'; een twee-eenheid met Jeroen.

bak. Zestig eerste prijzen. En... vorig jaar Nederlands kampioen. Een opzienbarende prestatie, die evenwel weinig of geen opzien baarde. Gewoon, omdat hij niet in de publiciteit kwam. Bovendien, en dat tekent ergens ook wel weer zijn bescheidenheid, omdat hij er niet mee aan de weg timmerde. Met die prestatie. Egbert Goos uit Aagtdorp. Van de Teugelaan.

Egbert Goos, ex-'eierenkoning', onttroond door een gigantische val in de markt in de jaren zeventig. Benzinepompbediende, zo'n vier uurtjes per dag. Paardenpensionhouder en tenslotte nog een beetje tussenhandelaar in het kippeprodukt. Hoewel dat voor het grootste gedeelte neerkomt op zijn vrouw Riet.

Tijdens een hippisch evenement in Bergen, dacht Goos eventjes in het zonnetje te worden gezet. Er was een klassemmentocht en ringsteken. Een fijn feest, Egbert Goos lid van de Bond voor Verenigingen van het Aangespannen Paard had zich via een klassering in de prijzen gereden. Hij was de jaarlijkse kampioen van Nederland wat betreft het schoonste geheel, zoals dat fraai heeft, en de meest originele aanspanning. Plaatje in de krant. Van het ringsteken. Leuk voor de deelnemers. Leuk voor de Bergenaren. Leuk voor de seizoengasten. Egbert Goos werd niet genoemd. Nationaal kampioen...

Ja, via-via kwam hij in het bezit van een kranteknipstel ergens uit een oosthoek van ons land. Maar daar hield het mee op.

Kippen

Praten met Egbert Goos betekent praten over paarden. Maar het betekent ook geen acht slaan op het uurwerk. Kortom, hij raakt niet uitgepraat. Vergeet de hele wereld om zich heen. En dan te weten, dat hij

elf jaar geleden niet beter wist dan dat het paard vier benen en een kop heeft. Eh... hoofd.

In het begin van de jaren zestig vestigde Goos zich aan de Teugelaan. Kocht driehonderd kippetjes en ging wat in eitjes doen. Zijn bedrijf groeide uit tot een kippefamilie van twintigduizend. En toen ineens dat rampjaar 1970. De kostprijs van een ei was zestien cent. De opbrengst een stuiver. Egbert Goos ruimde de kippen op en benutte zijn ruimtes voor het stallen van caravans. Een winterberging van zomerverblijven van campings uit de omgeving.

En toen, in 1971 kwam het eerste paard en begon hij aan zijn, zoals hij zelf zegt, 'uit de hand gelopen hobby'.

Manegehouder Kees Klaver zocht ruimte voor een aantal paarden, en vond onderdak aan de Teugelaan. Goos ging zelf aan paardrijden doen. Moest hiermee stoppen, na een auto-ongeluk, dat hem overkwam. De onderste wervels protesteerden hevig wanneer hij in het zadel zat.

Op de bok zou het beter gaan. Dat zou later blijken. Egbert kocht voor niet al te veel geld een zeer vervalten open Utrechtse tentwagen, een rijtuig uit 1895. Besteedde hieraan niet minder dan zo'n slordige zeshonderd uur, om de vierwieler weer op de weg te krijgen. Van de individuele sport 'man en paard' had Goos gekozen voor de aangespannen sport. Iets waaraan het hele gezin kon deelnemen. Die betrokkenheid van het gezin bij het hele hippisch gebeuren zou zijn vruchten gaan afwerpen.

Egbert Goos bleek een enorme feeling te hebben om zijn combinatie tijdens de vele klassementsritten met bijzonder goed gevolg door de deskundige jury's te 'manoeuvreren'.

Om mee te kunnen doen aan het kampioenschap, moet vijf maal een klassementsrit worden verreden. Vorig jaar liet Goos met zeer hoge cijfers alle konkurrentie achter zich. Hij heeft voldoende redenen om

hier prat op te gaan. Immers, de familie Goos is er alles aan gelegen om op wedstrijden uitstekend voor de dag te komen. Men gaat bij de voorbereidingen dan ook niet over ijs van één nacht. Alles, maar dan ook alles, ziet er punktueel uit. En dat schenkt des te meer voldoening, wanneer men bedenkt, dat het rijtuig een tweedehandsie is, dat niet van nieuw te onderscheiden is. Goos: 'Laatst komt er een man naar me toe. Hij zegt, ik heb met m'n neef gewed om een geeltje, dat ie nieuw is. Hij zegt van niet. Wie heeft er gelijk? Ik kon hem rustig vertellen, dat hij zijn vijftwintig gulden kwijt was. Kijk, dat zijn toch erg leuke dingen. Wij besteden de uiterste zorg aan alles. De kleding bijvoorbeeld. Ook daar wordt op gelet. Het tuig, de wagen, de rijstijl en de algemene indruk'.

Egbert Goos legt uit, dat hij op de bok van zijn 'Utrechtse' een heel ander mens is. In de 'Herenaanspanning' is hij dan ook werkelijk de heer. Met zijn grijze hoed (ten teken van eigenaar) is hij de hoofdpersoon van de Bellamy's, naast zich zijn vrouw Riet en achter de beide jongens Reijer en Johan. Zo uit het begin van deze eeuw geplukt. Er wordt op het kleinste detail gelet.

Aan het toilet van het fantastische Gelders tuigpaard Jeroen wordt liefst vier uur besteed. Op de bok de zweep hanteren schuin boven het paard. Geen verkeerde moer ergens onder aan het rijtuig. Het laatste restje van een vogelpoepje weggepoetst.

Langzaam maar zeker heeft de familie Goos Egberts' hobby zien groeien. Men heeft deze ook zelf opgebouwd. Het materiaal uit 'oude troep' en gekochte za-

ken. Wat je echter niet kunt kopen is het rijden, de rijstijl, de omgang met – en het in de hand houden van het paard. Velen, die 'hoog te paard kunnen zitten' heeft Goos zien falen. Daarom laat hij ook dikwijls vriend en vijand verbazen, als deze 'gewone jongen' zich in de prijzen rijdt.

Geziene gast

Goos is met zijn combinatie een graag geziene gast op partijen, trouwerijen en andere evenementen, Sint-Nicolaasintochten en rijden met gehandicapten. Tijdens een operette-uitvoering in De Vest ('Gräfin Mariza') stond hij met Jeroen en zijn fraaie tentwagen twintig minuten doodstil op het toneel. Bij het afscheid van koningin Juliana was een van de zeven rijtuigen van Egbert Goos uit het Noordhollandse Aagtdorp. Nooit van gehoord!! Maar na afloop wist iedereen wie Jeroen en wie Egbert Goos was.

Bijna statig stuurde Goos zijn combinatie door een haag van muzikanten en militaire kolonnes, toen het defilé even dreigde mis te lopen. Waar anderen in paniek zouden raken, bewaarde Goos de uiterste kalmte. Luid werd voor hem (en voor Jeroen) geapplaudiseerd.

Egbert: 'Op zo'n moment lopen werkelijk de rillingen over je lijf en de tranen over de wangen. Want zoiets doet je wat'. Weg onverschilligheid, die quasie-onverschilligheid blijkt te zijn. Gewoon, omdat je Egbert Goos een beetje beter moet leren kennen.

20 – Cor de Waard is er weer helemaal

Jagen zijn lust en zijn leven

U zult het niet willen geloven, maar wanneer Cor de Waard uit Groet het poldergebied, dat hij als jachtterrein in pacht heeft, afstroopt op zoek naar wild, dan loopt daar zo'n slordige tweehonderdentwintig jaren achter haas en eend aan. Cor zelf is al aardig op weg naar de tachtig, maar hij heeft de fabriekage van zijn dubbelloops geweer niet meegemaakt; dat was al een brokje antiek, toen hij het levenslicht zag. Cor schat het op honderdveertig jaar.

Maar schieten... toe maar. En dat moet ook wel, want in deze feestmaand, met dagen voor de boeg van lekker smikkelen en smullen, mag zijn kostbaar bezit niet weigeren. De vraag naar wild is bij Cor de Waard groter dan zijn aanbod, en het heeft eigenlijk weinig gescheeld of het aanbod zou er helemaal niet meer geweest zijn.

Wat was er aan de hand?

Wel, Cor de Waard, die zijn hele lange leven nooit anders heeft gedaan dan jagen voelde enkele weken geleden aankomen, dat hij ermee moest stoppen.

'Het ging niet meer, ik miste verdorie alles, nou, en dan wordt het toch tijd om te stoppen', zegt hij.

En het was niet alleen zijn gezichtsvermogen dat hem in de steek laat, trouwens dat kan er nog best mee door. Nee, erger was de evenwichtsstoring die De Waard parten speelde. Maar wie de oude rot aan de Wagenmakersweg in Groet kent, en dat zijn er velen,

weet, dat Cor de Waard zich geen raad zou weten zonder zijn enige hobby, het jagen.

Een medicijn van de huisarts deed wonderen, en hij is er weer helemaal. Dat is het parmantige haasje in de polder niet onbekend gebleven, want een blik in de schuur van de Groeter jagersman verraaft de buit van één middag. Een stuk of vijf volle hazen.

Oud geweer

Het interieur van Cor de Waard's huiskamer is bijna helemaal afgestemd op alles wat met de jacht te maken heeft. Een wel bijzondere plaats neemt het stokoude jachtgeweer in.

In een hoek van het knusse woonvertrek, staat het tussen twee veel nieuwere vuurwapens. Nummers of letters zijn er niet meer op te zien, maar het merk Shilling verraaft een Engels fabrikaat. Toen een zekere Jan Hollenberg uit Alkmaar het geweer ruim een halve eeuw geleden kocht, deed hij dit meer als curiositeit. Duidelijk was te zien, dat het een allang gepensioneerd exemplaar was.

De Aagtdorper Jan Kriller kocht het van Hollenberg. Het gebeurde indertijd, dat het geweer plotseling afging en de hagel de arm trof van Kriller's jachtvriend Strooker waardoor de arm moest worden geamputeerd. De volgende eigenaar van het wapen werd Piet Dalenberg uit Groet. Hij betaalde er f 125,— voor. Dalenberg kon er niet zo goed mee overweg.

*Cor de Waard. Een geweer van honderddertig jaar oud,
maar 'nog bloedzuiver'.*

Voor Cor de Waard reden eens met dat ding te experimenteren. Aanvankelijk werden er nogal wat patronen verspeeld maar toen het wat meer naar zijn hand ging staan, werd De Waard met een tientje verlies de zoveelste eigenaar. Dat is nu ruim twintig jaar geleden, en menig stukje wild overleefde de confrontatie met de vuurspuit in die twintig jaar niet. Veel jaloerse blikken zijn er reeds in de richting van het geweer geworpen. Er zijn mensen geweest, die hem meer dan acht briefjes van honderd hebben geboden.

Maar Cor de Waard peinst er niet over. Wanneer hij noodgedwongen met jagen moet stoppen, krijgt zijn zoon Joop het oudje.

Voorlopig is het nog niet zover. De kluizenaar uit Groet zal nog mennig pannetje in vele keukens vullen met wild, geschoten met dat 'schietgeweetje' uit het grijze verleden, dat al jaren in het museum had moeten hangen, maar dit niet zal doen, voordat het met ere van zijn functie zal worden ontheven. En dat zal Cor de Waard niet meer meemaken, da's zeker.

21 – Wil Otten zegt het met vrachtwagens vol bloemen

*E*mancipatie. Toekenning van gelijke rechten. Man en vrouw. Geen beperkende maatregelen meer voor het zwakke geslacht. Maar wat heet zwak? De gelijkstelling, ook buiten alle wetten om, zegt hier dat 'zwak' geenszins minder sterk is. Ach, weet u, zo diep heeft Wil Otten uit Camperduin helemaal niet op de dingen willen ingaan toen ze besloot het stuur van een veertien-tonner in de handen te nemen. Haar 'rad van avontuur'. Want een avontuur was het. Dagelijks denderden honderden vrachtwagens over 's heren wegen. Een van die zwaarverkeercentra is de bloemenveiling van Aalsmeer, vanwaar een van onze nationale trotsen, het produkt van onze (nog) rijke bodem zijn weg naar ver over onze grenzen vindt. 'Tulpen uit Amsterdam', heet dat in het verre buitenland. In Aalsmeer weten ze wel beter. Gelukkig. De vrachtwagenchauffeur, vaak geschilderd als de man ver van

huis en haard, van moeder en de kleintjes. Robuust, bonkig, sterk. Zwaar sjekkie onverschillig aan de lip. Brede armzwaai. De groeten... Het chauffeursvolk, Wil Otten-Prins voelt zich er uitstekend tussen. En de mannen accepteren haar als een volwaardig bestuurder van zo'n grote joekel.

*'M*aar wat heb ik het de eerste keren moeilijk gehad', verhaalt ze. Vergeet niet, dat ik les heb gehad in een Bedfordje met vier versnellingen. Nu ga je met een twaalfbak om'. Wil Otten werd voor de leeuwen gegooid. In haar cabine, hoog boven de weg. In het nachtelijk donker naar diep in Duitsland. Dikwijls Hannover als eindstation. 'Ik had het zweet op m'n rug. Wat? Geen droge draad meer aan m'n lijf'.

Groot rijbewijs

Een buitenstaander mag zich toch in gemoede afvragen hoe een vrouw, een moeder van twee meiden en vrouw van een hardwerkende man, er toe komt om achter het stuur van een vrachtwagen te kruipen? 'Het is eigenlijk zomaar gekomen. Er was geen directe aanleiding voor', weet Wil. Zelfs niet toen zij en haar

De Camperduinse Wil Otten. Met het grote geweld langs internationale wegen. 'Mannelijke collega's keken eerst wat vreemd op'.

man Jan besloten om het 'groot rijbewijs' te gaan halen.

Wil: 'We hadden al vaker gesproken over trekken door Europa en dan met een camper. Als de kinderen wat ouder zijn gaan we dat doen, zeiden we. Maar dan moeten we beiden kunnen rijden. Elkaar kunnen aflossen. Bovendien, het lessen werd steeds duurder. We hakten de knoop door. Nooit weg natuurlijk het grote rijbewijs'.

Haar liefde voor het wat zwaardere verkeer kreeg Wil toen zij als kind met haar vader mee mocht op de zandauto. Vrachten rijden van de zandmennerij naar de steenfabriek in Schoorlham. Een jongensdroom ging in vervulling want haar broer Wim, eerder ook 'kleuterbijkrijder' op de zandauto van pa, kwam in dienst van 'Prontoflor' in Aalsmeer. 'Ga 's een keertje met me mee. Gezellig', had Wim geopperd. 'Ja, en eigenlijk is het toen allemaal serieus begonnen. Ik had inmiddels mijn rijbewijs voor de vrachtwagen. Bij het bedrijf werden van tijd tot tijd invallers gevraagd. Mensen, die bij ziekte en vakantie zouden kunnen inspringen. Dat heb ik al met al zo'n half jaar gedaan en toen ben ik voor vast aangenomen', vertelt Wil. 'Ik wilde werken, ben geen thuiszitter'. 'Moet je doen', had Jan gezegd. 'Maar zoek wel werk waar je plezier in hebt'. Na zes lessen in het Bedfordje maakte Wil haar lange reizen naar Duitsland. Zeg maar: zonder enige ervaring. 'Het vasthouden van het stuur was al een hele bedoening. Ik wist net één vinger vrij te houden voor de richtingaanwijzer'. Een kolossale wegreus, die zij steeds meer in haar macht kreeg. Maar eerst nadat de breedste autoweg een karrespoor leek. 'Nu moet ik er om lachen, maar ik dorst geen boterham uit mijn trommeltje te nemen, terwijl ik nu toch rijdende voort koffie inschenk'.

Formaliteiten

Na de veiling en de telefonische verkoop naar het buitenland begint voor de vrachtwagenchauffeur het werk. Zelf laden. Duizenden, tienduizenden bloemen van de bovenste beste kwaliteit, keurig verpakt in dozen en overdozen voor acht, tien, soms vijftien adressen in het buitenland. Het buitenland, voor Wil Otten het land van de Oosterburen. Het in ontvangst nemen van codekaartjes, invullen van laadlijsten, op volgorde instouwen en dan op naar de grens, waar de nodige formaliteiten worden gepleegd. Daar komt on-

der meer de plantendokter steekproeven nemen. Kwaliteit wordt hoog in het vaandel gevoerd en dat moet worden waargemaakt. Voor de chauffeur van het bloementransport begint de dag bij nacht. Een duizend-kilometer-rit met het koppie erbij. Vijf nachten in de veertien dagen waar er tachtig per uur onder de wielen door mogen schieten. Waar de teller er wel 's een paar meer aangeeft omwille van de kwaliteit van de ruikers. In één nacht worden de bestellingen gedropt bij de klant. Soms zijn de mensen nog op. Dikwijls liggen ze al in bed. In die gevallen weet Wil de weg. Ze krijgt alle vertrouwen. Het rijden bij nacht geeft nadelen. Alleen het schijnsel van de koplampen en het monotone geronk van de motor. Aanspraak is onontbeerlijk. Goeie samenwerking en contact met je maat dus. En dan op z'n tijd slapen in de 'tuk-cabine'.

Wil: 'In het begin was dat ook een ramp, van maffen kwam helemaal niks. Ik verbeeldde me dat ik alle kanten uit werd geslingerd. Bovendien kom ik niet tegen het motorgeluid. Het is zelfs zo geweest dat ik Jan heb gevraagd een bed in de schuur te zetten voor mij alleen, met alle vrachtwagen geluiden erbij'. Wanneer er 's morgens om vijf uur, op de terugreis, in de truckstop van Holten, door de vrachtwagenchauffeurs een bak koffie wordt gedronken, bestelt Wil Otten vaak een patatje met of zomaar, een portie ijs. En da's eigenlijk heel gewoon voor iemand, van wie de klus er bijna opzit. Het maakt dan niet uit of het dag of nacht is.

Tussen de vele honderden vrachtwagenchauffeurs in en rond de bloemenveiling van Aalsmeer is Wil de enige vrouw. Hoe zij dat erfaart?

'Ja, een vrouwelijke vrachtwagenchauffeur. Het lijkt nog steeds bijzonder, maar zo maak ik het al lang niet meer mee. De eerste weken werd ik nog wel min of meer als vrouw behandeld. Zo van: 'Ga jij maar voor'. Maar nooit is er iemand geweest die z'n neus optrok: 't Is maar een vrouw'. En als je er nog eens

aan wordt herinnerd dat je een vrouw bent, dan is het op de weg. Word je ingehaald door een personenwagen dan wordt er verbaasd naar je gekeken, gelachen maar ook gezwaaid. De Camperduinse herinnert zich nog die twee verontwaardigde verkeersagenten. Haar wagen wordt ingehaald. Een van de mannen, routinegebaar, kijkt omhoog. Lucht, maakt zijn maat attent op dit 'wonder langs de weg'! Beiden kijken achterom en belanden dan met wagen en al in de berm. Toen de beurt aan Wil om in lachen uit te barsten. 'Ja, je moet

blijven lachen. Plezier in je werk blijven hebben'. Aan Wil Otten zal het niet liggen. Bovendien, het verdient nog een extra grijpstuiver en daar kan een gezin weer wat extra's voor doen. Veel vrouwen zullen niet overlopen van jaloezie op het baantje van Wil. Tenslotte is een cabine van een vrachtwagen twee, soms drie nachten in de week je rijdende woning, je kamer, keuken en slaapkamer. En dat moet je willen. Nou. 'Wil Wil Wel'.

22 – Jan Voetee, de rattenvanger en wespverdelger van Schoorl

'Kom ik op een goeie keer bij een vrouw. Ze had gebeld naar Openbare Werken. Barstte van de ratten. Kon het erger? In de keuken, in de bijkeuken, zeg maar overal waar je keek, korsten brood en etensresten. Zeg ik tegen haar, maar m'n lieve mens, zo vraag je er natuurlijk om. Wat wil je nog liever dan een opgemaakt nest. Ik hoefde niet eens m'n broodtrommel met cumarine open te maken, cumarine is een dodelijk rattengif. Dat had natuurlijk geen enkele zin. Tegen zo'n lekkere wintervoorraad is geen rattenkruid gewassen. Ik heb m'n biezen gepakt. Toch zat het me niet lekker. Het mocht er dan wel een puinhoop zijn, het goeie mens kon je toch niet midden in de ratten laten zitten. Het is al een hele tijd geleden, maar ik herinner het mij nog als de dag van gisteren. Ik ging naar de viswinkel en haalde een stel makrelen, gerookt en wel. In de werkplaats bij onze dienst heb

ik de vissen gevuld met gif. De rest is gauw verteld. De vrouw was verlost van de ratten. Had trouwens meteen een lesje geleerd van Jan'.

Jan Voetee, de factotum bij de Schoorlse dienst gemeentewerken, en tevens de man, die nergens voor terugdeinst wanneer het gaat om de confrontatie met ratten, muizen en wespen. Al zo'n jaar of achttien kruist hij bijna dagelijks de degens met het legioen overbrengers van ziekten, bevuilers en bedervers van onze voorraden, doders van veel jongvee, de gevaarlijke viezerikken. Ieder jaar doet het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, en dan vooral de afdeling bestrijding van ongedierte, een bedroef op de gemeentelijke ongediertebestrijders en op de Nederlandse bevolking voor ver-

Jan Voetee, de ratten waren kansloos tegen hem. Hij kende het allesvernietigende volkje op een prik.

scherpte waakzaamheid om de activiteiten van het rattenvolk in te dammen.

Juist in dit jaargetijde trekken de ratten naar de bewoonde wereld. Daarbuiten vinden zij bijna niets meer van hun gading. Daarom: Ratten gezien? Ge-

meente bellen! In Schoorl staat Jan Voetee in de startblokken, wanneer er een melding binnenkomt.

Graag doet Jan zijn verhaal, in de hoop, dat het een bijdrage kan leveren om mensen erop attent te maken hoe belangrijk het is, dat de bestrijding van de rat niet

mag verslappen, en dat hiervoor de medewerking nodig is van de mens.

'Eigenlijk is het jammer, dat velen zich ervoor schamen een 'rattenmelding' te moeten doen. Men praat er liever niet over, er wordt al gauw over je ge-O.H.'d, als je ratten in huis hebt. 'Onzin', zegt Voetee. 'Maak er in vredesnaam geen probleem van, ik ben er ten slotte voor. Laatst nog die man, hij kwam er rond voor uit. Jan, zei ie, kun je niet eens langskomen, het stikt bij mij van de ratten. Wanneer je ze opruimt krijg je van mij een stuk of twintig eieren. De man had inderdaad niet teveel gezegd. Het ging niet om een paar ratten. Het wemelde ervan. Ik heb, zoals gewoonlijk, de cumarine vermengd met haver, nadat deze eerst in de slaolie was gedrenkt. Heb de hele hap in een bepaalde vorm gekneed, zodat ik na een paar dagen kon zien of er ja dan nee van gevreten was. Altijd zorgen dat er geen ander kleinvee, zoals kippen bij kunnen komen. Wel, na een week had ik mijn eieren'.

Appeltje voor de dorst

'De man vertelde overigens nog dat zijn kippen al een hele poos van de leg waren. Ik bracht het een met het ander in verband. We hebben samen de hele schuur overhoop gehaald, en ergens in een hoek, onder een oude scooter lagen meer dan tweehonderd eieren op een hoop. Rattenwerk! Appeltje voor de dorst!

Bij een veehouder schepte ik eens een kruiwagen vol rattenkeutels uit zijn stallen. Kijk, zo'n man verdient dan niet beter. In zo'n geval sleep ik er een voorlichtingsambtenaar uit Wagenaar bij. Veehouders en manegehouders moeten hun veevoer niet in zakken opslaan. Dit betekent doorgaans een enorme uitdaging voor ratten. Wat kan het nu helemaal kosten om een goed afsluitbare bak te metselen?'

Jan Voetee is geen rattenvanger van Hamelen. Op een

enkele uitzondering na is vangen er niet bij. Een voorbeeld:

'Er was een "rattenmelding" binnengekomen van een tuinder. Ik erheen. Gif gestrooid en gezegd, dat ik na een paar dagen de zaak zou komen controleren. Hoefde niet meer. De volgende dag hangt de man aan de telefoon. Zegt ie: Jan, kerel je hoeft niet meer te komen. Het wemelt nog wel van de ratten, maar ze benen zo mak als een lammetje, ik ken ze zo pakke'. Het gif had zijn werk gedaan. Zo kun je de dieren de genadeklap geven. Doe je dit niet, dan zoeken zij zelf hun laatste plekje. Ze drogen op, teren in en gaan dood'.

Jan vertelt van een bezoek aan een familie in Camperduin: 'Het moest daar ook barsten van de ratten. Ik was er al eerder geweest om gif te strooien. In de woonkamer was men juist bezig met de aanleg van centrale verwarming. Hiervoor moest een aantal planken uit de vloer worden gezaagd. Ik zweer je, onder de vloer liefst vijftientwintig dooie ratten op een hoop...'

Het zijn overigens niet alleen ratten die de vis à vis met Jan Voetee niet overleven. Miljoenen wespen heeft hij in de loop der jaren naar een andere wereld geholpen. Nesten op de meest vreemde plaatsen. Uiterst behoedzaam gaat hij dan te werk.

'Een wespennest heeft in bijna alle gevallen één ingang. Wanneer ik deze heb opgespoord, voor het geval het zich in de grond bevindt, gooi ik er een grote hoeveelheid benzine in, sluit vervolgens de toegang af met een conservenblikje en leg er een graszode op. Voor kinderen. Wat niet weet, wat niet deert. Gegarandeerd, binnen een paar seconden zijn koningin en volgelingen er geweest.

Wanneer een nest zichtbaar is, schuif ik het voorzichtig in een plastic zak. Eigenlijk heb je daar drie handen voor nodig. Dan wordt het gif erin gespoten, en de zaak is bekeken'.

23 – Herman Bredewout dankt zijn leven aan bezetter

‘Een brul van die Mof voorkwam een nekschot’

De oorlog. De jaren '40-'45. Ze worden uit en te na beschreven in dag- en weekbladen. Radio en televisie. Ze besteden er ruimschoots aandacht aan. Terecht of niet. De meningen daarover zijn verdeeld. De Duitse moloch walste over ons landje. Zaaide dood en verderf. Terreur en wreedheden. Bestialiteiten, die in die jaren hun weerga niet kenden. Moeten we er alle jaren zo nodig aan worden herinnerd? Is het nodig onze jeugd te wijzen op de gevolgen van fascisme. 'Nee', zeggen sommigen beslist. 'Het is allemaal zo lang geleden en daarom nutteloos zaken weer op te rakelen en beelden op te roepen. 'We kunnen het niet genoeg vertellen, beschrijven en tonen', weten anderen. Hoe dan ook, dit jaar een massale herdenking, die als een mijlpaal de geschiedenis zal ingaan. 'Te meer', zo schrijft Schoorls burgemeester C. Bernard in een voorwoord in het Oranjeboekje, 'daar terreur en fascisme nog immer kansen krijgen in deze wereld. En het is voor iedereen van jong tot oud goed te beseffen, dat het een voorrecht is in een democratie als het onze te mogen leven'.

Schoorl 1944. Het laatste jaar van de oorlog. De landelijke organisatie, die zich bewoog op het terrein van bonkaarten, persoonsbewijzen, geld en naar later zou blijken, ook wapens en voedsel, verheugde zich in de loop van dat jaar in de oprichting van een plaatselijke groep, de Schoorlse KP (dat staat voor 'knokploeg').

Twaalf man sterk. Herman Bredewout was een van hen...

Het verhaal van de nu 80-jarige Herman Bredewout van de Omloop in Aagtdorp. Daar, achter zijn woning, werd hij, op weg naar een tijdelijk onderduikadres, een nabij gelegen boerderij, door iemand van de Sicherheitsdienst in de kraag gevat. Hermans kinderen speelden met onschuldige hulzen van losse flodders. Hun spelletje gaf de doorslag. Deed Herman bijna de das om. Hij moest mee. Op weg naar zijn graf aan het Schoorlse Klimduin...

Ons land had de strijd tegen de Duitsers verloren. Maar het verzet tegen de bezetter bleef. Een verzet, dat groeide naar grote risicohoudende hoogten. Het Schoorlse illegale verzet werd geboren in een hooiberg, ergens in de Groeter polder. Twee mannen staan daar doodsangsten uit omdat zij even tevoren zijn ontsnapt aan een grootscheepse razzia. Het betekent het begin van een klein jaar spanning en sensatie, honger en ellende. Maar ook van saamhorigheid en menselijkheid. Na tal van hachelijke avonturen, waarbij het kraken van distributiebureaus, wapensmokkel een rol spelen, krijgen de Schoorlse KP-ers schietles, op een paar steenworpen afstand van een Duits oefenterrein.

Herman Bredewout: 'Kijk, daarboven aan het Schoorlse Klimduin, daar hadden de moffen mij haast te grazen.'

Later zal men volledig worden bewapend. Men krijgt gezelschap van een twaalfstal Russen, Georgiërs, die eerder in opstand kwamen op Texel. Ze werden voor de keus gesteld: doodhonger en of toetreden tot het Duitse leger. Ze komen naar Schoorl en worden samen met acht man van de KP, ondergebracht in een

keet in de duinen. En eigenlijk begint daar het Bredewout-hoofdstuk:

Piepers en tarwe

'Ik was in die tijd werkzaam bij Staatsbosbeheer en

dat was misschien wel een van de redenen dat we in de duinen zo'n mooie schuilplaats hadden met die Russen. Een probleem was wel, dat de mannen moesten worden voorzien van de nodige proviand. Eigenlijk kon niemand dat beter doen dan ik. Elke dag uit en thuis. Bovendien was ik al dikwijls langs de weg omdat er illegale berichten moesten worden bezorgd bij iedereen die daar belang bij had. Het was een soort verzetskrantje met informatie, die van de Engelse radio werd opgevangen. Bij ons thuis werden piepers en tarwe verbouwd dus aan eten was gemakkelijk te komen. En toch was het steeds oppassen geblazen'. Bredewout herinnert zich, dat iedereen op scherp stond bij de verzetsgroep maar eveneens bij de bezetter. Bij een razzia werden drie man gegrepen en overgebracht naar het gebouw van de Ortskommandant in Alkmaar, aan de Kennemerstraatweg. Weliswaar wisten zij zich van hun bewaker te bevrijden door hem met handboeien neer te slaan en vervolgens te vluchten maar het sein stond toen pas goed op rood. Er was verraad in het spel. De toenmalige boswachter Jansen moest met plattegronden van het duingebied bij de Duitsers verschijnen. De duinen zouden worden uitgekamd. Bredewout: 'Het was elke dag leven in angst. Op een kwaad moment stopte er bij me thuis een auto. Da's geen zuivere koffie, dacht ik. Het was schemerdonker en ik maakte benen richting boerderij van Van Assem. Daar zou in goed zitten. Het hoefde al niet meer. De man achter mij riep "Her", de afkorting van m'n voornaam dus niks aan de hand. Ik draaide mij om en liep in de armen van de Sicherheitsdienst!!' Bredewouts laatste uur had geslagen. Of zijn makkers verraden of naar de andere wereld worden geholpen. 'Die man wilde eerst nog wat bij mij binnen in huis kijken. Nou, daar was niks op tegen. Er zou niks te zien of te vinden zijn wat aanknopingspunten voor verzetsdaden konden zijn. Maar zo'n kleine kleinigheid als die kogelhulzen had ik over het hoofd gezien. Mijn jongens hadden die dingen ge-

vonden en speelden ermee. Ik kon praten als Brugman maar ik werd niet geloofd. Mee dus naar 'De Roode Leeuw'. Daar moest ik vertellen waar alle anderen zich ophielden'.

'Ik niks zeggen natuurlijk. Over mijn lijk, dacht ik. Toen werd ik in de boeien geslagen en met een jute zak over m'n hoofd het Klimduin op gedirigeerd. Halverwege het zandduin hadden ijverige soldaten een gat gegraven. Dat zou mijn graf worden, kon niet missen. Maar voordat het zover was hebben ze mij nog getrapt en geslagen en bijna de strot dichtgeknepen. Ze hebben me daarna voor de kuil gezet, ik moest voorover bukken.

'Een nekschot' ging als een flits door m'n gedachten. Ik had niks meer te verliezen, richtte me op en gaf een van die leden een geweldige haal met m'n handboeien, terwijl de zak van m'n kop viel. De anderen doken als één man boven op mij en als een grote klomp mensen-vlees rolden we het klimduin enkele tientallen meters af. Ik ben in die paar seconden tekeer gegaan als een wilde en dat is misschien wel m'n redding geweest want die Duitser, en dat moet wel een hoge Piet geweest zijn, stond onderaan het klimduin en brulde: 'Nach unten mit dem Mann...!!' Helemaal gehavend en onder het bloed kwam ik beneden en werd eigenlijk direct naar Alkmaar gebracht. Daar kwam ik wat op verhaal maar niet voor lang, want men wilde meer weten van mij. Ik mocht natuurlijk niet dood. Ik wist teveel. Toch heb ik volgehouden dat ik van niets wist. Ze hebben me daarna vrijgelaten en mij tien dagen gegeven om uit te zoeken waar de KP kon worden opgehold. Na een dag of wat heb ik mijn spulletjes in een rieten koffertje gepakt om voorlopig maar onder te duiken. Maar natuurlijk werd het voor moeder Griet en de jongens ook te heet onder de voeten. Zij kregen, her en der verspreid, een veilig onderkomen. Later hoorden we van onze burens dat de Duitsers verschillende malen aan de deur waren geweest. Toen ik, op weg naar mijn nieuwe onderduikadres aan de over-

kant van het Noordhollands Kanaal reed op m'n 'antiplof' kwam ik verdorie datzelfde gespuis tegen dat mij op het Klimduin in mekaar had geslagen. Het laat-

ste beetje moed putte ik naar boven en riep: Goeie-morgen mannen. Ik geloof niet dat ze er erg in hadden...'

24 – Bertus Stam halve eeuw achter de leest

Schoenmakersvak aan het uitsterven

*E*en oud grapje:

*Môge schoenmaker
Môge meneer
Schoenen klaar?
Morgen meneer!
Morgen schoenmaker?
Morgen meneer!
Môge schoenmaker
Môge meneer.*

Is het schoenmakersvak aan het uitsterven? Neen, dat niet volgens Bertus Stam. 'Het zal nooit uitsterven, de mensen blijven immers schoenen kopen, en een schoen zal toch soms gerepareerd moeten worden. Maar er zijn schoenen en schoenen. Kijk, koop je nu een paar stappers voor twee tientjes of iets meer, je loopt er een klein jaartje op, wel, dan hebben die hun centen dubbel en dwars verdiend. Ze zijn een nieuwe zool of hak niet meer waard. Nee, je gooit ze weg en haalt een paar nieuwe, een uitverkopie!

Mensen die geen al te hoge eisen aan schoeisel stellen gaan zo te werk.

Natuurlijk, je kunt voor een geeltje best een paar knappe schoenen kopen; het kunnen fraaie glimmen-de, en uitstekend bij je pantalon passende schoenen zijn. En ze zitten nog lekker ook.

Nee, niemand zal er wat van zeggen. Uitgezonderd de schoenmaker, u weet wel, zo'n echte van de oude stempel, hij die weet wat schoenen zijn, hoe belangrijk ze zijn.

Van zo'n schoenmaker waren er vele. Waren, want overal verdwenen zij. Er zat te weinig 'brood' meer in. Velen moesten er een baantje bijzoeken, voorzover het schoenlappen al niet een bijbaantje was. En naarmate die 'wegwerpschoen' de betere stapper ging verdringen, verdwenen de schoenlappers van het toneel. Veertig jaar geleden vestigde Stam zich in zijn knusse mini-werkplaats aan het Dr. Heringalaantje.

Tien jaar eerder kreeg hij bij zijn vader de eerste schoenen te lappen. Een halve eeuw dus doet Bertus Stam in schoenen.

Hij is nog de enige van de vijf destijds in Schoorl gevestigde schoenmakers.

Samen met zijn vrouw maakt hij nog lange werkdagen, want, hoewel de deur van de schoenmaker niet

meer wordt platgelopen, redt het echtpaar Stam zich best.

Het is niet meer zo, dat het: 'Môge schoenmaker, schoenen klaar?' beantwoord moet worden met:

Bertus Stam met echtgenote. Samen een lang leven met schoenen, laarzen, hakken en zolen. De laatste der Mohikanen.

‘Nou, dat kan wel volgende week worden’. En ook de te repareren schoenen puilen Stam’s werkplaats niet meer uit, maar de kwaliteit is er wel, en goede schoenen, want je hebt ze ook van een tientje of zes, zeven, behoeven, wanneer zij gerepareerd moeten worden een even goede behandeling.

Komt nog bij, dat, kritisch als wij zijn of worden gemaakt, schoenen meer aan mode onderhevig zijn dan vroeger, en dat het veel krappere beursje van vroeger jaren het oplappen van vergevorderde kneusjes noodzakelijk maakte.

Bertus Stam begon bij zijn vader, waarna hij via een aantal werkgevers voor zichzelf aan de slag ging. In zijn militaire diensttijd kwam hij alleen in de week-ends thuis. Tot soms diep in de nacht werd de oogst van de hele week opgelapt.

Slechte tijden

Slechte tijden heeft het echtpaar Stam ook gekend. In de oorlogsjaren was ook het leer op de bon. Bertus Stam had beslag weten te leggen op een behoorlijk stuk leer, groot genoeg om de laarzen van een aantal SS-ers te repareren. Althans dat dachten de bezetters. De weinig geloofwaardige mededeling van mevrouw Stam, dat het een stuk hardboard was, deed het niet erg goed. Hier traptten de Duitsers niet in. Aanleiding voor Bertus Stam, om het kostbare materiaal in een onbewaakt ogenblik aan kleine stukjes te snijden, maar groot genoeg om weer tientallen schoenen voor burgers van teen- en balstukken te voorzien.

Dit tot grote ergernis van de verbouweweerde SS-ers. En Stam weet waarover hij spreekt, als hij zegt, dat er in diezelfde oorlogsjaren veel voeten zijn vernield. Schoenen werden nooit afgedankt. Werden ze Jantje te klein, dan kon Pietje er net weer in. Zo ging dat, en zo gaat het hier en daar nog wel.

Stam: ‘Maar verkeerd is het, we lopen toch allemaal verschillend’.

De enige Schoorlse schoenmaker kent niet alleen de schoenen van zijn klanten, ook de voeten. Hij weet precies wie een lelijke likdoorn heeft, en last heeft van eeltknobbels. Dat van een ander de linkerteen veel langer is dan de rechter.

Voor al deze bijzonderheden weet Stam wat er met de schoen moet gebeuren.

Hij woont op een steenworp afstand van de dokter, en het gebeurt maar al te vaak, dat patiënten, die vragen om een verwijskaart voor een voetspecialist, regelrecht naar schoenmaker Stam worden gedirigeerd.

Voetspecialist

‘Ga maar naar Stam, die weet wel raad’. Het mooie van het vak is, dat je niet alleen schoenen maakt, maar ook de mensen van advies dient’, zegt Stam. En ze komen graag bij hem, de mensen, en niet alleen met schoenen. Ook tassen, koffers, zelfs corsetten en breukbanden repareert hij. De schoenmaker houdt zich niet alleen bij zijn leest. Begonnen met een stik- en uitpoetsmachine, heeft het echtpaar Stam nu de beschikking over moderne apparatuur. Een lijmpers, aflap, snij- en rekmachine staan in het nog altijd kleine en gezellige werkplaatsje, waar zijn klanten dikwijls verzuchten: ‘Stam waar zouden wij heen moeten, als jij er niet meer bent’.

Bertus Stam ziet het schoenmakersvak, nog helemaal zitten.

Zegt, wanneer je vroeger nergens geschikt voor was, dan kon je nog wel schoenmaker worden. Dat is nu anders, een goede opleiding, hart voor je werk en hard werken, nou dan zit er nog wel een boterham in. De mensen blijven toch schoenen dragen?!

25 – Jaap Kerkmeer vecht tegen de zee en het onbegrip

Laatste strandexploitant van Camperduin

Windkracht zeven; in het dorp heb je er eigenlijk nog niet zo'n erg in. Goed, 't is nog geen zomer, maar dat komt nog wel. Het is tenslotte nog vroeg in de tijd, en... inderdaad april doet wat hij wil. In dorp of stad dus een stevige bries, die windkracht zeven, aan de kust echter noodweer, buien met windstoten.

Hoog opspattende schuimkoppen maken op de schaarse Noordzeekijker op deze doordeweekse dag een onheilspellende indruk. Het is half vier in de middag, over een uur is het pas hoog water, en de uitlopers stuwen het zilte nat reeds tot onder het strandpaviljoen in opbouw.

Gisteren kon ik er bijna niet meer af, het noodladdertje, kon ik nog maar net grijpen, voordat het een prooi van de golven was geworden', zegt Jaap Kerkmeer, de enige in Camperduin overgebleven strandexploitant. Zijn collega gaf er vorig jaar de brui aan, het stukje strand boette steeds meer aan omvang in, zodat het risico bij hoog water en storm groter werd.

'Ik heb nu al een paar avonden niet kunnen rijden, 't is om die tijd aldoor hoog water en je komt met een vrachtwagen eenvoudig niet op het strand om materialen aan te voeren'.

Overall langs de kust rijzen de strandpaviljoens als paddestoelen uit de grond, paviljoens met terrasjes,

kiosken, patates-frites kraampjes. Gokken op een mooie zomer, graag willen tekenen voor een seizoen.

Tel uit je winst

En het publiek maar denken en zeggen: Die strandexploitanten zijn in het seizoen '69 schatrijk geworden. Ja, ja, makkelijk praten. Bij mooi strandweer vliegen de guldens binnen, worden er stoelen en tenten verhuurd, gaan de frisdranken bij kisten gelijk de deur uit, kan de ijsleverancier het bijna niet aanslepen, maar één dag windkracht tien of elf en tel uit je winst. Jaap Kerkmeer loopt nu al zo'n twintig jaar mee als strandexploitant. 'Bij rotweer zie je geen hond'.

'Het is hollen of stilstaan in onze bedrijven. Als het regent zit je te niksen, er komt geen stuiver binnen, personeel begint te kankeren, en oh wat duurt een dag dan lang', verzucht Kerkmeer. 'Is het mooi strandweer kom je handen tekort, en dan heb je ook nog de zenuwen van het gevaar van de zee. Er zijn mensen die het nooit leren, stappen pardoos bij de strekdam het water in of wagen zich veel te ver in zee. Wij hebben een badman lopen maar die heeft ook maar één paar ogen. Nee, gelukkig is er op ons gepachte strandgedeelte nog nooit iemand verdronken; als zoiets gebeurde zou het een klap betekenen.

Een strandbedrijf, een gek bedrijf eigenlijk. Buitenstaanders hebben er geen notie van wat er gebeurt

Jaap Kerkmeer, de paviljoenhouder van Camperduin: 'In feite zou ik een piek voor een bak koffie moeten hebben'.

voordat men eenmaal 'draait'. Hoewel geen vergelijking kan worden getrokken met Zandvoort of Scheveningen, waarbij grote steden liggen en die ook een langer seizoen maken, is het toch wel overal hetzelfde. De vakantieganger komt uit de stad, strijkt neer op

zijn vakantieadres en spoedt zich naar het strand. Kijk, alles staat er nog, precies zoals vorig jaar. Wist u dat er mensen zijn die denken dat de gebouwen ook in de wintermaanden blijven staan, dat de zondagen dan gedraaid wordt.

Want neem nu bijvoorbeeld de strandtent van de familie Kerkmeer. Weken ja zelfs maanden van voorbereiding, bouwen, schilderen, passen, meten, personeel. Het kost duizenden voordat het eerste bakkie koffie in zeven duppies wordt omgezet.

Jaap Kerkmeer: 'Weet je, die zeventig cent voor een kop koffie doen heel duur aan hè, maar in feite moet ik er een piek voor hebben. Je doet het natuurlijk niet, maar reken nu eens mee. Stel nu dat het voorbereidende werk zes weken duurt. Wanneer ik tweehonderd gulden bij een baas verdienen is dat al twaalfhonderd gulden, maar daar blijft het niet bij. Nu ben ik zelf baas en moet personeel betalen, ik ben niet verzekerd'.

Zijn vrouw Jo valt in: 'Wanneer het seizoen is afgelopen moet Jaap weer hardlopend naar een baas. Ook ik werk en als je rekent hoeveel uren wij 's zomers maken dan mogen we wel vijfhonderd gulden in de week verdienen. Een strandbedrijf moet je over vijf jaar nemen, nou als dat zo is, dan is het nog niet eens de helft'.

'Een heel ander aspect in het bedrijf, het publiek, man soms vreet je jezelf op'. Kerkmeer wil niet generaliseren maar zoals hij zegt: 'je hebt er mensen tussen zitten... nou nou nou. Bij hen is alles goedkoper, ze halen de Hema erbij, kijk wat is dat nu voor onzin'.

Vrij Nederland

'Wij pachten een gedeelte strand van de gemeente', vervolgt Jaap Kerkmeer zijn verhaal, 'daarop verhuuren wij tenten, huisjes, stoelen enzovoort. Voor het plaatsen van eigen windschermen of tenten mogen wij

ook een bedrag in rekening brengen op ons strand. Zo luidt een artikel in het pachtcontract. Kom eens om je centen... Ze beginnen meteen al zo van 'eh, o ja, vrij Nederland, overal moet je geld voor betalen'. Je vertelt hen dan dat het strand ook betaald wordt, dat de mensen die het schoonhouden ook betaald moeten worden. Dat de badman onder wiens leiding zij kunnen baden ook geld kost.

(Elke keer dat hele relaas...) Niks hoor, de haringen worden eruit getrokken, en de familie vertrekt naar het vrije strand. Even later gaan ze toch op jouw strand in zee'!

'Maar ik maak het mee, dat de mensen bij de melkman boven aan de strandafgang een fles limonadesiroop kopen, zelf hebben ze plastic bekertjes mee en ze komen bij mij om een emmer water, graag zo koud mogelijk meneer, ik reken twee kwartjes. Ik kan mij gerust voorstellen dat niet iedereen het zich kan veroorloven elke dag koffie – ijs enz. te kopen, vooral als je een groot gezin hebt, maar ik sta hier met mijn vrouw ook niet voor niks, wel dan'.

Dit wil Jaap Kerkmeer nog wel even verduidelijken op de vraag: 'Waarom na zoveel zwartkijkerij een strandbedrijf?' 'Weet je wat het is, gewoon een ziekte, het avontuur, de gok, dat je elk jaar weer naar het strand trekt'. Het gokement is inderdaad groot, misschien houdt hij in september een paar briefjes van duizend over, misschien ook heeft een orkaanachtige wind de zee deze zomer zo hoog opgestuwd dat er van zijn bedrijf niets meer over blijft dan drijvend wrakhout. Het zou niet de eerste keer zijn, dat de grillige natuur zo wreed kan zijn.

26 – Sijf de Leeuw: honderdvijftigduizend maal knippen en scheren

Wie zich nog één keertje wil laten knippen door Sijf, zich een 'Coupe De Leeuw' wil laten welgevallen, die heeft geen tijd meer te verliezen.

Sijf is 65 jaar geworden en aan de wilgen, ergens achter de boerderij van Stoop in Groet, waar hij een knus huisje bewoont, hangen vanaf maandag schaar, tondeuse en scheerkwast. Hij blikt terug op bijna een halve eeuw knippen, scheren, wassen, kortom: klanten een 'zondags koppie' meegeven. En dat zullen er bij benadering zo'n slordige 150.000 zijn geweest.

Een fijne tijd als ik achterom kijk, maar toch wel blij dat het er op zit', weet Sijf. Van hobby's wil hij niet weten. Vindt ie een rot woord. 'Mensen vragen: Sijf, vervel je je niet? Heb je hobby's? Dan voel je je zo'n ouwe man. Laat ik het zo zeggen, ik kan m'n tijd best besteden'.

Evenals zijn broers Cor en Jo 'dreigde' ook Sijf in het schildersvak te belanden. Toen hij veertien was werkte hij bij broer Cor in 'Het Zeepaard'. In z'n vrije tijd was hij toneelknecht bij broer Jo, die indertijd met Wim Lakeman het artiestenduo 'WI-JO' vormde. Lakeman had een scheerwinkel en daarmee is het verhaal gauw verteld. Sijf werd als heel jeugdig kapper voor de leeuwen gegooid. Een bakker en een kastelein waren zijn eerste klanten in Stompetoren. Tweemaal scheren. Ze hebben het er levend afgebracht. Op de fiets naar z'n werk. Ook toen hij later in Egmond aan Zee zijn tweede baas vond. Veel avondwerk, soms tot twaalf uur 's nachts en dat allemaal voor f 1,75 per

week. Noem het leergeld. Maar de kost was er bij, dat wel!

Inmiddels ging Sijf naar de vakschool in Alkmaar. Na twee jaar Egmond zou er een paar weken voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, een lange periode van bijna 45 jaar volgen in Schoorl. Ans, de vrouw van Jo, werkte als dienstbode bij Arie Bekker en die omstandigheid bleek een uitstekende aanloop.

Sijf herinnert zich de tijd van kwartje knippen, duppie scheren en vijftien spie kinderen. Geen droog brood te verdienen voor de kapper. Toch druk, heel druk soms. Veel paren schoenen versleten rond de scheerstoel. Honderden kopjes koffie en thee hebben met de juiste temperatuur de eindstreep in de kapsalon niet gehaald.

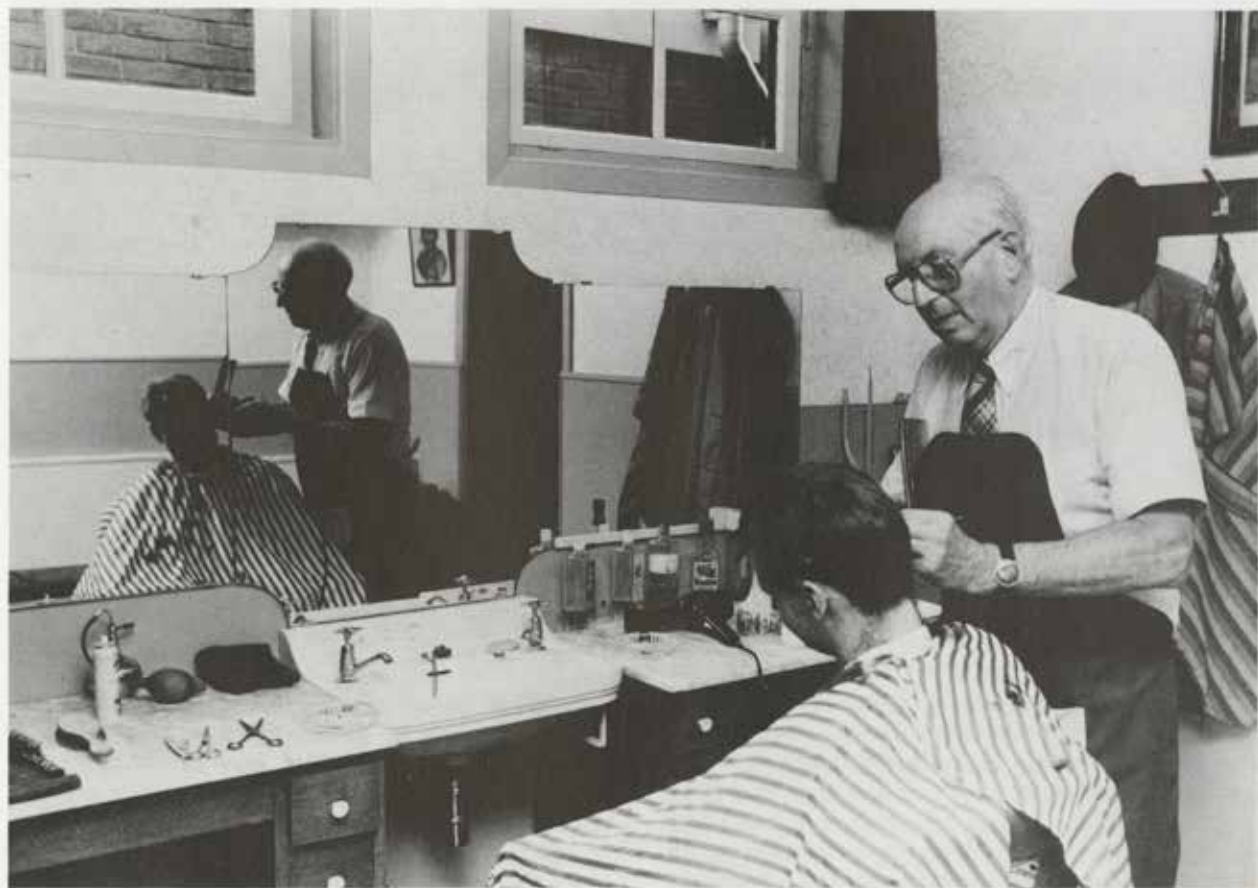
Brood werd in dobbelsteentjes gesneden en lopende en staande voort naar binnen gewerkt. In de bezettingsjaren knipte Sijf, met vader Bekker en nog een collega de koppies van de Oosterburen. Later zou hij anderhalf jaar onderduiken om de dans naar Duitsland te ontspringen.

De langhaarmode heeft de kapper ervaren als uitgesproken slecht. Heel stil in de stoel van de barbier. Maar nu is het kappersvak er weer een met een uitstekende toekomst, meent Sijf de Leeuw en hij begrijpt niet helemaal dat er zo weinig jonge jongens zijn die het in die richting zoeken. In ieder geval heeft Sijf zijn tijd er voor wat dat betreft, opzitten, Laat het over aan de jeugd. In Schoorl hebben velen zich intussen afgevraagd waar Sijf was gebleven. Pensioen? Sijf al 65? Jawel, 'maar hij verdween eigenlijk met stille

trom. Geen haar op z'n hoofd die er over praktezeerde er enige publiciteit aan te geven. Sijf is een man die de schijnwerper mijdt. (Of het moet op 't toneel zijn).

'Vooruit, een paar regeltjes dan, waarin ik iedereen bedank, al m'n klanten, voor al die jaren'. Sorry Sijf, als het een paar regels méér zijn geworden.

Sijf stopte op z'n 65-ste. Hondervijftigduizend koppies vond-ie genoeg.

27 – Drummer Wim Dekker sloeg duizend drumsticks aan splinters

Een gekke vraag misschien, maar hebt u wel eens duizend drumstokken op een hoop zien liggen? Ze zouden van slagwerker Wim Dekker kunnen zijn. Onbruikbaar materiaal overigens, want hij sloeg er in vijftientig jaar vijfhonderd paar aan gruzelementen. Aan de Wagenmakersweg in Groet, geleund tegen het witte zandduin, staat het rustieke huisje van het gezin Wim Dekker, man, vrouw en hun vierjarig zoontje. Wim Dekker is dit jaar een kwart eeuw beroepsmuzikant.

Een gelukkige omstandigheid voor Groet is, dat Willem het laatste huisje van de Wagenmakersweg bewoont. Niet voor niets is er wel eens opgemerkt: 'Als al dat duinzand sneeuw was, zou de hele buurt allang onder een lawine zijn gestikt'. Niet voor niets gaat zijn vrouw Hennie maar een rondje om, wanneer Wim het op zijn heupen krijgt, en de drumsolo's het interieur van nummer 22 veranderen in een ware heksenketel. Gezegend de flatbewoners, die zo'n man ver uit hun buurt weten... Wim Dekker 25 jaar beroepsslagwerker, de sympathieke Groeter, die talloze prominenten uit de wereld van de amusementsmuziek begeleidde, maar ook een aantal jongeren in diezelfde wereld bracht. Denk aan Jaap Jan Schermer van Jaap Dekkers Boogie-set en voorheen Rob Hoeke, aan de drummers van de Branding Boys, en the Jokers. De afkomst verloochent zich ook hier niet. Wim Dekker komt uit een muzikale familie en als kleuter had hij het al in de vingers. Menige houten pollepel, die minder zachtzinnig met het blad van zijn kinderstoel

in aanraking kwam, kan worden toegevoegd aan de duizend tot kachelhout gedegradeerde drumstokken. De waarschuwende vinger van de ouders, die zo dikwijls wordt gesignaleerd, waar het woord muzikant valt bij knapen die het vak inwillen, was er thuis bij Wim Dekker niet. 'Hup, de muziek in, je wist immers niet beter'.

Familie-orkest

De Dekkers, althans deze tak, komen van oorsprong uit Broek op Langedijk. Van ver voor de Tweede Wereldoorlog dateert nog 'De Kleine Kapel', een blaasorkest dat werd gevormd door vier gebroeders Dekker sr. met hun resp. zonen. De jonge Wim completeerde al spoedig als slagwerker het gezelschap. Erg lang heeft dit niet geduurd want op zijn zeventiende jaar sloeg de in die tijd zo genadeloze kinderverlamming toe en spaarde ook hem niet. Bijna een jaar verbleef hij voor driekwart verlamd in het ziekenhuis, om vervolgens nog zo'n zelfde tijd te kuren bij zijn zuster in Haarlem.

Wilskracht

Oefeningen, heilgymnastiek en pure wilskracht deden deze nare periode uit zijn leven snel vergeten. Hij was zijn plaats achter het drumstel weer volkomen waard. Aanvankelijk nog niet als beroeps, want hij was in die tijd ook nog decoratieschilder en deed in dit verband veel werk te zamen met Cris Wiedijk uit Alkmaar. Hoewel deze kunst hem bijzonder goed afging, waren

Willem Dekker drumde bijna het hele Groeter Klimduin naar beneden en sloeg duizenden sticks tot brandhout.

het toch zijn muzikale kwaliteiten, die hem in contact brachten met talloze prominenten uit de 'business'. Wim Dekker vormde een lange periode met zijn broer Toon de 'Rhythm Stars'. Toen Toon in 1964 overleed ging Wim schnabbelen. Hij begeleidde o.a. Jan Gorissen, met wie hij nog dikwijls optreedt, verder Ab Kok (Place Pigalle), de Ramblers en the Dutch Swing College, maar ook trompettist Rinus van de Broek

en pianist Rinus van Galen. Door deze relaties viel het Wim Dekker niet zwaar om de grote ontwikkeling in de muziek uit die jaren bij te houden. Waar dikwijls oudere collega's afhaakten, paste hij zich goed aan, aan de eisen, die de moderne jazz en beat ook aan het slagwerk stelden. Deels heeft hij dit te danken aan de gedegen opleiding van zijn vader, die stafmuzikant is geweest bij de Marinekapel, deels

door de privé-lessen, die hij genoot van de J. Straatman, voormalig eerste slagwerker en paukenist van het Concertgebouworkest.

'Je blijft in de running, wanneer je elke ingrijpende verandering in de muziek op de voet kunt volgen', zegt Wim Dekker. Hij wijst op de Beatles.

'Zij kwamen indertijd als een donderslag bij heldere hemel. Het publiek wilde hun muziek, nou, en dat moet je kunnen waarmaken, kun je dit niet, dan zink je als een baksteen'.

Stuipen

Wim Dekker is zijn meeste wilde (drum)haren zo langzamerhand wel kwijt, maar hij heeft in zijn loopbaan menige kok in een horecabedrijf de stuipen op het lijf gejaagd, wanneer hij een deel van de keukeninventaris bij elkaar sleepte en dan voor een wild enthousiast publiek een show gaf op het alternatieve drumstel, die zijn weerga niet kende. Dekker heeft er al heel wat barre tochten opzitten in de provincie, en de moeilijkheid van een slagwerker is dat hij zijn drumstel overal mee naar toe moet nemen. Een pianist hoeft niet te sjouwen met zijn instrument, nou en een trompettist is ook gauw klaar, nietwaar?

In de oorlogsjaren trok Wim Dekker op zijn 'antiplof' door heel Noord-Holland, instrumenten achter- en voorop, later op de brommer en sinds een paar jaar in VW-kever. Hij speelde met een trio drie jaar lang elke zaterdagmiddag voor alle sanatoria van ons land. Ook voor Rode-Kruiscentra trad het trio op. Wanneer 'La Bostella' op de draaitafel ligt, dan is Jan Gorissen de accordeonist en Wim Dekker de slagwerker.

In extase

Willem is veelzijdig op zijn instrument. Hij ziet en kent de kolder maar ook de ernst in de muziek en de

mogelijkheden van zijn slagwerk hiervoor. Wanneer hij zondagsochtends met een combo in alle ernst het jeugdkoor van de Petrus en Paulusparochie o.l.v. Cees Overtoom uit Bergen begeleidt, kan hij de avond daarna een hele danszaal in extase brengen door zijn knotsgekke en daverende solo's. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat Wim Dekker al voor vijf mille aan drumtoestellen versleet, nog afgezien van de stokken en 'vliegenmeppers'. Met het koor uit Bergen, waarvan al drie elpees verschenen, is Dekker als enkele malen naar Zwitserland en Duitsland gereisd, daar gespeeld en grote successen geogst.

Maar alles is vergankelijk, en dat onderkent ook de drummer van Groet, want hoewel hij aan populariteit nog niets heeft verloren, en dat mede door het feit, dat hij niet alleen muziek maakt, maar het ook 'brengt' zal eens de tijd van 'gaan' gekomen zijn.

Achter de hand

Daarom heeft hij altijd zijn leerlingen voorgehouden: jongens, zorg ervoor, dat je iets achter de hand hebt, muzikant is een gevaarlijk beroep, in die zin, dat het vak je geen pensioen kan waarborgen. En dat achter de hand, is bij Wim Dekker leraar-slagwerker aan de muziekschool in Heiloo, het geven van lessen thuis, een vaste betrekking in onderhoudswerk aan de Berger Scholengemeenschap, en verder hebben zijn handen hem nooit in de steek gelaten met de kunstnijverheid, weefgetouw en interieurverbouwing.

Wel, en wanneer eens het drumstel van Willem aan de wilgen zal hangen, dan zal dat waarschijnlijk niet voor altijd zijn, want de kleine Peter kan uren gebio-logeerd naar zijn vader kijken, wanneer deze zijn zoveelste paar stokken bezig is naar de andere wereld te helpen... En 'Peter Dekker, slagwerk' ligt goed in het gehoor.

28 – Gerrit Dalenberg weg bij Staatsbosbeheer

Niet dat het recreatieve gebeuren in het Schoorlse duingebied valt of staat met de aanwezigheid van Gerrit Dalenberg. Niet dat het werk in de Boswachterij staakt als hij er niet meer is. Toch zal het een slok op een borrel schelen. En Staatsbosbeheer is financieel niet bij machte die slok aan te zuiveren. Bezuinigingen alom. Ook hier. Een hele slechte zaak, als men bedenkt, dat Dalenberg een toezichhoudende functie heeft. En zeg maar gerust als enige in een achttienhonderd hectare tellend gebied. Geen vervanger voor Dalenberg en dat betekent een vrijbrief voor het vandalisme. Dus vragen om problemen. Hoe het ook zij: Gerrit Dalenberg is met pensioen.

Gerrit Dalenberg weg bij Staatsbosbeheer. Na 44 jaar, maar inclusief zijn periode als plantjongen meer dan een halve eeuw. Staatsbosbeheer zal hem missen. En het is te hopen, dat de plaatselijke medewerkers dit tot in het bolwerk in Utrecht zullen kunnen laten doorklinken. Want hoe clichématig het ook aanhoort, Gerrit was in het geheel een bijzondere schakel. Het directe contact met de meer naar de recreatie hunkerende mens. Gerrit op zijn onafscheidelijke brommer. Het hoofd diep in de helm. Links en rechts loerend. Hier een praatje, daar een terechtwijzing, maar ook niet schromend het boek ter hand te nemen. Gerrit blikt terug op een lange en dikwijls enerverende periode. 'Wanneer ik alles nog eens op een rijtje zet, heb ik het gevoel, dat het nog niet zo slecht is gegaan. Natuurlijk heb ik fouten gemaakt, maar daar heb ik alleen maar van geleerd'.

Collega-politiemensen (Dalenberg was ambtenaar bij het korps rijkspolitie) hebben hem meer dan eens met alle respect toevertrouwd: 'Gerrit', zeiden ze, 'We zijn jaloers op jouw omgang met de mensen. Jij kunt met ze praten zonder je gezicht te verliezen. En dat is heel veel waard'. Het dienstverband van Gerrit Dalenberg valt in drie perioden op te delen. Plantjongen, Manus van alles en surveillant. Al op veertienjarige leeftijd plantte hij zijn eerste dennen. En dat voor f 7,20 per week. Zes hele dagen, ook de hele zaterdag. Later werden dat alle voorkomende werkzaamheden en het honorarium steeg met de jaren van f 8,40 naar het volle loon. En dat was f 15,55, maar daar was de spaarpremie al van afgetrokken. Als jonge knaap gek op een extraatje. Een hele avond mussen verjagen van de zaai-akker voor een paar kwartjes. De laatste, pakweg vijftien jaar houdt hij toezicht in, wat je zou kunnen noemen, zijn duingebied, rond zijn eerste den, die hij vijftig jaar geleden aan het duinzand toevertrouwde.

Trekharmonica

Toen Gerrit als jochie met de 'trekharmonica' goed overweg kon, was er helemaal geen zicht op een baantje in de duinen. Hij wilde de muziek in, maar thuis waren daar geen centjes voor. De rollen werden omgedraaid, er moest geld op tafel komen. En die centen kwamen er, ruim zeven piek in de week. Zijn eerste boswachter heette Greup, Snip was zijn eerste voorman. Schoorl werd door de Schoorlsezeeweg verdeeld in twee boswachterijen. In het gebied ten oosten

Gerrit bepaalde lange tijd mede het boswachtersbeeld in de Schoorlse duinen. De man in het groen, z'n brommer. 'Nou is dat wel waar, hoor'.

van de Zeeweg zwaaide baas Jansen de scepter. Na een losvaste verbintenis, die in hoofdzaak bestond uit seizoenwerkzaamheden, kreeg Gerrit op 1 april 1949 zijn vaste aanstelling. Een omvangrijk takenpakket,

waaronder toen al een aanzienlijk recreatief element. Het opvangen van enorme koffie- en theestop tijdens de massale duinwandelingen. Met collega Piet Koele-wijn is het Gerrit Dalenberg geweest die het vogelre-

servaat heeft helpen opbouwen tot een schitterend natuurgebied. Waar wat aarzelend de storm- en zilvermeeuw en wat massaler de eend broedden, ontstond een gebied, dat zijn weerga in ons land nauwelijks kent. Waar in de loop der jaren het toezicht intensiever is geworden. Dalenberg heeft hier zelf heel wat uurtjes achter het stropersvolkje gejaagd en door handelend op te treden de verhoudingen onder de bewoners van het terrein op peil te houden. De recreatieve druk op ons Schoorlse nam toe, en daarmee ook de belangstelling voor bos en duin. De ruiterij was niet alleen meer voor de dikke beurs. In de Boswachterij werden vele kilometers ruiterpad aangelegd om het paardrijden in het gareel te houden. Toch zou deze vrijetijdsbesteding helemaal uit de hand lopen. En dat is er de oorzaak van geweest, dat opzichter Roos, (en Dalenberg draagt hem op handen) Gerrit zo'n vijftien jaar geleden vertelde: 'Houd je groene pak maar aan. Jij wordt belast met toezicht op en orde in de Boswachterij'.

Gerrit Dalenberg, een man van weinig, maar ook van veel woorden. En dat hangt dan geheel van de omstandigheden af. Uitleg aan de gast, die daarom vraagt. Maar een Duitse auto met jongelui midden in de duinen, ver van de openbare weg, krijgt een 'hengst' op de motorkap. 'Abfahren, halbe Stunde'. Jongelui, die op brommers het duingebied bewust onveilig maken ('en het barst ervan' weet hij) gaan zonder pardon op de bon. Door zijn optreden ontmoette Gerrit soms weerstanden. Dat maakte hem er vaak niet populairder op. Aan de andere kant kreeg hij begrip van de duinbezoekers. Dat is het leven van de boswachter, van de surveillant. En dat maakt het daarom ook zo interessant en aantrekkelijk. Een afscheid met een waterlander. Want Gerrit Dalenberg is een grote vent met een verdomd klein hartje.

29 – Doortje en haar ongelijke strijd tegen andermans vuil

*E*igenlijk verdient ze een onderscheiding. Een onderscheiding, een medaille voor Doortje Goedhart. 't Zal best maar voorlopig zal het wel bij een dekseltje van een jampot of de bodem van een bierblikje blijven.

Dora Goedhart-Hopman, de ongemotoriseerde stofzuiger van een stukje Schoorls centrum, klinkt wel-

licht wat oneerbiedig, maar is niet zo bedoeld. Integendeel. Elke ochtend, klokslag half zeven en soms vroeger, wanneer Schoorl nog sluimert, stort Doortje zich op de rotzooi, die anderen de avond en nacht tevoren achterlieten. Dikwijls zomaar weggesmeten met dat achteloze gebaar. En het trieste is: dikwijls binnen bereik van de afvalbak. Afvalbakken, waarvan er

Doortje, het kan niet anders of zij moet de bezems per dozijn kopen.

toch wel 'een paar' in de gemeente een vaste plek hebben gevonden. Dora bindt de strijd aan met de troep van een ander. Een strijd, die elke dag weer in haar nadeel wordt beslist.

Eventjes maar, een paar uur, heeft zij eer van haar werk. Maar niet zodra heeft zij zich op haar andere huishoudelijk- en winkelwerk geworpen, of het is weer zover. Weldra

blijkt dan het ondankbare van zoveel moeite. Om moedeloos van te worden? 'Misschien wel, maar ik voel het niet zo. Ik kan niet tegen rommel. We hebben dat van huis uit meegekregen. Daar kregen papiertjes, sigarettenpeukjes en lucifertjes geen kans. Niet op het erf, maar ook niet daarbuiten. Als ik dan zie, wat hier dagelijks om m'n deur zwerft aan afval, dan schaam ik mij voor deze winkel. En dat niet alleen, eigenlijk voor het hele buurtje hier'.

Hele omgeving

Bakkersvrouw Doortje Goedhart reinigt over een afstand van tientallen meters en aan beide kanten van de weg, haar hele omgeving. Mijn man Dirk zegt dikwijls: 'Mens, wat maak jij je nou druk om al die bende. Dat je het voetpad en het pleintje voor de winkel bijhoudt, oké, maar je duikt ook regelmatig naar de overkant'. Door: 'Misschien heeft ie gelijk maar ik kan het gewoon niet laten. Zondags pik ik ook wel een deel van de Molenweg. Dan ligt daar de rommel van de snackbars. Hoor goed, niks ten nadele van die bedrijven. Het zijn de klanten'.

Overdreven allemaal? Gaat het milieubewustzijn van Dora niet buiten alle proporties? Ze veert overeind. Breek haar de bek niet open. 'Stap maar eens op de fiets en kijk links en rechts in de wegbermen en in de boskanten. Onvoorstelbaar wat je tegenkomt. Het bosje verderop bij de tennisbanen? Eén grote bende soms. Als ik er langs kom jeuken m'n vingers. Ik ben er eens ingedoken. De mensen vroegen of ik bij de gemeente werkte. Ik trek me niks aan van dit soort opmerkingen. Vindt het nog wel leuk ook'. Vooropgesteld: Doortje weet dat er op deze manier gronden van de gemeente aan het verpauperen zijn, maar dat het veelal niet ligt aan de dienst gemeentewerken. Daar heeft men ook te kampen met personeelstekort. Wijzelf, bevolking en gasten zijn bezig de boel te verwaarlozen. Te verzieken.

Doortje Goedhart stelt dagelijks een voorbeeld. Een voorbeeld van hoe het kan. Hoe het moet. Want laten we wel wezen, al lijkt het inderdaad overdreven dat we ons sappel maken om een Marswikkkel, een chipszak, frikandellenbakje of een afgekloven appel, het wordt wel van kwaad tot erger. Waar rotzooi ligt, wordt rotzooi bijgekwakt. Het doet er in de meeste gevallen dan niet toe hoeveel vuilnisbakken er in de buurt staan.

Sinaasappel

Doortje verhaalt van de wielrenner, die voor haar ramen een sinaasappel stond te pellen. Die de schil dreigde weg te werpen maar oog in oog met haar kwam te staan. Toen besloot tot de paar meter naar de afvalbak. Van die vrouw, die uit het raampje van haar auto een babyluier met inhoud voor haar venster deponeerde. Zij wil de schuld van de vervuiling, zoals die zich al tijden manifesteert, niet afwentelen op het toerisme, want onze eigen bevolking kan er ook wat van, zo oordeelt zij. In de vergadering van de commissie voor recreatie en toerisme is de zaak eveneens aangekaart. Daar kwam men tot de conclusie: 'mentaliteitskwestie'.

Burgemeester Bernard beloofde een betere aanpak van het probleem). En waar het (een deel van de) gasten aangaat vraagt Doortje zich af: 'Ik snap het niet. Ze komen niet alleen voor hun rust naar Schoorl, maar ook omdat het hier zo schoon is. Veel mensen stappen zo uit hun eigen troep en laten die weer voor anderen. M'n zus was op vakantie in Zwitserland. Als je daar een kersepit uit je mond laat vallen heb je gelijk de politie op je dak. Zelf waren we in Oostenrijk. Brandschoon. Wanneer je dan hier weer komt kijk je je ogen uit'. Dora maakt zich er niet boos over. Daarvoor is ze te lief, te bescheiden. Boosheid past haar niet. Haar balijnen bezem vormt een stil protest tegen de vervuiling.

30 – Dirk Stoel: vijftig jaar kaartjes voor de voetbal

*W*e gaan even naar het najaar van 1932. Het is zondagmiddag een uurtje of vijf. Dirk Stoel en Reijer van Lienen komen terug van een voetbalwedstrijd. SVV had thuis verloren van Oudesluis; 1-2 was de eindstand. Pittige partij, sportief. Dat wel, maar de punten moesten de blauwhemden aan de gasten laten. Dat ook. Met Jaap Korver, die zij in het dorp tegenkomen praten ze nog wat na over de partij. En dan vraagt Jaap ineens: 'Zeg, daar denk ik nu aan, wie van jullie voelt er voor om kaartjes te verkopen bij het eerste. Als het eerste thuis speelt, bedoel ik'. 'Kaartjes verkopen?' vroeg Van Lienen. 'Met entreebewijzen bij de ingang staan en geld kassen?' 'Zo is dat,' verduidelijkt Korver. Een Reijer wist wat kaartjes verkopen betekende. In de danszaal van Schuyt, de Rustende Jager, was ie ook altijd paraat. Dan was er een grijpstuiver te verdienen als jonge kerel. Pilsie op z'n tijd en het meisje vrijhouden. 'Wat geeft het?' vroeg Reijer. 'Kijk, dat is nou weer Reijer van Lienen. Meteen weer op die poen. Nou man, vrij donateurschap en voor niks meer met de bus naar uitwedstrijden', bood Korver aan.

'Zoek voor mij maar een ander', schaterde Van Lienen maar Dirk Stoel spitte zijn oren, sloeg Korver op de schouders. 'Hier staat je man, maar onder één voorwaarde. Nee, eigenlijk twee. Ik betaal alle kosten zelf, ook die van de bus en de donateurskaart is ook niet voor niks. Voor niks gaat de zon op. En in de tweede plaats dit: Ik doe het, maar wel voor tijdelijk. Zodra jullie iemand voor vast hebben, ben ik weer vertrokken'. 'Dat staat', riep Korver opgelucht.

De man met de kaartjes van de voetbal, van SVV aan de Molenweg. Tijdelijk? Heel rekbaar, want tijdelijk bleek een halve eeuw.

'Maar denk erom, de piepers zijn ook belangrijk, die mogen natuurlijk niet verzuipen'

Dirk Stoel van de Burgemeester Peecklaan, al een paar jaar de tachtig gepasseerd. Pakt nog dagelijks de 'diepsteker' en doet zijn snees akker achter zijn knusse huisje. Dirk kluist al enige tijd want zijn vrouw is een paar jaar geleden overleden. Jammer, zij hadden het nog zo goed met elkaar. 'Maar het leven gaat door', weet Dirk, die een lang leven getrouwd was met zijn vrouw, zijn tuin en "zijn" voetbal. Drie steken diep, zoals vroeger, gaat hem niet meer zo goed af. De lucht staat naar regen en het heeft al behoorlijk geplensd de laatste dagen. Daarom moeten de piepers eruit. 'Nee, geen business meer, ik verbouw nog wat voor de kinderen en een heel klein beetje voor eigen gebruik. Dat is het eigenlijk. Maar het moet wel goed wezen.'

Terug naar het voetbal. Naar zijn vertrouwde plekkie aan het toegangspoortje van het sportveld. 'Ik heb direct tegen Korver gezegd, dat ik er geen stuiver wijzer van wilde worden. En zo is het ook altijd gebleven.' In een hoekje van de schuur ligt bij een stapel oude kranten ('allemaal voor de vereniging') het clubblad van Schoorl, het vroegere SVV. 'Ook dat wilde ik niet voor niks hebben, vandaar mijn donateursgeld alle jaren. Geen napraat, weet je'.

Die 'tijdelijke' verbintenis tussen de voetbalclub en

Dirk Stoel heeft 'Schoorl' bepaald geen windeieren gelegd. Niet dat het een vetpot was, maar Dirk heeft er wel altijd uitgescheurd wat er in zat. 'Weet je' lacht ie, 'ik ben nog zo verdomd eerlijk ook. Een man die z'n wisselgeld vergat en zomaar doorliep, rende ik op klompies achterna. Maar wel intussen een man of vijf erdoor. 'Het terrein van Schoorl lag ook altijd zo bedonderd. Van alle kanten konden ze erop komen. Tussen het prikkeldraad door, over de sloot en achter de kleedkamer om. Vandaar, dat ik ook maar liever het hele terrein in de rondte liep. Dan kon ik alles goed in de gaten houden'.

'Vroeger was de entree een kwartje, jongens een duppie. Later is dat puur hoger geworden. En laten we zeggen, voor een piek wil de jeugd nog wel een sprong over een sloot maken'. Maar Dirk bleef immer tot ver na de rust op z'n post. Zag weinig of niks van de wedstrijd en loerde over zijn brilletje zijn territorium af. 'Zwartkijkers' kregen bij hem ook weinig kans. 'Van de weg af was de wedstrijd altijd goed te volgen. Dan stonden ze achter de hekken. Ik had m'n praatje klaar en vroeg ze of ze naar binnen wilden anders zou ik de politie bellen. Sommigen kwamen dan en anderen betaalden voor hun plekkie op straat.'

Dirk Stoel herinnert zich nog een thuiswedstrijd tegen Berdos. Het regende bakstenen. Op het B-veld stonden wel twintig auto's met kijkers erin. Dirk had nog geen stuiver gekast. Het B-veld lag aan de andere kant van de sloot. 'Ik zeiknat, die kerels allemaal lekker onderdak en geen dup voor de club. Wacht, ik zal jullie pakken, dacht ik. Ik heb een plank over de sloot gelegd en toen er op af. Raampie open en betalen mannen. Het waren toen toch ruim tachtig halve gulden die de dag nog een beetje goed maakten. Allemaal uit die auto's'.

Dirk, de kleine Dirk Stoel. Hij denkt nog met weemoed terug aan vroeger. Aan de tijd met een Huug Lauwerman, Jo de Leeuw en Joop Stuifbergen. 'Wat een tijd en wat een voetbal. Het was allemaal gezelli-

Dirk Stoel: 'Eruit scheuren, wat erin zit'. Vijftig jaar lang.

ger. Allemaal vrienden onder elkaar. Da's niet meer zo. Er kwam ook veel meer publiek dan tegenwoordig. 'Schoorl' speelde goed en werd een paar keer kampioen. Kijk, daar komt 't publiek op af. Ja, toen ze betaald voetbal gingen spelen was het met heel veel amateurcluppies gebeurd'.

Op den duur raakte Stoel op zijn post een beetje de kluts kwijt. Wist niet precies meer wie wie was. Vroe-

ger kende hij zijn pappenheimers allemaal. Lid of donateur. Zag of iemand supporter van de tegenpartij was. Dirk kende alle Schoorlaars en Schoorl kende hem. Later is er veel veranderd. Dirk zelf daarover: 'Op 't laatst wist ik er geen eind meer aan vast te knopen. En daar is wel eens misbruik van gemaakt ook. Vroeg ik bijvoorbeeld om m'n geld, dan zeiden ze: man ga weg, ik ben lid. Wie ben je dan, vroeg ik. Nou, en dan kreeg ik een naam waar ik nog nooit van gehoord had. Allemaal nieuwbouwers, dacht ik dan. Eigenlijk werd het toen een beetje tijd om er echt mee te stoppen'.

De man van de kaartjes heeft in vijftig jaar nog maar eenmaal verzuimd. Maar dat lag niet aan hem. Een wedstrijd tegen BSV uit Bergen zou op de zondag gespeeld worden. 'Plotseling was ie verschoven naar de zaterdag. Ze hadden me niks gezegd. Nou, en luchten kon ik het niet'. Eenmaal ook heeft zijn 'hobby' bij 'Schoorl' aan een zijden draadje gehangen. 'Ik word nu nog pissig als ik er aan denk. Het eerste moest uit naar Wieringerwaard. De bus stond als ge-

woonlijk op de Paardenmarkt. Natuurlijk zou ik mee. 'Vol, Dirk', riepen ze en Dirk kon niet mee. Eerlijk, de tranen biggelden over m'n wangen. Van verdriet maar meer nog van kwaaiigheid. Dirkie had het nakijken. Eigenlijk had ik het hele zootje toen moeten laten barsten maar ja, zo zit ik niet in mekaar. Gerbrandt Kieft heeft me met zijn auto naar de Waard gereden. Is zelf ook blijven kijken. We waren er nog eerder dan de bus'.

Dirk Stoel, het onvergetelijke mannetje van de plaatsbewijzen op het Schoorlse voetbalveld. Hij is door de vereniging op handen gedragen. Is ook onderscheiden. Altijd op z'n gele klompies. Eigenlijk werd op een wat trieste manier een einde gemaakt aan de halve eeuw 'voetbalkaartjes'. Dirk kreeg een ongeluk op Rijksweg 9 bij Schoorldam. Hij stak op z'n fiets de weg over en werd aangereden door een auto. Lange tijd was Dirk eruit. Had het niet best maar de taaie rakker klom er weer bovenop. Niet lang daarna haakte Stoel af. 'Nou eindelijk maar 's een ander na vijftig jaar'.

Verantwoording

Schrijver en uitgeverij zijn de volgende personen en instellingen zeer erkentelijk voor het beschikbaar stellen van foto's voor dit boek:

Alkmaarse Courant: pag. 90

Kees Blokker: pag. 11, 13, 22, 23, 44, 53, 61, 73

D.A. van Loon, Den Helder: pag. 50

Wick Natziyl: pag. 29

Frank Nieuwenhuizen: pag. 8, 16, 26, 35, 38, 41, 58, 76, 85, 92, 95

Cees Noort: pag. 10, 32, 68, 79 en omslag vóór

VBA, Aalsmeer: pag. 70

Vormgeving: Uitgeverij Pirola, Schoorl